

ANALOGI

4

2012

HAMINAN, HÄMEENLINNAN, KOTKAN, LAHDEN, LAPPEENRANNAN, TAMPEREEN JA TURUN ORTODOKSISET SEURAKUNNAT 6.9.2012

Tutkija
Kati Parppei:

Vanhan Valamon uusi historia

Sivut 4–7

ANALOGI HAASTATTELEE

4-7 Hurskautta ja kansallisromantiikkaa.

Historiaa eri käyttötarkoituksiin. Kati Parpein haastattelu
Isä **Hariton, Mikko Junes**

HENGELLISTÄ OPETUSTA

8-9 Mietteitä kilvoittelusta

Isä **Leo Huurinainen**

LINTULAN LUOSTARI UUDEN EDESSÄ

10-12 Äiti Marina haudan lepoon

Ortodoksinen tiedotuskeskus

HIIPPAKUNNAN LUOSTARIHANKE

• **13-15 Luostari säteilee ympärilleen**

• **15 Ei valmista toimintamuotoa.**

Timo Mertasen haastattelu

• **16 Naimisiin tai luostariin.**

Piispa Arsenin haastattelu

Hellevi Matihalti

HENGELLISTÄ MAAILMANMATKAILUA

17-20 Nuorten pyhiinvaellusmatka

Montenegron luostareihin

Nemanja Balcin

YHTEYKSIÄ ATHOKSELLE

21-22 Athosvuori askelen lähemmäksi Suomea

Hannu Pöyhönen

LUOSTARIELÄMÄÄ MAAILMALLA

23-24 Ortodoksisena pappina buddhalaisessa luostarissa

Isä Markus Aroma

KORVAKUULOLTA

25 Kanoni kateissa

Timo Ruottinen

ARVIOINTIA LUOSTAREISTA

25-26 Mistä näitä ortodoksikeskuksia oikein tulee?

Mikko Junes

27-37 Sykettä seurakunnissa

LIITE Jumalanpalvelukset ja seurakuntien toiminta

Papin pärinää...

HANNU MUTANEN

Kirkkoherra Timo Tynkkynen testaamassa 50-vuotislahjaansa, kyydissä maatuska Liisa.

VAKIOPALSTAT

3 Pääkirjoitus, isä **Hariton**

22 Arkkipiispalta, **Leo**

3 Puheenjohtajalta

26 Musiikkikolumni

Isä **Timo Tynkkynen**

Jaakko Olkinuora

7 Metropolialta, **Ambrosius**

38-39 Lapset ja nuoret

20 Luostaripalsta

Leena Lomu

Nunna **Kristoduli**

Ajassa liikkuu

Taizén

ekumeeninen suur tapahtuma Suomessa

Helsingissä järjestetään Taizén kansainvälinen nuorten aikuisten ekumeeninen tapaaminen 28.-30. syyskuuta. Tapahtumaan odotetaan satoja nuoria Suomesta, Pohjoismaista, Venäjältä ja Baltiasta.

Taizé on kansainvälinen ekumeeninen yhteisö, jonka kotipaikka on Etelä-Burgundissa, Ranskassa. Yhteisön perusti veli Roger vuonna 1940, ja yhteisöön kuuluu nykyään yli sata veljeä. Taizésä järjestetään tapahtumia, joihin osallistuu vuosittain tuhansia aikuisia ja nuoria ympäri maailmaa. Nyt tapahtuma järjestetään ensimmäistä kertaa Suomessa.

Tapahtuma toteutetaan vapaaehtoisvoimin, ja sen toteuttamiseen osallistuvat erityisesti paikalliset seurakunnat. Metropolilta Ambrosius on yksi tapahtuman virallisista kokoonkutsujista. Ekumeenisten rukoushetkien lisäksi kirkoissa viikonlopputapaamisen ohjelmassa on workshop-työskentelyjä, ruokailuja sekä vapaamuotoista kohtaamista.

ORTODOKSINEN KIRKKO RADIOSSA

Ortodoksiset liturgiat radioidaan sunnuntaisin kerran kuussa. Aamuhartaudet lähetetään joka kolmas lauantai klo 6.15 ja 7.50, iltahartaudet joka kolmas tiistai klo 18.50 YLE Radio 1:ssä.

- Liturgia Helsingistä su 9.9. klo 11-12 Uspenskin katedraalista.
- Ortodoksinen aamuhartaus la 15.9., arkkimandriitta Sergei (Valamon luostari).
- Ortodoksinen iltahartaus ti 18.9., pastori Sergius Colliander (Varištaipale).
- Liturgia Joensuusta 23.9. klo 11-12 Pyhän Nikolaoksen kirkosta.
- Ortodoksinen aamuhartaus la 6.10., piispa Arseni (Valamon luostari).
- Liturgia Rovaniemeltä su 7.10. klo 11-12 Pyhän apostoli Andreaksen kirkosta.
- Ortodoksinen iltahartaus ti 16.10., pappismunkki Serafim (Espoo).
- Liturgia Iisalmesta su 21.10. klo 11-12 Pyhän profeetta Eliaan kirkosta.
- Ortodoksinen aamuhartaus la 27.10., kirkkoherra Markku Salminen (Helsinki).
- Liturgia Espoosta su 4.11. klo 11-12 Pyhän Herman Alaskalaisen kirkosta.
- Liturgia Haminasta su 18.11. klo 11-12 Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkosta.
- Ortodoksinen iltahartaus ti 20.11., pastori Timo Hirvonen (Kuopio).
- Ortodoksinen aamuhartaus la 24.11., pastori Mikko Sidoroff (Joensuu).
- Liturgia Kotkasta su 2.12. klo 11-12 Pyhän Nikolaoksen kirkosta Kotkasta.
- Liturgia Joensuusta to 6.12. klo 11-12 Pyhän Nikolaoksen kirkosta.

Seuraava Analogi 5/12 ilmestyy 13.12. Siihen tuleva aineisto on jätettävä toimitukseen viimeistään **keskiyöksi 14. marraskuuta.**

- **Julkaisija:**
Haminan, Hämeenlinnan, Kotkan, Lahden, Lappeenrannan, Tampereen ja Turun ortodoksiset seurakunnat
- **Kustantaja:**
Kustannusosakeyhtiö Kotimaa
Kahdestoista vuosikerta, painosmäärä 10 200 kpl.
- **Päätoimittaja:**
Kari M. Ranttilä, puh. 040 550 6272
- **Graafikko:**
Heikki O. Jokinen, puh. 050 524 6007
ho.jokinen@kolumbus.fi
- **Toimitus:**
Rautatienkatu 52 E, 13210 Hämeenlinna
- **Sähköposti:**
analogi@kotimaa.fi tai
analogi.toimitus@pp.inet.fi
- **Tilaaminen ja osoitteenmuutokset:**
Tampereen kirkkoherranvirasto,
Suvantokatu 10 A, 33100 Tampere, puh. 020 610 0355 (ti–pe klo 9–13)
- **Julkaisuneuvosto:**
Kirkkoherra Timo Tynkkynen (pj.),
kirkkoherra Alexander Hautamäki (vpj.),
kirkkoherra Markus Aroma, kirkkoherra Ion Durac,
kirkkoherra Leo Huurinainen, kirkkoherra Aki Leskinen, kirkkoherra Markku Toivanen,
päätoimittaja Kari M. Ranttilä, Maria Hokkinen,
Marita Jouhki-Inkinen, Mikko Junes,
Leena Lomu, Liisa Eerola, Matti Pulkkinen
ja Satu Timonen.
- **Toimituskunta:**
Mikko Junes, Esko Nikander, Simo Ojanen
- **Tilauhintaa**
25 euroa/vuosi
Lehti ilmestyy viisi kertaa vuodessa
- **Ilmoitushinnat (sis. alv):**
1/1-sivu 1260 euroa, 1/2-sivua 680 euroa
1/4-sivu 520 euroa, 1/8-sivu 260 euroa, ks.
verkkosivuilta mediakorttia
- **Ilmoitusmyynti** (kaupalliset ilmoitukset):
Kotimaa-Yhtiöt Oy, myyntipäällikkö
Pirjo Teva, puh. 020 754 2284 tai 040 680 4057,
pirjo.teva@kotimaa.fi,
aineistot: ilmoitusmyynti@kotimaa.fi.
ISSN 1458-9257
Jakelu: Itella Posti oy.

Juhlaikoni

MARGIT PAJU

Jumalansynnyttäjän neitsen Marian syntymä, 8. syyskuuta.

www.ort.fi/analogi
6. SYYSKUUTA 2012

Isä Hariton
(Kari M. Ranttilä)

Kaikki kirkkoa uudistamaan

Kirkon uudistamisesta puhuminen voi usein tuntua tuuleen puhumiselta. Jonkinlaisia ajatuksia on aina herätelty esiin, on laadittu kunnianhimoisia toimintaohjelmia ja tehty hyviä päätöksiä. Mutta kun aikaa on kulunut, ajatus kirkon ja toiminnan uudistamisen tarpeesta nousee jälleen esiin. Se mikä joskus aikaisemmin oli uudenlaista, ohjautuu myöhemmin erilaisten paineiden vaikutuksesta turvalliisiin uumiinsa ja pysähtyy. Toisinaan taas ehkä ajattelemme pappien ja piispojen vaihtumisen tuovan uudenlaisen alun hiippakuntien ja seurakuntien elämään, ja osaksi tämä on varmaan totta. Yhtä totta on sekin, että uudetkin toimenhaltijat joutuvat toteuttamaan vanhojen puitteiden vaatimuksia ja perinteisen seurakuntatyön odotuksia. Usein ympyrä sulkeutuu, mutta onko meidän vain tyydyttävä tähän?

Marraskuussa pidettävä kirkolliskokous käsittelee omalta kannaltaan kirkkomme uudistamista. Se pohtii valtakunnallisen ortodoksisen (verkko)lehden perustamista, keskusrahastomaksuja, lakia ortodoksisesta kirkosta, kirkkojärjestyksen päivittämistä ja kirkkomuseon rahoitusta, mutta myös sen selvittämistä, millaisia ovat kirkon jäsenten arvot ja millaisia odotuksia he kohdistavat kirkon toimintaan.

Arvojen perään kyseleminen perustuu siihen, että kirkolliseen toimintaan osallistuu vain pieni osa seurakuntalaisista. Olemme jo pitkään tyytyneet siihen, että heitä kaikkia ei tarvitse tavoittaa, eivätkä kaikki haluakaan tulla tavoitetuiksi. Kriittinen kysymys seurakunnissa ja kirkon taloudenhoidossa kohdistuu siihen, millä tavoin tavoittamisen ja omiin oloihinsa jättämisen tasapainottaminen hoidetaan tyylikkäästi niin, että taloudellinen tulos pysyy silti tyydyttävänä. Selvitys haluaakin selvittää, onko osallistumattomuus seurakuntaan kuuluvalla tietoinen valinta, puuttuuko sopiva toimintamuoto vai onko kynnyksen osallistumiseen liian korkea? Joka tapauksessa tulevina vuosina todellisuus ja ihanteet ovat kuin sykkyyrällä toisiinsa kietoutuneina, kun kirkon huipulla, hiippakunnissa ja seurakunnissa aidosti tavoitteellisella ja oivaltavalla johtajuudella on kysyntää.

Analogi myös haluaa auttaa kehitystä kehittymään hyvään suuntaan.

ANALOGI kysyy seurakuntalaisilta

Analogin tämän vuoden viimeisessä numerossa joulukuussa on aiheena *kirkkomme uudistaminen ja uudistuminen*. Analogi pyytää kaikilta lukijoiltaan palautetta siihen,

- Mihin suuntaan kirkkomme on kehittymässä?
- Kuinka kirkkomme ja seurakuntasi parhaiten vastaisivat niitä odotuksia ja toiveita, joita Sinulla on niitä kohtaan?

Lähetä vastauksesi **lokakuun loppuun 31.10. mennessä** osoitteella:

- analogi@kotimaa.fi TAI ● Analogi, Rautatienkatu 52 E, 13210 Hämeenlinna.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Niistä laaditaan nimetön yhteenveto joulukuun numeroon.

TULE rohkeasti mukaan. Vastauksesi voi vaikuttaa kirkkomme uudistamiseen!

PUHEENJOHTAJALTA, ISÄ TIMO TYNKKYNEN

Papistoa pyydetään kantamaan esirukouksia ihmisten puolesta; se on meidän kuuliaisuustehtävämme. Muistakaa myös meitä kaikkia kirkonpalvelijoita omissa rukouksissanne! Mekin tarvitsemme niiden kantavaa, elähdyttävää ja tukevaa voimaa. Rukous on yhteistä vuorovaikutustamme, joka vie meitä kaikkia lähemmäs Kristusta.

Hurskautta ja kansallisromantiikkaa

Vanhan Valamon historiaa eri käyttötarkoituksiin

Haastatteluosuudet:
isä Hariton ja toimittaja Mikko Junes.

FT **Kati Parppein** tutkimus *Pyhimyksiä, legendoja ja väärennöksiä – Valamon luostarin historiografisen kuvan muotoutuminen* on herättänyt huomiota. Hän esittää vuonna 2010 julkaistussa yleisen historian väitöskirjassaan, että kiehtova kuva vanhan Valamon luostarista ”Pohjolan Athosvuorena” luotiin 1800-luvulla vastaamaan sekä luostarin että kirkollisten ja maallisten valtapiirien ideologisia tarpeita.

KUVAT: KARI M. RÄNTILÄ

Laatokan Valamon luostari on noussut uuteen kukoistukseen paitsi kilvoittelupaikkana, myös pyhiinvaellus- ja matkailukohteenä. Idyllisen sijainnin lisäksi kävijöitä kiehtovat viittaukset luostarin kunnia-kaaseen menneisyyteen.

Kuvauksiin Valamon varhaishistoriasta liittyy kuitenkin paradoksi. Ennen kuin Kati Parppei päätyi tutkimaan näitä kummallisuuksia, hän suuntautui opintojensa alkuvaiheessa Venäjän historiaan. Hän tutki keskiaikaisia venäläisiä taistelukertomuksista, ja jatko-opintoja aloittaessaankin hän vielä halusi jatkaa keskiajan tutkimista.

– Alun perin aiheeni ei millään tavalla liittynyt luostareihin. Kuitenkin minua pyydettiin kirjoittamaan Valamon ja Pietarin yhteyksistä artikkeli Valamon luostariin tekeillä olleeseen Valamo–Pietari-

kirjaan. Aihe oli siinä vaiheessa minulle täysin uusi. Kun kävin Valamon luostarin arkistossa ja kirjoitin tuon artikkelin, kysyi piispa Arseni minulta, enkö tekisi myös väitöskirjaa Valamosta.

Piispan ehdotus jäi elämään Katin mieleen. Lopulta hän alkoi 1980-luvulla löydetyn kertomuksen pohjalta tutkia keskiaikaisen Valamon suhteita muun muassa Moskovaan. Samalla hän löysi myös tulevan tutkimuksensa keskeisen kysymyksen.

– Keskiajalta ei ole Valamo koskevia tekstejä juuri lainkaan. Sen vuoksi tiedot luostarin perustamisesta ja alkuvaiheista ovat vähäisiä tai melko myöhäistä alkuperää ja usein keskenään ristiriitaisia. Kummallinen ristiriita syntyykin siitä, että nykyään Valamon varhaisvaiheista on saatavissa hyvinkin yksityiskohtaista kuvausta jopa yleistajuisista historiankirjoista. Kun

alkuperäisiä lähteitä oli niin vähän, jouduin kysymään, mistä nämä myöhemmät värikkäät kuvaukset ovat oikein saaneet alkunsa.

Keinotekoisesti luotua

Valamon luostarin perustamisajankohdasta on kiistelty pitkään, koska sen varhaisvaiheista on niukalti lähteitä. Nykytiedon valossa näyttää siltä, että luostari perustettiin 1300- ja 1400-lukujen vaihteessa osana laajempaa pohjoisten erämaiden ”luostarikolonisaatiota”. Kati mainitsee, että näistä vaiheista Suomessa ja Venäjällä on ollut hieman erilaisia suosikkikertomuksia.

– Esimerkiksi Valamon perustamisajankohdan suhteen venäläisessä historiankirjoituksessa suosituin vaihtoehto on 1300-luku. Suomessa on taas hyvin vah-

■ Kati Parpei on työskennellyt menestyksekkäästi useissa tutkimusryhmissä. Suomen Akatemian tutkijatohtorina hän jatkaa raja-käsitteen merkityksen selvittelyä venäläisessä historiografiassa. Ensi lukuvuosi kuluu vieraillevana tutkijana Cambridgen yliopistossa Englannissa.

vasti nojautunut **Heikki Kirkisen** näkemykseen, että Valamo olisi ollut olemassa jo 1100-luvulla.

– Myös Sergein ja Hermanin alkupe-
rässä, siis siinä, miten siitä kerrotaan, on eroja. Suomessa heistä esitetään kreikkalaisuuden ja karjalaisuuden yhdistelmä, Venäjällä taas heitä ajatellaan joko kreikkalaisina tai slaavilaisina.

Valamo autioitui 1600-luvun alussa Ruotsin ja Moskovan välisten rajasotien seurauksena. Uudelleen se perustettiin sata vuotta myöhemmin. Valamon kehittymistä varakkaaksi ja tunnetuksi luostariksi pohjustivat sen sijainti lähellä uutta pääkaupunkia Pietaria sekä luostarin johtajien hyvät suhteet valtapiireihin, niin metropoliittoihin kuin tsaareihinkin.

Valamon kasvava maine loi 1700-luvun lopulta alkaen paineita kirjoittaa luostarille historia, joka vastaisi sen vahvistuvaa asemaa. Vastauksena tähän tarpeeseen alkoi 1800-luvulla ilmestyä toinen toistaan värikkäämpiä ja yksityiskohtaisempia kuvauksia rajaseutulouostarin menneisyydestä.

Tällaisia nyt jo vakiintuneita Valamon varhais historian keinoitekoisesti luotuja käsityksiä ovat esimerkiksi ajatus Valamosta vanhimpana venäläisluostarina, legenda apostoli Andreksen vierailusta sekä perustajapyhien kreikkalainen alkupe-
rää. Kuvauksissa toistuvat myös Valamon vaikea asema rajaseutulouostarina sekä siihen liittyvä tarina ruotsalaiskuninkas Magnus Erikssonin haaksirikkoutumisesta luostariin. Valamon hengellinen merkitys taas korostuu listassa luostarissa kilvoitelleista pyhistä, mistä hyvänä esimerkkinä on, että keisari **Aleksanteri I:n** vierailun seurauksena vuoden 1819 elokuussa Valamon perustajat liitettiin kansalliseen pyhien kalenteriin.

Keskiaikaisten tekstien maailma

Valamon uudelleen kerrotun historian lisäksi Kati Parpei on tutkinut muitakin samankaltaisia venäläisiä tekstejä ja havainnut niiden ajatusmaailmassa paljon

yhtäläisyyksiä.

Venäläisissä keskiaikaisissa teksteissä kulkee punaisena lankana kaksijakoinen maailmankuva, jossa hurskas hallitsija voittaa taivaallisen tuen avulla taistelun pahaa vastaan. Kronikat, vuosikirjat, kertomukset ja elämäkerrat näyttävät kertovan tällaisista tapahtumista ja ihmisistä kronologisesti ja näennäisen tarkasti, mutta varsinaista historiankirjoitusta, sellaisena kuin se nykyään ymmärretään, ne eivät kuitenkaan ole. Tekstit kertovat useimmiten enemmän tuottamisajankohtansa uskonnollisesta, yhteiskunnallisesta ja poliittisesta tilanteesta kuin esittämästään tapahtumasta tai henkilöstä. Niinpä samasta tapahtumasta saatiin kertoa varsin eri tavoin kirjoittamisajankohdasta, -paikasta ja kirjoittajan taustasta riippuen.

Koska keskiaikainen kirjallinen toiminta keskittyi luostareihin, tekstien tarkoituksena oli lähes aina hartauden harjoittaminen. Luostareiden asukkaat olivatkin tekstien pääasiallisia tuottajia, käyttäjiä ja usein innoittajakin: pyhimyselämäkerta eli *hagiografia* oli keskiaikaisessa slaavilaisessa kirjallisuudessa keskeinen kirjallisuudenlaji, jonka ensisijaisena tehtävänä oli tarjota kilvoittelijalle henkisiä esikuvia, joita hänen tuli seurata.

Poliittisten päämäärien ajaminen ei ollut sekään ristiriidassa tekstien hartaudellisen luonteen kanssa, koska keskiaikaisessa yhteiskunnassa maallinen hallinto ja uskonto liittyivät saumattomasti toisiinsa.

Maailmankuva ja totuus

Keskiaikaiset lähteet olivat siten jossain määrin ajasta irrallaan, eikä tekstin kirjoittamisajankohdalla ollut niiden käyttäjälle suurtakaan merkitystä. Syy tähän löytyy maailmankuvan syvällisestä erosta nykyiseen verrattuna, sillä todellisuus nähtiin keskiajalla pohjimmiltaan muuttumattomana – jumalallinen totuus paljastui ihmiskunnalle vähitellen sen kulkiessa pelastushistorian viitoittamaa tietä. Pysyvää oli viime kädessä vain pyhä ja tuonpuoleinen, kun taas maalliset yksityiskohdat olivat toisarvoisia ja pahimmillaan jopa paholaisen hämäystä. Sekä keskiaikaisen taiteen että kirjallisten töiden perimmäisenä tehtävänä olikin tuon staattisen ideaalimaailman kuvaaminen, ei niinkään katoavaiseen, aikasidonnaiseen tai arkipäiväisyysiin keskittyminen.

Keskiaikaiselle totuus käsitykselle oli

siten leimallista edellä mainittu voimakas kaksijakoisuus (dualismi) eli kosmisen hyvän ja pahan välisen taistelun korostaminen. Tekstien esittämä maailma on korostetun mustavalkoinen: Jumalan valtakunta oli yksiselitteisesti hyvä ja täydellinen, mutta maallisessa elämässä ihminen joutui jatkuvasti paholaisen houkutusten kohteeksi. Harmonia oli aina Jumalasta, sen järkyttämisyrietykset ja konfliktit puolestaan Perkeleestä.

Tuloksena tästä fatalistisesta maailmankuvasta hallitsija saatettiin kuvata kronikassa täydellisenä hurskauden ja hyveiden henkilöitymänä. Totuus nykyihmisen silmin katsottuna saattoi kuitenkin olla aivan toisenlainen. Silti kirjoittajan tarkoituksena ei ollut johtaa lukijoitaan tietoisesti harhaan, vaan heijastaa kuvattavansa syvempää todellisuutta, ihannehallitsijaa, joka oli puolestaan osa jumalallista maailmanjärjestystä. Samaten bysanttilais-slaavilaisissa pyhimyselämäkertoissa toistuvat hyvin samankaltaiset tapahtumat ja ihmeet, jotka ”kuuluvat” osaksi oikeaoppista elämäkertaa. Tyypillisiä tee-

Valamon kasvava maine loi 1700-luvun lopulta alkaen paineita kirjoittaa luostarille historia, joka vastaisi sen vahvistuvaa asemaa.

moja olivat esimerkiksi pyhimyksen hurskaat vanhemmat, vaikeuksia pelkäämätön kilvoittelun halu, askeettisen elämän kuvaus sekä pyhälle sopiva kuolema. Suotta ei keskiaikaista kirjoittajaa ole verrattu ikonimaalariin, määrittävähän molempien työtä tarkat säännöt ja valmiit mallit.

Yksittäisellä tekstillä, sen kirjoittajalla kuin tekstin kuvaamalla tapahtumillakaan ei siis ollut sen enempää iteisarvoa niiden historiallisen ainutlaatuisuuden vuoksi, vaan ne olivat aina osa suurta, universaalia kokonaisuutta. Niinpä keskiajalla ei tun-

nettu minkäänlaisia estoja asiakirjojen ja muiden kirjallisten tuotosten kopioimiselle, muuntelulle tai suoranaiselle väärentämiselle. Keskiaikaisen logiikan mukaan yksityiskohtien parantelussa ikuista totuutta vastaavaksi ei ollut mitään väärää tai moraalitonta. Kirjoittaja oli Jumalan asialla kertoessaan henkilöistä tai tapahtumista edeltäjäänsä ”paremmin” hioessaan niitä yhä lähemmäs jumalallista ideaalia.

Keskiaikaisen ajattelun mukainen käsitys totuudesta, se mitä siitä pystytään tietämään, on siis ollut syvällisesti toisenlainen kuin nykyään.

– Sen vuoksi siitä joku voikin ajatella, ettei se ollut väärentämistä tai kopiointia kielteisessä mielessä, Kati huomauttaa.

Historia kansallisuusaatteen puristuksessa

Kun Valamo nousi kukoistukseensa 1800-luvun toisella puoliskolla, voidaan puhua itseään ruokkineesta suosion kierteestä, kun kasvava munkki- ja kävijämäärä toi luostarille niin mainetta kuin lahjoituksiakin. Kati Parppei kertoo, että historiakuva hahmottui yhtä aikaa luostarin aseman vahvistumisen kanssa.

– Valamon sijainti loi sille potentiaalilin, jota haluttiin kehittää. Pohjavirtauksena kuvan kehityksessä näkyvät kansallisromanttiset ideat ja kansallisen historian kirjoituksen alkuvaiheet.

Kiinnostus Valamon historiaan on ollut sidoksissa kansallisaatteen nousuun ja kansallisromantiikkaan. Valamolle hahmoteltu vaikuttava historia vastasi sekä luostarin että kirkollisten ja maallisten valtiopiirien tarpeita. Sen luomiseen ajan kansallisromanttisessa hengessä osallistui Venäjällä niin akateemiset historiantutkijat kuin innokkaat harrastelijatkin.

– Luostarin holveista ja kätköistä alettiin 1700-luvun lopulla etsiä historiaa valottavaa materiaalia. Lähteitä tulkittiin sen mukaan, minkä katsottiin hyödyttävän luostarin historian kuvaa. Myöhemmin mukaan tulivat myös väärennökset, Kati huomauttaa.

Historiakuvausten kokoamiseen käytettiin sängen kirjavaa materiaalia: mainintoja kronikoissa, pyhimyselämäkertoja, paikallisia legendoja ja jopa asiakirjaväärennöksiä. Jälkimmäisten taustalta löytyy Valamon historian uudelleenkirjoituksen keskeinen hahmo, pietarilainen amatöörihistorioitsija ja kuuluisa väären-

täjä **A. I. Sulakadzev** (1771–1830), jonka toiminnasta näkyvät selkeästi kansallisromanttiset pyrkimykset. Hän kokosi Valamon historiaa vilpittömällä innolla, mutta käytti luovia vapauksia ja lisäsi joukkoon omia mausteitaan. Hänen keksimänsä yksityiskohdat – esimerkiksi idea muinaisesta Valamossa sijainneesta slaavivaltakunnasta – vaikuttavat mielikuviin luostarin historiasta vielä tänäkin päivänä.

Kati on silti tekstilähteistä kohdannut myös hieman toisennäköisen historiallisen totuuden muokkaajan.

– Sulakadzev on halunnut luoda slaavilaisen historian Valamolle, mutta piti itseään enemmän historiantutkijana eikä ollut varsinaisesti kiinnostunut ortodoksisuudesta. Hän oli kiinnostunut magiasta ja mystiikasta, missä mielessä hän oli hyvin aikansa lapsi. En ole saanut hänestä selkeää kuvaa, että hän olisi lähestynyt tätä asiaa hengellisellä mielellä.

– Minusta Sulakadzen persoona on hyvin mielenkiintoinen. Se mitä olen nyt lukenut näistä asioista, saa minut myös ajattelemaan, että hän saattoi tosissaan uskoa kertomiinsa tarinoin. Hän vaikuttaa jopa vilpittömältä, Kati hymähtää.

Joustava historiakuva

Luostarin oman julkaisutoiminnan aloittaminen 1863 vakiinnutti Valamon kunniaa historiasta kuvan, joka on sittemmin elänyt omaa elämäänsä populaarihistoriallisissa teoksissa, tietosanakirjoissa ja matkaoppaissa. Tuolloin vakiintuneet, yhä toistettavat käsitykset ovat heijastuneet vahvasti myös suomalaisen Valamoperinteeseen.

Vuosisadan toisella puoliskolla kasvoi esimerkiksi lista pyhistä, joiden sanottiin kilvoitelleen Valamossa keskiajalla tai uuden ajan alussa. Vain harvan osalta liittämiseen oli mitään historiallisia perusteita. Samaten Valamon koetelemukset raja-seutuluostrarina korostuivat historiakuva-uksissa 1800-luvun loppua kohden. Kuvaukset heijastelivat kansallisaatteiden vahvistumista niin Suomessa kuin Venäjälläkin. Kansallisromanttisella historiankirjoituksella vahvistettiin nimenomaan orastavaa nationalismia.

– Omalle kansalle haettiin hienoja juuria ja painettiin runokokoelmia ja historiikkeja. Tämä yleiseurooppalainen ilmiö vaikutti tietenkin myös Venäjällä. Ilmiö oli samanlainen Suomessakin, kun

■ Katin liittyminen kirkkoon pohjautuu ortodoksisen kotitaustaan ja sukuun. Kirkko on ollut lapsesta saakka hänelle läheinen ja tuttu, mikä vaikutti myös väitöskirjan aiheen valintaan.

sen ajat suuret runoilijamme alkoivat 1800-luvun alkupuolella luoda Suomelle omaa historiakuva.

– Valamolle todella kirjoitettiin historia, mutta tuon historian voi sanoa kertovan enemmän syntyajankohtansa aatevirtauksista kuin itse luostarin alkuvaiheista. Mutta onneksi Valamon historiakuva on ollut joustava ja sallinut erilaiset variaatiot. Historialla on aina inhimilliset kertonsa, jotka kuvaavat menneisyyttä oman aikansa lähtökohdista käsin.

Ongelmasta mahdollisuudeksi

Tutkija Kati Parppei on vakuuttunut, että Valamo muutti ongelmansa mahdollisuudeksi.

– Tietojen vähäisyys tarjosi kankaan, johon voitiin luonnostella värikkäitä kuvia Valamon varhaishistoriasta. Luovan suhtautumisen historiankirjoitukseen mahdollisti osaltaan kristillinen traditio, onhan esimerkiksi pyhien elämäkertoissa ”hagiografinen totuus” mennyt tavallisesti tiukan asiatiedon edelle.

Sen vuoksi Kati vertaa hagiografiaa, pyhien ihmisten elämäkertojen kirjoittamista, ikonin maalaamiseen.

– Ikoni kuvaa pyhää ihmistä, mutta sen tarkoitus ei ole esittää realistista kuvaa. Sen sijaan se esittää toisen tason kuvauksen pyhästä ihmisestä, ja samalla tavalla hagiografiakin voi toimia. Esimerkiksi tutkija **Lea Siilin** on verrannut keski-ikäistä hagiografian kirjoittamista ikoni-maalaukseen käyttäen vertauskuvana lomaketta: siinä on valmiiksi esitetyt kohdat, jotka kuuluvat pyhyyteen ja sen esittämiseen. Sitten sitä on vain täydennetty yksittäisen pyhän ihmisen elämää ▶

Tehtävämme arvojohtajina

Talouskriisi Euroopassa syvenee. Epävakaat tulevaisuuden näkymät ja taloudellinen turvattomuus ovat yhä useamman eurooppalaisen arka. Mikä on kirkon rooli tässä jatkuvasti vaikeammaksi ja mutkikkaammaksi käyvässä tilanteessa? Seurakunnat pystyttävät soppakeittiöitä, kun puute ja työttömyys kasvavat. Näin on nyt esimerkiksi Kreikassa.

Euroopan kristityillä on sormi suussa tämän päivän finanssikriisissä. Talouselämän asiantuntijatkin ovat voimakkaasti jakautuneet eri ratkaisuvaihtoehtojen suhteen. Harva poliitikko on ainakaan julkisesti valmis sitoutumaan pitkän tähtäyksen rohkeisiin ja kipeisiin päätöksiin jakamisesta ja leikkauksista EU:n sisällä. Masentavaa on, että heidän julkisissa puheenvuoroissaan on aivan liikaa keskittyty pelkästään väittelyyn lainavakuuksista ja apumiljardeista.

Tämän hämmennyksen keskellä on yllättävää, miten niukasti esille on noussut voimakkaita arvokannottoja Euroopan tulevaisuuden suhteen. Missä ovat yhteiskuntafilosofit, missä johtavat poliittiset päättäjät? Entä me kirkonmiehet?

Taloudelliset ratkaisut ovat myös arvovalintoja

Arvojohtajina meidän tärkeä tehtävämme olisi tukea ja kannustaa päättäjiä kestäviin ratkaisuihin. Onhan tämä mullistus syvästi samalla koko kulttuurimme henkistä kriisiä.

Poliittisten päättäjien tekemät taloudelliset ratkaisut ovat aina myös arvovalintoja. Suurten kriisien aikaan valtavia omaisuusmassoja jaetaan aina uudestaan. Niin käynee nytkin. Tällaisessa tilanteessa kysymykset oikeudenmukaisuudesta ja lähimmäisyydestä ovat vaarassa unohtua. Ettei näin kävisi, kirkkojen, kansalaisjärjestöjen ja median on aktiivisesti ja sitoutuneesti pidettävä esillä ja puolustettava lähimmäisenrakkautta. Poliittisten päättäjien on syytä EU:ssa intohimoisesti huolehtia myös keskinäisestä yhteenkuulumisestaan ja heikommasta huolehtimisesta. Olisi korkea aika, että talousmiehet yhdessä löytäisivät ratkaisun akuuttiin talouskriisiin. Sehän on heidän tärkein tehtävänsä.

Kantaessaan huolta heikoimmista lankeaa julkinen keskustelu toistuvasti yksinkertaistuksiin ja mustavalkoiseen ajatteluun.

On helppoa syyllistää taloudelliset toimijat, syyttää yksikantaan koko markkinatalousjärjestelmää ja nähdä raha demonisessa valossa: epäjumalana, ruumiillistuneena pahana, josta on tullut itseisarvo ja palvonnan kohde. Raha on kuitenkin itsessään neutraali vaihdon väline. Sen käyttö ratkaisee sen arvon. Yhtä oleellista, kuin on huolehtia yhteiskunnan kaikkein pienimmistä ja heikoimmista, on pitää huolta siitä, että yritysmaailma ja pankit säilyvät toimintakykyisinä. Vain näin voidaan kriisiin löytää pidemmälläkin tähtäyksellä kestävä ratkaisu.

Ei ole mitenkään yllättävää, että Raamatussa ja muissa hengellisissä

teksteissä toistuvasti varoitetaan mammonan vaaroista, etenkin ahneudesta. Olemme Euroopassa eläneet pitkään yli varojemme. Kristittyjen arkipäivän materialismi ja kulutukseen perustuva elämäntyyli ovat käytännössä samanlaista kuin muidenkin. Edessämme on varmasti leikkauksia kulutustasoomme. Elämäntavan muutoksia tarvitaan. Niiden tulisi nousta sydämeistämme sekä uskomme perusteista käsin. Jos pyhien isien ja äitien esimerkki askeesista ja yksinkertaisesta elämästä ei ole saanut meissä sijaa, ympäröivä maailma tulee sitä opettamaan.

Oppivatko kirkot?

Mikäli kirkot tästä kriisistä jotain oppivat, ne voisivat jatkossa keskittyä vähemmän yksipuolisesti sielunpelastukseen. Samalla niiden tulisi sitoutuneesti ja aktiivisesti tehdä tilaa ihmisten tämän ajan elämäntapakysymysten käsittelylle. Mitä ihmisyyden mallia me kristityt toteutamme itse, mistä annamme todistuksen ympärillemme?

Kestävän talouden ja ihmisten hyvinvoinnin yhteensovittaminen vaatii uudenlaista ajattelua. Tavoitteena ei tulisi enää olla materiaalisen elintason kasvattaminen, vaan kohtuullisuuden turvaaminen. Ortodoksisen kirkon piirissä askeettisuudella on vuosituhantiset perinteet. Luostarilaitoksemme tarjoaa koetellun mallin järkevistä ja maltillisesta talouden pidosta. Tästä mallista voi myös jokainen maailmassa elävä tavallinen rivikristitty ammentaa oppia arkipäivän ratkaisuja tehdessään.

Menneiden vuosisatojen niukkuus ja nälänhädät ovat jättäneet kollektiiviseen tajuntaan muistijäljen, arven, jota oman aikamme kerskakulutuksella, ylettömällä ostamisella ja rahan keräämisellä lääkitään. Meidän tulisi niin yksilöinä kuin yhteisöinäkin oppia näkemään hyvinvointi laajempaan ilmiönä, panostaa aineellisen ja henkisen kulttuurin uusiin innovaatioihin. Hamstraamisen ja tuhlaamisen sijaan tulisi sijoittaa ihmisen kokonaisvaltaiseen kasvuun ja hyvinvointiin. Laajasti ottaen tämä onkin ollut länsimaisen kulttuurin suuri "projekti" jo tuhansien vuosien ajan. Liian usein tältä kestävä kehityksen tieltä on kuitenkin jouduttu harhaan.

Ortodoksinen kirkko edustaa maailman vanhinta internationalistista liikkettä. Jo pelkällä olemassaolollaan se muistuttaa, että Eurooppa on toki EU:ta laajempi yhteisö. Niinpä esimerkiksi Venäjä ja Turkki tuovat uusia näkökulmia tänne Euroopan "pikku niemimaalle" Aasian länsireunalla.

Muuttuvassa ajassa kirkko edustaa myös aidosti pysyviä eurooppalaisia arvoja. Kirkolla ei kuitenkaan ole tarjota mitään ihmälääkettä Euroopan ongelmien voittamiseksi. Talouskriisin ratkaisun avaimet ovat poliitikkojen hallussa. Kirkon ydintehtävä on sielujen pelastaminen. Tähän meidän on kirkkona syytä keskittyä.

■ Metropoliitta **Ambrosius**

► koskevien yksityiskohtien osalta. Minusta tämä on käyttökelpoinen vertaus sille, mitä olen itsekin tutkimustyössäni kohdannut. Samalla tavalla ikonille ja hagiografialle on oma tarkoituksensa ja tehtävänsä, toisin sanoen hartauden harjoittaminen ja esimerkiksi pyhän elämän esittäminen.

Kirkko perusteleee kanonisoimiaan pyhiä ihmisiä heidän henkilöhistoriansa tapahtumilla. Tällä kirkon toiminnalla on ollut Katille myös henkilökohtaista merkitystä.

– Tutkimukseni myötä vahvistui päättökseni, että liityn ortodoksiseen kirkkoon. Ehkä silloin käsitin tai luulin käsittäneeni

eron siinä, mikä on historiografinen eli historiallinen totuus ja mikä on hagiografisen totuus. Minusta pyhien ihmisten todellista olemusta ei millään tavalla vähättele se, että tutkija suhtautuu kriittisesti siihen, mitä heistä on kerrottu. Historiantutkija ei yksinkertaisesti voi esimerkiksi kiertää sitä tosiasiaa, että pyhien elämäkertoihin on lainattu osia toisista, vanhemmista elämäkertoista. Olisi älyllisesti epärehellistä sivuuttaa tällaiset seikat silloin, kun niitä työkseen tutkii, mutta se asia pitää jotenkin käsitellä omassa mielessä. Minä en näe tässä ristiriitaa, koska kyse on ihmisten toimista ja toisaalta ehkä

taustalla vaikuttavasta jostakin syvemmästä totuudesta tai mysteeristä.

Silti Kati tietää omasta kokemuksestaan, että nämä ovat enemmänkin henkilökohtaisia asioita eikä niistä tavallisesti puhuta akateemisissa piireissä.

– Jokaisella on oma näkemyksensä näihin tutkimuskohteen sisäisiin totuus-kysymyksiin, hän vakavana miettii.

■ Isä **Hariton**

LÄHTEET

Kati Parppe, Pyhimyksiä ja pahalaisia – keskiaikaisten venäläistekstien kaksijakoinen maailma. Lähde / Historiatieteellinen aikakauskirja 1/2004, 17–28. Kati Parppe, "Venäjän vanhin luostari": Valamon historiallisen muotoutuminen 1800-luvulla. Ortodoksi.net

Mietteitä kilvoittelusta

Kirkkoherra **Leo Huurinainen** pohtii kuuliaisuuden vaikeutta luostarissa niin kuin elämässä yleensäkin.

Kirjailija **Maksim Gorki** kirjoittaa kirjassaan ”Maailmalla” mielipiteensä hyvästä papista. Hyvän papin tärkein ominaisuus on, miten hän lukee jumalanpalveluksessa Efraim Syyrialaisen paastorukouksen. Niinpä kertaamme sen: ”Minun elämäni Herra ja Valtias, varjele minut toimeettomuuden, velttouden, vallanhiimon ja turhanpuhumisen hengestä. Anna minulle, sinun palvelijallesi, kohtuuden, nöyryyden, kärsivällisyyden ja rakkauden henki. Herra ja Kuningas, anna minun nähdä rikokseni ja olla veljeäni ja sisartani tuomitsematta, sillä kiitetty ole sinä iankaikkisesta iankaikkiseen.”

Tämän rukouksen syvästi hengellisessä annissa on meille annettu oikeastaan kaikki, mitä me tarvitsemme elämämme laadun ylläpitämiseksi. Tämä koskee niin maailmassa eläviä kuin myös luostarissa asuvien hengellisen elämän kasvua.

Rehellisiä mielipiteitä

Hyvä lukijani, aihe jota yritän pohdiskella eli luostarielämää on maailmassa eläneelle todella vaikea aihe. Minulta puuttuu täysin henkilökohtaiset kokemukset luostarielämästä, ja ne perustuvat ainoastaan säännöllisiin vierailuihin eri luostareissa niin Suomessa kuin muuallakin maailmalla. Luostarit ovat olleet aina kirkon historiassa hengellisiä keskuksia, joista on haettu ja haetaan tukea hengellisen elämän kasvulle.

Pyydän jo tässä vaiheessa anteeksi, jos mielipiteissäni, joita tulen rehellisesti esittämään, esiintyy seikkoja, jotka saattavat loukata joitakin. Tarkoitukseni ei ole suhtautua kriittisesti luostareihin ja luostarielämään, vaan käsitykseni perustuu omakohtaisiin kokemuksiin ja kertomuksiin. Koska tehtäväkseni on annettu

pohdiskella tätä aihetta, niin yritän lähestyä tätä eri näkökulmista.

Enkelielämää

On sanottu, että luostarissa asuminen on enkelielämää, mutta ihmiset, jotka siellä asuvat, eivät ole suinkaan enkeleitä. Viime aikoina julkisuudessa Suomen luostareissa tapahtuneista asioista on ollut paljon uutisia. Monilla meistä on romanttinen kuva luostareista, ja harvoin pääsemme tutustumaan todelliseen elämään luostarissa asuvan kannalta. Munkkien ja nunnien elämä ei ole helppoa. Joku on sanonut siellä asumisesta seuraavaa. Luostareissa asuva ei voi itse valita yhteisönsä asukkaita ja kanssaeläjiä. Avioliitossa elävät valitsevat yleensä itse kumppaninsa. Jos perheessä on vielä lapsia, siitä muodostuu oma pieni yhteisönsä. Tiedämme miten vaikeaa se hyvin useasti on. Avioerotilastot tämän jo kertovat. Lapsien kasvattaminen ei ole tietenkään helppoa, ja siihen liittyy useasti monia, monia vaikeuksia.

Luostariin mennään ensiksi koeajalle. Tarkoituksena on näyttää kokelaalle, minkälaista elämää luostarissa eletään. Tämän jälkeen tulee noviisiaika, jolloin jo velvollisuudet ja vaatimukset kasvavat. Noviisikauden jälkeen henkilö vihitään viitankantajamunkiksi tai -nunnaksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että hän pukeutuu jo osittain luostarissa käytäviin vaatteisiin. Tämän jälkeen hänet vihitään munkiksi tai nunnaksi, ja hänen tulee antaa kolme lupausa. Nämä lupaukset ovat seuraavat: hän lupaa elää köyhyydessä, naimattomuudessa ja kuuliaisuudessa. Olen useasti kysynyt eri-ikäisiltä luostareista kertoessani, mikä näistä on kaikkein vaikeimmin täytettävä lupaus. Vastaus riippuu usein vastaajan iästä. Kun nuoret pohtivat asiaa, on vastaus jo-

ko naimattomuus- tai köyhyyslupaus.

Olen päätellyt, että nämä vastaukset johtuvat juuri vastaajan kokemattomuudesta. Mitä enemmän ihmisillä on kokemusta elämästä, niin heidän mielestään kuuliaisuus on kaikkein vaikein. Tämä vastaus on täsmälleen oikea varsinkin nykyään, jolloin korostetaan ihmisen yksilöllisyyttä. Ihminen itse päättää omista asioistaan. Kuuliaisuus merkitsee kuitenkin alistumista luostarin johtajan määräysvallan alle.

Vaikeinta kuuliaisuus

Kerron seuraavaksi esimerkin kuuliaisuudesta. Eräs tuntemani pappismunkki oli suurehkon kirkon kirkkoherra, ja hänellä näytti olevan merkittävä tulevaisuus kirkon elämässä. Kuitenkin hänet määrättiin pienen nunnaluostarin pappismunkiksi. Hän oli elänyt koko elämänsä suuressa kaupungissa. Tämä nunnaluostari sijaitsi kaukana pienessä korpikylässä, ja matkustaminen sinne vaati jo useita tunteja. Kun hän saapui luostariin, hän keskusteli aluksi tietenkin luostarin johtajan eli igumenian kanssa tulevista tehtävistään. Keskustelujen lomassa hän pyysi saada kupin teetä juodakseen, olihan hän matkustanut koko päivän kyseiseen luostariin. Luostarin johtajatar sanoi hänelle: ”Ensin työ, sitten ruokaa.” Niinpä hänet komennettiin luostarin navettaan lapiomaan.

Luostarilupauksista on siis vaikein kuuliaisuus, ja tämän takia on parempi, ettei luostariin mennä kovin nuorena. Nykyään ei myöskään sovi ajatus, että nöyryyttämällä saadaan ihminen nöyräksi, vaan tulisi muistaa alussa mainitsemani Efraim Syyrialaisen rukous.

Luostareitten johtajilta eli igumenilta ja igumenialta vaaditaan erityistä taitoa ja kykyä nykyään toimia viisaasti. Niinpä

heidän puolestaan rukoillaankin jokaisessa jumalanpalveluksessa. Suomessa olevissa luostareissa lukumääräisesti ei ole kovin paljon kilvoittelijoita. Eräs luostarin johtaja totesi minulle kysyessäni tästä asiasta, että kymmenen luostarikilvoitteluun tulevaa halukasta tulee luostariin ja kymmenen poistuu sieltä.

Tämä kuvaa hyvin nykyistä tilannetta. Siellä ovat samat kiusaukset kuin maailmassa asuvilla, ja henkilötasolla ristiriitoja tietenkin esiintyy myös.

Luostari Englannissa

Eräs kaikkein vaikuttavimmista hengellisistä kokemuksistani sattui muutama vuosi sitten, kun vierailimme hiippakunnan kirkkoherrojen ja metropoliitan kanssa keskellä Englannin maaseutua sijaitsevassa luostarissa. Ulkonaisesti ajatellen luostarin paikka poikkesi melkoisesti aiemmin käymistäni luostareista. Vaikka alue oli maaseutua, asutusta oli luostarirakennuksien ympärillä melkoisesti. Voi vain kuvitella, miten vaikea alku luostarilla on ollut, kun se sijaitsi täysin ikään kuin vieraassa ympäristössä. Tämä luostari oli sekaluostari, missä oli sekä munkkeja että nunnia. Ulkonaisesti katsottuna järjestys luostarissa oli loistava. Hengellisesti vaikuttavin oli kuitenkin luostarin jumalanpalveluselämä, mistä puuttui kaikki se loistokkuus ja ulkonainen prameus, johon valitettavasti useasti olen eri puolilla törmännyt. Kaikki tapahtui rauhallisesti, ja tuntemukset olivat hengellisesti syvällisiä jumalanpalveluksien aikana. En suikaan väitää, että ei muissakin luostareissa olisi samaa hengellisyyttä, vaan puhun ainoastaan omista kokemuksistani. Luostarit ovat kannatelleet koko ortodoksista maailmaa eri vuosisatoina ja kannattelevat sitä nykyäänkin.

Yksinäisyys

Olen jo aiemmin kertonut, miten omalla kohdallani elämäni ikään kuin pysähtyi muutama kuukausi sitten. Kohtalaisen vaikea sairaus aiheutti tämän. Leikkauksesta toipumisen aikana olen mietiskellyt myös tätä aihetta. Minulla on omakohtaisia kokemuksia huomattava määrä nykyisestä terveydenhoidosta Suomessa. Valitettavasti voisin kertoa useita esimerkkejä siitä, miten monet terveydenhoidossa työskentelevät ovat aivan väärällä alalla.

Asia hämmästyttää minua siinäkin mielessä, kun Suomessa on näin suuri työttömyys.

Miten edellinen liittyy yksinäisyyteen ja kirjoitukseni aiheeseen? Yksinäisyys on tällä hetkellä suurimpia ihmiselle aiheuttavia mieliharmeja ja sitä kautta myös suurimpiin lukeutuvana kansamme sairautena eli masennuksena. Jos yksin elävä ihminen joutuu taistelemaan saadaksesen apua, se on todella suuri haaste.

Omalla kohdallani auttavia käsiä oli runsaasti, ja voin olla vain suuresti kiitollinen heille ja ennen kaikkea Jumalalleni.

Luostarit ovat tarjonneet ja tarjoavat hengellistä ravintoa. Siellä vierailee tuhansia ihmisiä vuodessa joko talkoolaisena tai hiljentymässä ja osallistumassa päivittäiseen jumalanpalveluselämään. Tämä on suuri rikkaus koko kirkollemme.

■ Isä Leo Huurinainen

Kulttuurikeskus

sofia

Pyhän Viisauden kappeli

Arkipäivisin aamupalvelus klo 8.30 ja ehtoopalvelus klo 17.

Tiistaisin Jeesuksen rukous-palvelus klo 18.

Torstaisin akatistos Jumalansyntyttäjälle klo 17.30.

Lisäksi usein torstaisin ja lauantaisin liturgia.

KURSSIEJA JA TAPAHTUMIA

Sofian praasniekka la 1.9. klo 10–15
Pyhän Viisauden kappelin temppeljuhla. Liturgia ja vedenpyhitys klo 10, kirkkokahvit ja lounasmahdollisuus, Psallooron konsertti klo 13 sekä Ari Koveron taidenäyttely ja Esko Aarre-Ahtion valokuvanäyttely avajaiset klo 14. Vapaa pääsy. Tervetuloa!

Pyhät tanssit -viikonloppu, la–su 8.–9.9.
Teemana mariatanssit. Pyhät tanssit ovat liikemietiskelyä, rukousta. Yksinkertaiset askelet ja kehonliike avaavat tilaa kokonaisvaltaiselle kokemukselle omasta itsestä, Jumalasta ja yhteydestä toisiin. Ohjaajana Sanna Bäckvall. Kurssilaisilla ei tarvitse olla edeltävää tanssitaitoa.

Elämän leppoistaminen -seminaari la 15.9. klo 13–16
Yhteiskuntamme elää yhä kiihtyvällä rytmillä. Samaan aikaan monet ovat hylänneet kiireen. Tätä kutsutaan elämän leppoistamiseksi. Puhujina Kohtuus

kaikessa – enemmän elämää vähemmällä -kirjan kirjoittaja Ritva Rajander-Juusti sekä pastori Timo Lehmuskoski. Vapaa pääsy.

Kultauskurssi la–su 29.–30.9.
Kursilla opetellaan kultauksen perusasioita. Opettajana kultatajamestari Raimo Snellman.

Maallikkoyhteisöt – kirkon voimavara? -seminaari, pe–la 5.–6.10.

Seminaarissa tutustutaan yhteisöllisyyden muotoihin eri kirkkoissa. Mikä on luostarin ja maallikkoyhteisön suhde? Mukana metropoliitta Ambrosius ja eri yhteisöjen edustajia.

Elämäntavat ja luonnonsuojelu -seminaari la 13.10. klo 13–16

Miten vahingoitan vähemmän luontoa elämäntapavalinnoillani? Seminaarissa käsitellään ortodoksista syvällistä luontosuhdetta ja myös muita elämän kunnioittamisen traditioita. Puhujina mm. isä Mikko Leistol ja VTK Elina Turunen, joka esittelee degrowth- ja commons-verkostoja. Vapaa pääsy.

Lisätieto seminaareista, tapahtumista ja palveluksista nettisivuiltamme:
www.kulttuurikeskussofia.fi. Ilmoittautumiset ja tiedustelut: puh. 010 277 900,
reception@kulttuurikeskussofia.fi.

TEKSTI JA KUVAT: ORTODOKSINEN TIEDOTUSKESKUS

Äiti Marina haudan lepoon

Uusi igumenia valitaan syksyllä

Lintulan Pyhän Kolminaisuuden luostarin johtaja igumenia **Marina** menehtyi 17. kesäkuuta liikenneonnettomuudessa saamiinsa vammoihin Pohjois-Karjalan keskussairaalassa. Hänet haudattiin torstaina 21. kesäkuuta runsaan saattoväen saattamana.

Liturgia ja hautauspalvelus toimitettiin arkkipiispa Leon johdolla luostarin kirkossa. Ruumiinsiunauksen jälkeen äiti Marina haudattiin luostarin kalmistoon. Hautauksen jälkeen oli muistoateria trapesassa ja lammen rannalla sekä yhteinen muistotilaisuus kirkossa.

Muistopuhe

Arkkipiispa **Leo** piti tilaisuudessa muistopuheen.

”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimessä!

”Olemme tänään viimeistä kertaa

yhdessä tämän luostarin rakastetun igumenian Marinan kanssa rukoilemassa tässä hänelle rakkaassa Pyhän Kolminaisuuden temppelissä. Pian äiti Marina rukoilee Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen taivaallisen uhrialttarin edessä yhdessä enkelien kanssa.

”Me muistelemme nyt igumenia Marinaa ja rukoilemme hänen puolestaan. Samalla pyydämme, että äiti Marina rukoilisi puolestamme, kun hän seisoo kuolemattoman Kuninkaamme ja Jumalamme edessä. Pyydämme, että äiti Marina muistaisi Kristuksen valtaistuimen edessä meitä tänne maan päälle vielä jääneitä: esipaimenia, isiä, tämän pyhän luos-

KARI M. RÄNTILÄ

■ Lintulan luostarin johtaja igumenia Marina syntyi 2.12.1930 Laatokan rannalla Salmin Karkussa. Hän liittyi Lintulan luostarin sisaristoon vuonna 1982, ja sisaristo valitsi hänet igumeniaksi vuonna 1998.

■ Hautaaminen toimitettiin arkkipiispa Leon johdolla luostarin kirkossa.

tarin sisaria, sukulaisia ja ystäviä.

”Samalla kun rukoilemme äiti Marinalle ”Jumalan armoa, taivasten valtakuntaa ja syntien anteeksi antamista”, tahdomme myös kiittää. Kiitämme Kristusta hänen samaa tietä aiemmin kulkeville esi-isille ja äideille, apostoleille, marttyyreille, kilvoittelijoille ja kaikille poisnukkuneille varatusta osasta. Se on kiitosta siitä voittopalkinnosta, jonka Vapahtaja on luvannut ”ristin elämänkuormaksi ottaneille ja häntä uskolla seuranneille”.

”Äiti Marina vietti lähes 30 vuotta luostarissa ja sisäisti, miten kuolema ja sitä seuraava ylösnousemuksen salaisuus ovat luostarielämän keskiössä.

”Kristuksessa rakas äiti Marina!

”Sinä olet sydämissämme yksi ristin ottaneista ja häntä uskolla seuranneista. Kiitämme tänään Jumalaa myös sinusta. Kiitämme Herraa siitä, että hän soi sinun olla meille mallina palvellessasi esimerkiksi ja pitkään pyhää kirkkoamme.

”Kuolema on mystisesti osallisuutta sekä Kristuksen kärsimyksestä että hänen ylösnousemuksestaan. Tästä syystä me ortodoksit nimitämme kuolemaa henkilökohtaiseksi pääsiäiseksi.

”Kristus itse valmistautui huolellisesti kuolemaansa ja ylösnousemukseen ja teki tuosta valmistautumisesta myös meille ohjeellisen tien hänen luokseen. Tuo tie päättyy, kun astumme kerran tästä maallisen maailman ikkunasta iäisy-

teen. Ikkunan takana meitä odottaa ylösnoussut Kristus. Koko kirkkomme liturgisessa runoudessa oleva pedagogia rakentuu tämän ajatuksen ympärille.

”Toinen keskeinen kuoleman mysteeriin liittyvä seikka – joka myös näkyy erityisesti luostareiden jumalanpalvelusjärjestyksessä – on mahdollisuus Jumalan valtakunnan osallisuuteen jo tässä ajassa. Tuo ylösnousemuksen osallisuus koetaan eukaristiassa, joka liittyy maallisen ajan osaksi ikuisuutta.

”Kolmas ortodoksisen kirkon ylösnousemususkon vaalimiseen liittyvä perusta on tapakulttuurin vaalimisessa. Eriytyisen tärkeää tässä perinteessä on se, että käymme hyvästelemässä täältä lähtevän. Tuo tapaaminen oli vanhassa perinteessä myös sitä varten, että edesmennyt henkilö voisi lähteä tästä elämästä sovensa itsensä ja lähimmäistensä kanssa.

”Vielä yksi ortodoksisen perinteen keskeinen opetus, joka antaa meille äiti Marinaa saattaville voimaa: Jumala ei luonut kuolemaa. Kuolema ei ole Juma-

lan todellisuutta.

”Todistuksena tästä Vapahtajamme Jeesus Kristus tuli ensimmäisenä jouluna ihmiseksi ja voitti pääsiäisenä ylösnousemuksellaan lopullisesti kuoleman.

”Näiden tapahtumien antamassa uskossa ja varmuudessa haluamme saattaa tänään sinut, Kristuksessa rakas äiti Marina, viimeiselle maanpäälliselle matkallesi. Tälle loppumattoman elämän ja kirkkauden tielle käyt ilman ”kipua, surua ja huokauksia”.

”Autuaita ovat sävyisät, sillä he saavat periä maan.” (Matt. 5:5) Aamen.

Panihida

Ortodoksisen perinteen mukaan edesmennyttä muistellaan muistopalveluksessa 40 päivää kuolemasta. Igumenia Marinan muistoliturgia toimitettiin 26. heinäkuuta Lintulan luostarin Pyhän Kolminaisuuden kirkossa, sen jälkeen oli panihida eli muistopalvelus hänen haudallaan. Muistopalveluksen jälkeen oli

■ Igumenia Marina haudattiin luostarin tapaan nunnan asussa kasvot peitettynä.

■ Sisaret jättivät viimeisen tervehdyksen äiti Marinalle.

■ ”Herran on maa ja kaikki, mitä siinä on, maanpiiri ja ne, jotka siinä asuvat.” Piispa Arseni ripottaa hiekkaa ristinmuotoisesti.

■ Igumenia Marinan hautaanlasku.

► kahvitarjoilu luostarin ruokasalin edessä lammen rannalla.

Luostarin uuden johtajattaren valinta

Lintulan luostarin ohjesäännössä tode-

taan, että luostarin jäsenet – nunnat ja viitankantajasisaret – valitsevat igumenian, ja vaalin vahvistaa hiippakunnan piispa. Luostarin johtajan tehtävä on elinikäinen. Igumenian paikan jäädessä tyhjäksi varajohtaja astuu välittömästi

hoitamaan hänen tehtäviään.

Vaali tapahtuu piispan läsnä ollessa. Vaali toimitetaan suljetulla lippuäänestyksellä, ja valituksi tulee se, joka saa yli puolet annetuista äänistä.

Arkkipiispa Leo on sopinut Lintulan luostarin sisariston kanssa, että igumenia Marinan seuraaja valitaan luostarille kiireisen kesäkauden jälkeen todennäköisimmin vasta syys-lokakuun vaihteessa. Ennen uuden igumenian valintaa Lintulan luostarin johtajan tehtäviä hoitaa varajohtaja nunna **Mikaela**. ■

■ Hautajaisväen surua avoimen haudan äärellä.

KIITOS

Kiitämme lämpimästi kaikkia, jotka ottivat osaa suruumme ja muistivat esirukouksissaan igumenia Marinan äkillisen poismenon yhteydessä. Pyydämme edelleen pyhiä esirukouksia äiti igumenia Marinan sielun ja sisariston puolesta.

Lintulan luostarin sisaristo

Syyshetkiä Valamon rauhassa.

Koe kanssamme kaukana arjesta:

- Ortodoksisuus tutuksi 31.8.–2.9. ja 21.–23.9.
- Kultaisen iän leiri ikäihmisille 10.–11.9. ja 30.9.–1.10.
- Perhe ja kirkko: Yltää itseän, kasvaa toiseen 14.–16.9.
- Kirkko sosiaalisessa mediassa 19.–21.9.
- Hiljaisuuden retriitti 3.–7.10.
- Slaavinkielinen kirkkolaulukurssi 5.–7.10.
- Käytännön liturgiikkaa papeille 5.–7.10.
- Monikulttuurinen kirkko 12.–14.10.
- Kreikan ortodoksinen kulttuuri 26.–28.10.

TULE VALAMOON

nauttimaan kuulaista
syyspäivistä ja luostarin
levollisesta ilmapiiristä!
Lisätiedot ja muut kurssit:
www.valamo.fi

Valamon myymälä Helsingissä: Tuohus, Liisankatu 29.
Ikkoneita, kirjoja, luostarin tuotteita. Tervetuloa!

Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo
Puh. 017 570 111, valamo@valamo.fi
www.valamo.fi

Luonamme löydät minkä kiireelle kadotit.

Luostari

säteilee ympäriin

Helsingin ortodoksisista piispoista ainakin metropoliitta **Johannes** ja metropoliitta **Tiihon** suunnittelivat luostarin perustamista hiippakuntansa alueelle. Aikanaan paljonkin puhuttaneet suunnitelmat jäivät toteuttamatta, mutta metropoliitta **Ambrosius** näyttää onnistuvan – heinäkuussa julkistettiin uutinen luostarin perustamisesta Helsingin Vuosaaren Kulttuurikeskus Sofian yhteyteen.

Utinen herätti heti laajaa keskustelua, eikä erilaiselta kriitikiltäkään voinut välttyä. Eniten kummastusta eri keskustelupalstoilla herätti se, ettei asiasta ollut mitään tietoa kirkon omilla tiedotussivuilla.

Metropoliitta Ambrosius sanoo kyllä tuntevansa lain ortodoksisesta kirkosta – senkin kohdan, jossa sanotaan: ”Luos-

tarin perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.” Metropoliitta Ambrosius huomauttaa olleensa kirjoittamassa kyseistä kohtaa.

Sofiassa on sijaa paljolle

Kulttuurikeskus Sofia, josta siitäkin on puhumista riittänyt, sijaitsee rauhallisel-

KUVAT: HELLEVI MATHIALTI

la ja kauniilla paikalla meren rannalla. Jo sinne Vuosaaresta mäntymetsän halki vievä kapea tie on lähes lumoava. Entinen kurssikeskus on rakennettu luonnon rauhaan, silti lähelle kaupunkia.

Sen lisäksi, että Sofia on kulttuuri-keskus, se on myös kokoushotelli, ja siellä on Helsingin ortodoksisen hiippakunnan tilat. Samaan yhteyteen tulee nyt luostari.

Miten nämä kaikki toiminnot sopeutuvat toisiinsa, miten ne palvelevat toisiansa ja mahtavatko ne kokea ristiriitaisuutta keskenään?

Metropoliitta Ambrosius pitää kysymystä hyvänä – sanoo, että kaikki on mahdollista.

– Parhaimmillaan ne sopeutuvat. Ristiriitoja voi tulla joskus, mutta tuskin minun aikani.

Hän valittaa sitä, että kokonaisuus käytännössä liiaksi fokusoituu nimenomaan häneen. Sofian alkuvaiheiden aikaan hän eräässä keskustelussa sanoi pitävänsä itseään vain eräänlaisena *primus motorina*, alkuunpanijana.

Kokonaisuuden keskittyminen nimenomaan Ambrosiuksen lienee yksi syy kielteisiin kommentteihin uutta luostaria kohtaan.

Toimittaja miettii

Olen itse monesti miettinyt, että suhtautuminen metropoliitta Ambrosiuksen jakaa mielipiteet paljolti samalla tavalla kuin suhtautuminen emeritusarkkipiispa Johannekseen. Johannes naurahti huvittuneesti kysymykselleni, mistä hän tämän arveli johtuvan, mainitsi sitten sellaisen seikan kuin *keskivertojen* kapi-

na.

Ehkä Ambrosiuksen kohdalla on kyse samasta asiasta?

Hän sanoo, ettei ole itse pohtinut muiden ihmisten suhtautumista.

– Jokaisella on omat näkemyksensä, jokainen katsoo asioita omalla tavallaan. Suuri osa ihmisistä pitää vain itsensä näköisistä ihmisistä.

Hän naurahtaa oikeastaan hyvin lempeästi.

– Ei kaikkia ihmisiä voi rakastaa, ►

mutta pitää tulla toimeen, sanoi vanha rippi-isäni Savva, jolle aina kävin ripittäytymässä.

Voimien, kaipauksen ja sitoutuneisuuden mukaan

Mutta luostari, joka Helsingin Vuosaareen, Kulttuurikeskus Sofiaan on syntymässä, ei ole mikään metropoliitta Ambrosiuksen henkilökohtainen hanke.

Toki jokaisella ihmisellä on unelma – ainakin pitäisi olla – ja jonakin päivänä tajuaa, että aikaa unelman rakentamiseen ei ole loputtomasti. Luostarikoisis oli Ambrosiuksen unelma?

Hän sanoo, että tämä unelma, haave, ei ollut erityisesti luostari.

– Se oli tämmöinen henkinen ja hengellinen keskus, josta sosiologisesti voi käyttää nimitystä kulttuurikeskus. Parhaimmillaanhan kulttuuri on henkistä ja hengellistä etsintää ja löytämistä. Tietysti toivomuksena ja rukouksena oli, että tästä tulisi myös hengellinen kilvoittelukeskus – luostari. Se oli osa tätä kokonaisuutta. Elämä on parhaimmillaan sitä, että kun on hyviä aikomuksia ja pyrkimyksiä, niin jotain siunaantuu.

Hän vaikenee toviksi, jatkaa sitten:

– Ei välttämättä juuri sitä, mitä on suunnitelmassa, mutta sellaista, mikä koituu yhteiseksi hyväksi. Kyllähän luostarissa on tihentyneellä tavalla, ainakin lainausmerkeissä sanottuna, kirkon ydintointia. Ja me, jotka olemme osa luostariyhteisöä tai tämmöistä laajempaa yhteisöä, kuten täällä Sofiassa, me tietysti olemme itse osa siitä voimiemme ja kaipauksemme ja sitoutuneisuutemme mukaan.

Hän vaikenee jälleen. Hiljaisuus tuntuu kovin kauniilta ja hyvältä. Mutta odotan hänen jatkavan vielä.

– Kuitenkin, hän sanoo, luostari yhteisönä säteilee ympärilleen. Osallisuus on aina vuorovaikutteista.

Luostarit vahvistavat toisiaan

Hiljaisuus tuntuu hyvältä, mutta rikon sen. Kerron, miten olen lukenut internetsivuilta pahimman painajaisen tästä tulevasta luostarista – että sinne tulee varmaan hinduja ja buddhalaisiakin.

Ambrosius tuohtuu aavisteisesti, sanoo ensin, että jättää tuollaiset omaan arvoonsa. Mutta sitten hän kuitenkin sanoo:

"Minä koen että tämä on hieno projekti ja Hengen johdatuksessa."

– Oltakoon minusta mitä mieltä tahansa, niin on aika epäilevä mennä sanomaan tuollaista. Olenhan minä sentään ollut toistakymmentä vuotta Uudessa Valamossa, joten tiedän näistä asioista jotakin. Ja nämä ensimmäiset luostariin vihityt – he ovat syvällisiä ihmisiä. Kun hiljattain tapasin arkkimandriitta **Sergein**, hänkin sanoi, että nämä tämän luostarin ensimmäiset kilvoittelijat ovat todella upeita.

Kuuntelemme jälleen hiljaisuutta, jonka minä lopulta rikon ajatteleamalla ääneen, että eivätkö Valamo ja Lintula riittä näin pienen kirkon luostareiksi?

Ambrosius sanoo, ettei koe mitään kilpailua uuden luostarin ja Heinäveden luostareiden kohdalla.

– Jos tänne jotain syntyy, niin se on myös muiden luostareiden vahvuutta, hän sanoo. – Erilaiset ihmiset kotiutuvat Heinävedelle kuin tänne. Minä koen, et-

tä tämä on hieno projekti ja Hengen johdatuksessa, ja olen vakuuttunut, että kirkon piirissä iloitaan tällaisesta hankkeesta. Jos onkin yksittäisiä sorääniä, niin se on osa elämää.

Ei luostaria perusteta – se syntyy

Uusi luostari saa tilansa Sofiaan kuuluvissa rakennuksissa, joita on kaikkiaan viisi. Näissä on 72 hotellihuonetta ja sen lisäksi kokous- ja ryhmähuonetiloja lähes kolmekymmentä. Metropoliitta Ambrosiuksen mukaan niistä otetaan tiloja luostarin käyttöön tarpeen mukaan.

– Jostakin täytyy aloittaa, hän sanoo. – Luostariajatushan oli silloin jo olemassa, kun tätä puuhattiin, vaikka ei sitä ääneen sanottu. Eihän luostaria voi perustaa – se syntyy, jos niin on tarkoitus.

Niin, se perustaminen?

– Miltä se olisi tuntunut, jos kirkollishallitukseen olisi viety teoreettinen esitys luostarin perustamisesta? Ambrosius hymähtää. – Totta kai se viedään sinne, varmaan syksyn kuluessa, ja kirkollishallitus normaalissa järjestyksessä käsittelee asian. Normaali prosessi on, että virallisen julkisoikeudellisen statuksen luostari saa, kun kirkollishallitus on hyväksynyt sen perustamisen. Kaikki tämä on kyllä tiedossa.

Luostarissa on tällä hetkellä kaksi vihittyä kilvoittelijaa, isä **Mikael** ja äiti

Elisabet. Isä Mikael toimittaa säännölliset palvelukset Sofian kirkossa, ja tämä palvelusten säännöllisyys on ollut tärkeä seikka uuden luostarin toimivuudessa.

Aivan piakkoin luostariin vihitään yksi viitankantaja, Ambrosius kertoo, ja sen lisäksi Helsingissä on puolenkymmentä munkkia ja nunnaa, jotka käytännössä eivät kuulu mihinkään yhteisöön – heistä jotkut ovat jo ilmoittaneet halukkuudestaan liittyä Sofian luostariin.

Valamossakin oli nunnia

Vielä minulla on yksi kysymys, jonka esittän hyvin tietoisena esimerkiksi Konstantinopolin patriarkaatin alaisesta luostarista Englannissa. Tässä vuonna 1958 perustetussa Pyhän Johannes Kastajan luostarissa kilvoittelee nykyään 15 munkkia ja 35 nunnaa. Siellä ovat monet suomalaisetkin vierailleet, ja siellä kilvoittelee myös suomalainen munkki **Melkisedek.**

Kysyn siis kuitenkin, miten samaan luostariin, tähän Sofian luostariin, on

ensimmäiseksi vihitty munkki ja nunna. Miten miehet ja naiset voivat kilvoitella samassa luostarissa?

Ambrosius ei oikein ymmärrä kysymystäni. Hän kertoo jo varhaisimpina vuosisatoina olleen myös yhteisluostareita.

– Valamossakin oli nunnia, hän sanoo. – Olin Uudessa Valamossa hautaamassa viimeistä nunnaa.

Ja hän kertoo koskettavasti tästä hautauspalveluksesta, ensimmäisestä ortodoksisesta hautauspalveluksesta, johon on osallistunut.

– Se kolahti tosi voimakkaasti. Arku oli avoinna, sellainen yksinkertainen puuarkku, höylättyä puuta, ja tämä vainaja oli tietenkin nunnan asussa. Se on kaikkein voimakkaimmin mieleeni jäänyt ortodoksinen palvelus.

Hän ihmettelee vieläkin kysymystäni, naurahtaa huvittuneesti ja sanoo, että ihmisen siveellistä puhtautta uhkaavia tekijöitä on varmasti paljon enemmän muualla kuin siinä, että asutaan samassa talossa – samassa pihapiirissä.

Luostari – aidon kohtaamisen paikka

Ensimmäisen kerran kuulen metropoliitta Ambrosiuksen miettivän ikää – vanhenemista.

– Kun ikää tulee enemmän, hän sanoo, sitä on kiitollinen monista asioista – erityisesti siitä, että saa olla terve.

Katselemme Sofian ravintolan ikkunasta ulos. Ikkunan takana elokuun aurinko paistaa kuumasti, ja mäntyjen punaisten runkojen välistä pilkottaa meri.

– Jokaisessa hiippakunnassa pitäisi olla toimiva luostari, hän puhuu kuin itselleen. – Luostari on maailmassa elävälle paikka, jonne voi tulla lataamaan akkua. Hiljentymään. Rauhoittumaan.

Ensimmäisen kerran näen hänessä tiettyä haurautta, joka koskettaa syvästi.

– Luostarissa on tilaa aidolle kohtaamiselle, hän sanoo. – Enkä tarkoita, että siellä voi kohdata toisia ihmisiä. Siellä on tilaa kohdata oma itsensä. Ennen kaikkea siellä on tilaa kohdata Jumala.

■ **Hellevi Matihalti**

Ei valmista toimintamuotoa

Kulttuurikeskus Sofian piirissä on kehittymässä myös laajempaa yhteisöllisyyttä. Olen aistivini tässä jotakin samantapaista kuin jo 1980-luvulla Vartsalassa toimineessa Omenapuu kylässä, joka tuolloin syntyi kirjailija **Anna-Maija Raittilan** innoittamana, mietiskelee toimittaja **Hellevi Matihalti.**

Sofian laajempaan yhteisöön on alkukesästä muuttanut myös äänittäjä **Timo Mertenen**, joka aikaisemmin toimi Helsingin ortodoksisen seurakunnan tiedottajana. Hän kertoo muuttonsa alun alkaen olleen vähän kuin yhteensattumien summa:

– Olin etsiskellyt uutta asuntoa ja sain

vinkin tästä yhteisöstä. Soitin piispalle – ja tässä nyt olen.

Hänellä kuten muillakin yhteisössä asuvilla on asuttavanaan oma huone,

■ Timo Mertenen

minkä lisäksi Sofian muut tilat ovat käytettävissä. Osa yhteisön jäsenistä käy työssä talon ulkopuolella.

– Meillä, jotka emme kuulu luostariyhteisöön, on kuitenkin hyvin paljon yhteyksiä heidän kanssaan. Asumismuoto on sama, meillä on yhteiset jumalanpalvelukset ja olemme järjestämässä muutaakin yhteistä toimintaa, kuten opinto- ja keskustelupiirejä, hän kertoo.

Toiminta on luonnollisesti vasta melko alussa, eikä se ole vielä vakiintunut.

– Tämä on tavattoman kiinnostavaa, voimme rikastaa toistemme elämää ja löytää oikean yhteisöllisen elämäntavan. Olen käsittänyt metropoliitta Ambrosiuksen idean olevan, että kaikki tämä lähtee sisältäpäin – mitään valmista toimintamuotoa ei esitetä. Meidän pitää itse kehittää toimintaa.

Hän arvelee, että ainakin jotkut laajemmassa yhteisössä elävät tulevat myöhemmin siirtymään luostarikilvoittelijoiksi.

– Se ei ole mikään edellytys, mutta toisaalta tässä voi tunnustella jo sitä, miten luostariyhteisö sopisi omalle kohdalle.

■ **Hellevi Matihalti**

Naimisiin tai luostariin

Luostarilaitoksella on ortodoksisessa kirkossa pitkä historia. Valamon luostarin vt. johtaja piispa **Arseni** kertoo ensimmäisten luostarien saaneen syntyänsä varhaiskristillisinä aikoina Egyptissä.

MIKKO JUNES

Tunnetuksi tulleiden askeettien luo kertyi uusia kilvoittelijoita, ja niin yhteisölliset luostarit saivat alkunsa. Vanhimmista kilvoituspaikoista voi mainita egyptiläiset pyhän Antonius Suuren ja pyhän Paavali Thebalaisen luostarit. Ne ovat edelleen eläviä luostariyhteisöjä.

Piispa Arseni selvittää luostarien merkitystä kirkon opetuksen pohjalta, jonka mukaan ihmisen on pystyttävä tekemään valinta kahden elämäntavan välillä:

– On mentävä joko naimisiin tai luostariin. Yksin jäämistä kirkko ei pidä hengellisesti kasvattavana. Sen sijaan niin perheessä kuin luostarissakin asukkaat hiovat erilaisilla luonteillaan ja joskus myös erimielisyyksien kautta toinen

toistaan. Parhaimmillaankin yhteiselämä on kompromissien tekoa. Siinä jokainen osapuoli oppii jotain itsestään ja myös toisista. Luostari siis mahdollistaa perhe-elämästä pidättyville hengellisesti kasvattavan elämäntavan ja -valinnan.

Hän lisää, että jo tämän peruslähtökohdan vuoksi jokaisessa hiippakunnassa olisi hyvä olla omat mies- ja naisluostarinsa.

Perhe ja luostari

Piispa Arseni mainitsee Suomen ortodoksisen kirkon kirkkolain seitsemännen pykälän, joka määrittelee, että ”luostarin perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus”.

– Koko kirkkoa velvoittavat seitsemän yleisen kirkolliskokouksen kanonit, jotka puolestaan sääntelevät luostarien sisäistä elämää ja järjestystä. Perusperiaate on se, että luostariyhteisön tulee olla vankalla pohjalla sekä hengellisen elämän että talouden osalta ja että yhteisöllä on oltava oma vakituinen asuinpaikka kirkkoineen.

Hän huomauttaa vielä, että tässä mielessä luostarin perustamisen ja elinkelpoisuuden edellytykset ovat kuta-kuinkin samat kuin perheen perustamisessa.

– Mittasuhteet vain ovat toiset!

Luostarit lämpömittareina

Piispa Arseni sanoo, että munkeille ja nunnille luostari on koti ja hengellisen kasvun koulu, mutta luostarit ovat merkittäviä paikkoja myös niissä vieraileville pyhiinvaeltajille ja turisteille.

– Pyhiinvaeltajille luostarit ovat hengellisesti vahvistavia. Siellä voi käydä rukoilemassa palveluksissa, jotka poikkeavat pituudellaan seurakuntien käytännöstä, ja siellä voi pyytää esirukouksia ja saada mahdollisesti hengellistä ohjausta. Ja jo tietoisuus siitä, että luostarissa kannetaan päivittäin rukouksia ihmiskunnan puolesta, on maailmassa eläville lohduttavaa.

Arseni kiteyttää ajatuksensa, että turisteina luostariin tuleville se voi olla hengellisen kipinä sytyttäjä tai ainakin herättää ajatuksen siitä, että sellainenkin elämäntapa on mahdollinen.

– Luostarit voidaan nähdä eräässä mielessä ”hengellisinä lämpömittareina”. Niiden olemassaolo tai puute kertoo osaltaan paikalliskirkon sisäisestä tilasta. Luostarit ovat yhtä välttämättömiä kirkolle kuin perheet ja seurakunnat.

Palveluksessa aivan naattina

Piispa Arseni on kilvoitellut Valamon luostarissa, jonka varajohtajana hän toimi vuosina 1989 – 2004. Vuonna 2005 hänet valittiin kirkon apulaispiispaksi.

Omista luostarikokemuksistaan hän kertoo eräästä vierailusta:

– Mieleeni on jäänyt vahvana vuosikymmenten takainen ensimmäinen vierailuni Attikissa sijaitsevassa Paraklitosluostarissa. Sen vaikuttavuus ei ollut historiallisessa taustassa, sillä luostari on saanut syntyänsä vasta toisen maailmansodan jälkeen. Vaikutuksen teki sen sijaan veljestön elämänmenon yksinkertaisuus ja myönteinen sisäinen henki, jonka myös kieltä taitamaton vierailija saattoi aistia.

– Erityisesti muistan erään illan ehtoönjälkeisen palveluksen, joka toimitettiin ulkona niin, että kaikki mukana olleet kuorivat palveluksen ajan punajuuria.

– Ja seuraavan päivän lounaalla meille tarjottiin paistinpannulla öljyn kera notkistettuja punajuuren naatteja.

■ Hellevi Matihalti

Nuorten pyhiinvaellusmatka Montenegron luostareihin

Toukokuun lopussa Tampereen ja Jyväskylän seurakuntien nuoret tekivät pyhiinvaellusmatkan Montenegron. Matkalle osallistui kymmenen nuorta sekä matkanjohtajina isä **Aleksander Roszczenko** Jyväskylästä ja nuorisotoimenohjaaja **Nemanja Balcin** Tampereelta.

Näkymä Savinan luostariin ja Boko-Kotorin lahdelta.

ALEKSANDER ROSZCZENKO

Pyhiinvaellusmatkan aikana nuoret pääsivät tutustumaan useisiin luostareihin, paikalliseen kulttuuriin ja Montenegron ortodoksinuoriin. Montenegro on uskontojen ja kulttuurien ihmeellinen kohtaamispaikka. Matkan aikana vierailimme sekä ortodoksisissa että katolisissa kirkoissa. Pääsimme myös uimaan Adrianmerellä. Pyhiinvaelluksemme pääkohteena olivat kuitenkin ortodoksiset luostarit.

Montenegro

Montenegro on pieni valtio Adrianmeren rannalla. Montenegron yli puolesta miljoonasta asukkaasta suurin osa (75 %) on ortodokseja. Montenegro on jäänyt monille suomalaisille kuitenkin varsin tuntemattomaksi – synnä Jugoslavi-

an sota, joka keskeytti maan turismikehityksen. Osa kuvittelee maan olevan edelleen turvaton matkakohde. Montenegro on kuitenkin ainoa Jugoslavian osavaltioista, jossa ei ole sodittu! Montenegro itsenäistyi rauhaisasti Serbian ja Montenegron liittovaltiosta vuonna 2006.

Saavuttuamme Montenegron maajoituimme viihtyisässä hotellissa, sievässä Herceg Novin rannikkokaupungissa. Herceg Novi sijaitsee Boka-Kotorin lahdelta, joka on yksi maailman upeammista paikoista. Se onkin oikeutetusti saanut nimekseen Adrianmeren helmi. Meren kirkas-sininen vesi ja sen ympäröivät korkeat, tummat vuoret tekevät paikasta ainutlaatuisen. Montenegro (Crna Gora) tarkoittaa sananmukaisesti Mustaa vuorta. Herceg Novista käsin lähdimme tutustumaan luostareihin.

Herceg Novi ja Savinan luostari

Herceg Novi on yksi nuorimmista Adrianmeren rannikkokaupungeista. Herceg Novi perustettiin vuonna 1382. Siksi kaupunkia alettiin kutsua lisänimellä ”Novi” (Uusi). Herceg Novin keskusaukealla sijaitseva ylienkei Mikaelin kirkko on koko kaupungin kaunistus. Osallistuimme heti matkan toisena päivänä liturgiaan kyseisessä kirkossa, ja tutustuimme paikalliseen nuorisokuoroon. Kuorolaiset järjestivät meille pienen konsertin ja toivottivat meidät tervetulleiksi seurakuntasaliinsa. Alussa kaikki ujostelivat hieman englannin puhumista, mutta pian puhumista riitti niin, että myöhästyimme iltapalalta.

Kävelymatkan päässä Herceg Novin keskustasta on historiallisesti merkittävä Savinan luostari. Luostarin rakentajat

olivat paikallisia kristittyjä. Saavuttuamme luostariin yksi munkeista esitteli meille ystävällisesti luostarin kirkot ja museon. Savinan luostarissa on kolme kirkkoa. Vanhin niistä on Jumalansyntyttäjän kuolonuneen nukkumiselle pyhitetty kirkko vuodelta 1030. Kirkko on hyvin pieni, mutta sisältä kauniisti fresko-maalattu.

Luostarin pääkirkko on rakennettu puolestaan vuonna 1799. Se on pyhitetty myös Jumalansyntyttäjän kuolonuneen nukkumiselle. Pääkirkossa sijaitsee tunnettu Savinan Jumalansyntyttäjän ihmettä tekevä ikoni.

Munkki kertoi meille mielenkiintoisen tarinan pääkirkon laajentamisesta. Aikoinaan luostariin saapui Hercegovinasta munkkeja, jotka pakenivat turkkilaisia. Veljestö kasvoi, ja luostarin kirkot kävivät heille pieniksi. Tuolloin vallassa olleet venetsialaiset eivät myöntäneet lupaa uusien ortodoksisten kirkkojen rakentamiseen. Siksi munkit päättivät laajentaa pääkirkkoa. Vaivalloisesti he saivat luvan kirkon korjaamiseen. He päätyivät rakentamaan kirkon ympärille suuremman kirkon niin, että alkuperäinen kirkko jäi kokonaan uuden sisäpuolelle. Lopuksi he purkivat alkuperäisen kirkon. Kirkon ”korjaukset” kestivät 20 vuotta. Venetsialaiset tajusivat lopulta, että heitä oli huijattu ja päättivät tuhota kirkon. He odottivat, kunnes kirkko oli valmistunut. Sitten he lähettivät kaksi sotalaivaa pommittamaan kirkkoa. Laivat saapuivat lahdelle ja asettuivat luostaria vastapäätä. Igumeni luostariveljestöineen sekä paikalliset ortodoksit aloittivat hartaat rukoukset luostarin suojelemiseksi. He kantoivat luostarin ympäri ristisaatossa Savinan Jumalansyntyttäjän ikonia. Silloin tapahtui ihme: salama iski toisen sotalaivan ruutisäiliöön niin, että alus räjähti ja upposi. Toisen laivan miehistö pakeni kauhuissaan pois.

Luostarin kolmannen kirkon rakensi Serbian ensimmäinen arkkipiispa Sava (1219–1236). Hän pyhitti kirkon omalle suojeleuspyhällään, Savva Pyhitetylle. Näin koko luostari on saanut nimensä Savina. Kirkko sijaitsee korkealla mäellä, ja sinne pääsee ainoastaan rappusia pitkin kävellen. Kiipeäminen oli ryhmällemme rankkaa, mutta perillä näky lahdelle ja luostarialueelle oli upea ja ehdottomasti jokaisen askeleen arvoinen!

Prevlakan luostari

Matkamme kolmantena päivänä osallistuimme liturgiaan Prevlakan luostarissa. Prevlakan luostari sijaitsee lahden toisella puolella olevalla pikkusaarella lähellä Tivatin kaupunkia. Igumeni **Benedikt** oli tietoinen tulostamme ja pyysi isä **Aleksanderia** toimittamaan kanssaan liturgian. Pyhälle Kolminaisuudelle pyhitetty luostarin kirkko oli hyvin pieni, mutta liturgia taivaallinen.

Igumeni pyysi meitä jäämään lounaalle. Kyseisessä luostarissa on tapana, että pyhiinvaeltajat aterioivat liturgian jälkeen veljestön kanssa. Ruokailu oli poikkeuksellisen harras tilaisuus. Igumenin sydämellisyys valaisi koko ruokailusalin ja teki olostamme lämpimän ja tervetulleen. Yksi munkeista luki pyhi-

en isien tekstejä ruokailun aikana. Ruokailun alettua igumeni kilautti lasiansa ja lukeminen pysähtyi hetkeksi. Igumeni kohotti lasiansa lausuen: ”Kristus nousi kuolleista!” Kaikki vastasivat: ”Totisesti nousi!” Tämän jälkeen ruokailijoilla oli siunaus aloittaa juominen. Ruokailu päättyi samalla tavalla kuin oli alkanutkin eli kellon soitolla ja rukouksella. Trapesalta lähdettäessä kaikki ottivat igumenilta siunauksen.

Munkki diakoni esitteli meille luostaria ja kertoi sen historiasta. Prevlakan ylienkeleli Mikaelin luostari on yksi Montenegron vanhimpia. Se on perustettu jo 400-luvulla. Historiansa aikana se on monesti tuhottu ja jälleenrakennettu. Luostari oli merkittävä sivistyskeskus ja tunnettu kirkkotaitteestaan, laajasta kirjastostaan ja munkkikoulustaan. Viimei-

■ Boko-Kotorin lahti taustana.

ALEKSANDER ROSZCZENKO

■ Montenegron pyhiinvaeltajat igumeni Benediktin kanssa Prevlakan luostarissa.

NEMANJA BALCIN

simmän luostarituhon syynä oli venetsialaisten luostariin kohdistunut kateus ja se, että luostari vastusti Firenzen unionia (1439). Yhden paikallisen ihmisen avustamina venetsialaiset sekoittivat arsenikkia luostarin juhlapäivän ateri-
aan kalakeittoon, ja näin myrkyttivät 70 hengen luostariveljestön ja kaikki juhlassa olleet. Tämän jälkeen venetsialaiset pommittivat luostaria ja polttivat koko saaren levittäen sanomaa, että luostarissa on mustasurma ja että se oli tuhotava ennen kuin kauhea tauti leviäisi.

Luostarista jäivät vain rauniot, mutta tarina merkittävästä ortodoksisesta luostarista ja myrkytetystä veljestöstä säilyi suullisena perintönä. Myöhemmin merkittävä kreivitär **Ekatarina** rakensi pienen kirkon luostarin paikalle ja pyhitti sen Pyhälle Kolminaisuudelle. Luostari elpyi todenteolla vasta ensimmäisten munkkien saavuttua 1990-luvun alussa. Munkit huomasivat nopeasti kauniin ja voimakkaan tuoksun kirkon ympärillä ja saarella. Arkeologisten kaivauksien myötä löydettiin pyhäinjäännöksiä. Munkkien luissa ja maassa niiden ympärillä todettiin korkea arsenikkipitoisuus. Näin suullinen perimätieto osoittautui todeksi.

Marttyirimunkkien pyhäinjäännökset laitettiin esille kirkkoon, ja ne vuotiivat mirhaa aktiivisesti seuraavien kahden vuoden ajan. Vakuutuimme myös itse tuoksusta. Munkki diakoni selitti tuoksun johtuvan edesmenneiden marttyirimunkkien hyveistä. Tuoksu kuulemma vaihtelee kirkkojuhlasta riippuen, mutta on voimakkainta jumalanpalveluksen aikana. Kyse on luonnonlain selittämättömästä ihmeestä, joka on tapahtunut uskomme vahvistamiseksi, kertoi munkki diakoni.

Ostrogin luostari

Pyhiinvaelluksemme kohokohta oli vierailu Ostrogin luostarissa. Luostari on merkittävin pyhiinvaelluspaikka Serbian ortodoksisessa kirkossa, johon Montenegron kuuluu. Matka luostariin tehtiin pitkää ja mutkikasta vuoristotietä pitkin. On oikea ihme, että auto-onnettomuudet ovat tiellä harvinaisia. Munkit kertoivat, että luostarin perustaja pyhä **Vasilije Ostrogilainen** suojelee pyhiinvaeltajiansa.

Ostrogin luostari koostuu ala- ja ylä-

■ Cetinjen luostarin piha.

ALEKSANDER ROSZCZENKO

ALEKSANDER ROSZCZENKO

■ Ostrogin alaluostari.

luostarista. Alaluostarin kirkko on pyhitetty Pyhälle Kolminaisuudelle, ja se oli muinoin kyläkirkko. Kirkon seinät ovat kauniisti maalattuja. Päätimme kävellä alaluostarista yläluostariin metsäpolkuja pitkin. Osa meistä kulki paljain jaloin, sillä pyhiinvaellukseen kuuluu pieni ponnistelu. Kiipeäminen oli rankkaa kengät jalassakin. Yläluostariin saavuttuamme katsoimme alas ja näimme upeita maisemia. Rukoilimme odottaessamme vuoroa kirkkoon. Luolaan rakennettu kirkko oli hyvin pieni. Metropolitista Vasilije Ostrogilaisen perusti luostarin Ostrog-nimiselle vuorelle vuonna 1664. Hänen ihmeitä tekevät pyhäinjäännöksensä ovat säilyneet kokonaisina ja olivat esillä arkussa kirkkoseinän vie-

ressä. Teimme vuorotellen kolme maa-hankumarrusta ja kunnioitimme reliikkejä. Samalla lauloimme ”Kristus nousi kuolleista” ja ”Enkeli huusi Armoitetulle”. Pyhäinjäännöksiä vartioiva pappi luki meille rukouksen ja voiteli meidät siunatulla öljyllä.

Zupan naisluostari

Paluumatkalla Ostrogin luostarista kävimme Niksicin kaupungissa, jossa Pyhä Vasilije oli aikoinaan metropoliittana. Niksicin keskustaan on pystytetty valtava katedraali hänen muistokseen. Kävimme myös kaupungin lähellä sijaitsevassa Zupan naisluostarissa, joka on pyhitetty apostoli Luukkaalle. Luostarissa asuu noin 30 nunnaa. Luostarialueesta oli huolehdittu todella hyvin ja kirkon ympärillä oli kukkaistutuksia. Igumenia otti meidät vastaan avosylin. Hän esitteli meille kirkon ja nunnien maalaaman kappelin. Zupan luostarilla on oma puuveistos-, savi-, tuohus- ja ikonimaalaus-paja. Saimme nähdä myös nunnien maalaamia ikoneita ja kalligrafisia kirjoituksia. Meille tarjottiin upeita makeisia ja mehua. Luostarissa oli rauhallinen tunnelma, sillä nunnat rukoilivat jatkuvasti työnsä ohella.

Cetinjen luostari

Montenegron pyhiinvaellusmatkamme viimeisenä kohteena oli Montenegron vanha pääkaupunki, Cetinje. Cetinjen luostari sijaitsee aivan kaupungin kes-

Äiti Marinan ikuinen muisto

Igumenia Marina (2.2.1930–17.6.2012) in memoriam

kustassa. Kaupungin perustaja on Montenegron hallitsija Ivan Crnojevic, joka rakensi luostarin vuonna 1484 ja pyhitti sen Jumalansynnyttäjän syntymiselle. Kun Cetinjestä tuli pääkaupunki, myös luostarista tuli hiippakunnan keskus.

Osmannien valloituksen myötä ortodoksisen kirkon merkitys kasvoi. Hallitsijan puuttuessa Montenegron metropoliitat joutuivat vastaanottamaan entistä enemmän maan hallituksen tehtäviä. Näin 1600-luvun loppupuolella Montenegrosta tuli teokraattinen valtio. Montenegron metropoliitat toimivat siis sekä kirkon että valtion johtajina.

Metropoliitat olivat munkkeja, joten heillä ei ollut lapsia. Metropoliitan veljempojasta tuli yleensä seuraava hallitsija. Perinteen katkaisi **Danilo Petrovic**, joka päätti luostarin sijaan valita avioliiton. Hänestä tuli vuonna 1851 Montenegron ruhtinas ja hänen pojastaan **Nikolasta** Montenegron ensimmäinen kuningas, Nikola I. Montenegro pysyi itsenäisenä kuningaskuntana ensimmäiseen maailman sotaan saakka.

Sodissa metropoliitat toimivat armeijan päällikköinä. Kirkon kannalta Montenegron merkittävin metropoliitta oli pyhä **Petar Cetinjelainen**. Kerrotaan, että hän ratsasti taisteluissa turkkilaisia vastaan armeijansa edellä ainoastaan risti kädessään. Cetinjen luostarissa säilytetään metropoliitta Petarin pyhiinjäännöksiä kokonaisuudessaan. Saimme nähdä myös ison palan pyhää ristiä ja Johannes Kastajan oikean käden, jotka on tuotu Venäjältä vallankumouksen jälkeen. Luostarilla on teologinen koulu ja iso museo. Näimme myös kuningas **Nikola I:n** linnan museon sekä upean Montenegron pienoismallikartan.

Montenegron pyhiinvaellusmatkan aikana ryhmämme pääsi tutustumaan useisiin luostareihin. Nuoret kokivat tärkeäksi päästä tutustumaan uuteen kulttuuriin ja montenegrolaisiin ortodoksinuoriin. Matka oli hengellisesti antoisa. Monille Ostrogin luostarin kahden kilometrin kävely kivistä ylämäkeä paljain jaloin jäi mieleen positiiviseksi muistoksi koko loppuelämäksi! Kokemus siitä, millaista ortodoksinen elämä on muualla maailmassa, avasi nuortemme maailmankuvaa ja vahvisti heidän ortodoksisia identiteettiään.

■ Nemanja Balcin

Keskiviikko, kesäkuun 13., kaunis aurinkoinen päivä. Aamupalveluksen ja liturgian jälkeen igumenia **Marina**, joka oli osallistunut pyhään ehtoolliseen, lähtee toisen sisaren kanssa kohti Ilomantsia tapamaan luostarin iäkkäitä ystäviä, jotka eivät enää itse pysty käymään luonamme. Onnistuneen vierailun jälkeen nunnat ovat tyytyväisinä paluumatkalla, kun se tapahtuu: auto-onnettomuus.

Keuhkoihin loukkaantunut äiti Marina kiidätettiin Jonsuun keskussairaalaan, jossa hänet nukutettiin ja pantiin hengityskoneeseen. Sisaret ja muut läheiset saivat käydä siellä häntä katsomassa. Hänen tullaan alkoi huonontua. Sunnuntaina 17. 6. isä **Herman** luki hänen vuoteensa äärellä sisarten laulaessa ja osaston henkilökunnan läsnä ollessa rukoukset kuolevalle, jonka jälkeen tukilaitteet sammutettiin ja jo kliinisesti kuollut äiti Marina antoi rauhallisesti henkensä Jumalan käsiin.

Toinen kolari

Tämä oli äiti Marinan elämässä jo toinen kolari. Ensimmäinen tapahtui vuonna 1980 Keniassa, jossa hän ja **Siina Taulamo** olivat ensimmäisenä suomalaisina ortodokseina lähetystyössä vuodesta 1977. Kuorma-auto murskasi hänen autonsa käyttökelvottomaksi, ja hän itse meni tajuttomaksi kaikkien kylkiluiden katkettua. Tässä yhteydessä silloinen Maria Iltola antoi lupauksen, että jos hän toipuu, hän menee nunnaksi Lintulaan. Kuin ihmeen kautta hän parani entiselleen ja myös toteutti lupauksensa.

Äiti Marinan elämää

Äiti Marina oli koulutukseltaan kansakoulunopettaja, mutta oli toiminut monta vuotta kirkollishallituksen notaarina. Sitä

tehtävää hän jatkoi vielä jonkin aikaa Keniasta palattuun, jonka jälkeen hän siirtyi Lintulaan vuonna 1982. Hänen tulonsa johti muun muassa siihen, että luostarin jumalanpalveluskieli voitiin vihdoinkin muuttaa suomeksi. Sitä ennen ei suomalaisten sisarten joukossa ollut laulutaitoisia, kun taas äiti Marina oli kanttorin tyttärenä laulanut kirkkokuorossa lapsuudessaan lähtien. Hän toimikin luostarin kuoro-

johtajana aina kolaripäiväänsä saakka. Hänen toimestaan luostarilla oli jo varhain monisteina kaikki suomeksi käännetty vielä julkaisemattomakin jumalanpalvelustekstit siisteissä kansioissa.

Alkuajat Lintulassa eivät olleet äiti Marinalle helppoja. Läntisessä ortodoksisuudessa elettiin uuden liturgisen herätyksen aikoja, johon kuului usein tapahtuva ehtoolliseen

osallistuminen. Lintulassa sen sijaan oli tuolloin vielä vallalla vanha järjestys, jonka mukaan ehtoollista nautittiin vain muutaman kerran vuodessa. Liturgisen herätyksen lämpimän kannattajan arkkipiispa **Paavalin** vaikutuspiirissä eläneen äiti Marinan oli vaikea sopeutua tähän ja moneen muuhunkin asiaan. Toisaalta arkkipiispan viisaat ja maltilliset neuvot, joita äiti Marina sai niin kirjeellisesti kuin suullisestikin ja jotka hän on tallentanut Arkkipiispa Paavalin muistokirjaan artikkelissa 'Iloitkaa enkelielämästä', auttoivat häntä vaikeina hetkinä.

Igumenia Antoninan vaikean sairauden takia äiti Marina valittiin luostarin vt. johtajaksi vuonna 1990, ja vuonna 1998, edeltäjänsä kuoleman jälkeen, hänestä tuli luostarin johtaja, mitä tehtävää hän hoiti loppuun saakka. Äiti Marinan elämästä Lintulan ensimmäisenä suomalaisena igumeniana tulee riittämään paljon tutkimusta. Olkoon hänen muistonsa ikuinen!

■ Nunn Kristoduli

Athoksen
majesteettinen
huippu.

Athosvuori

askelen lähemmäs Suomea

Kreikan merkittävin luostariyhdyiskunta ja koko ortodoksisen maailman hengellisenä keskuksena pidetty Athosvuori on viime vuosikymmenen aikana tullut paljon tutummaksi suomalaisille. Voimakkaimmin sen on nostanut täällä ihmisten tietoisuuteen Helsingissä vuonna 2006 pidetty näyttely ”Athos – Luostarielämää Pyhällä Vuorella”, jossa viiden kuukauden aikana vieraili lähes satatuhatta kävijää. Näyttelyn jälkeen suomalaisten käynnit myös Athoksella ovat selvästi lisääntyneet.

Athosta eli Pyhää Vuorta ovat Suomessa tehneet tunnetuksi myös Valamon opiston järjestämät vuosittaiset pyhiinvaellusmatkat sekä Athosvuorella sijaitsevan Pyhän Andreaan skiitan johtajan arkki-mandriitta **Efraimin** säännölliset Suomen-vierailut, jotka alkoivat vuonna 2002 Pyhän Kosmas Aitolialaisen Veljestön ja Valamon opiston kutsusta. Osoitus tiivistyneistä suhteista ja halusta ylläpitää niitä on myös Pyhän Athosvuoren ystävät ry:n perustaminen Suomeen vuonna 2006.

Yksi uusi askel keskinäisten suhteiden lähenemiseen on vastikään maahamme perustettu Kaikkien Athosvuoren Pyhien Perintösäätiö, joka on saanut alkunsa Py-

hän Kosmas Aitolialaisen Veljestön aloituksesta. Säätiön tehtävänä on tehdä tunnetuksi Athosvuoren kilvoittelijoita ja heidän uskonperintöään sekä edistää maassamme Athosvuoren perinteen hengessä tapahtuvaa luostarikilvoitusta.

Kaikkien Athosvuoren Pyhien Perin-

tösäätiö pyrkii toteuttamaan tarkoitustaan järjestämällä yhdessä muiden Athosta arvostavien tahojen kanssa seminaareja, kokouksia, esitelmätilaisuuksia ja näyttelyitä sekä kutsumalla Athosvuoren munkkeja vierailulle Suomeen. Säätiön päämääränä on järjestää myös pyhiinvael-

■ Polku Kutlumusionin luostariin.

KUVAT: HANNU PÖYHÖNEN

lusmatkoja Athokselle ja muihin ortodoksiin luostarikeskuksiin. Lisäksi säätiö voi tukea taloudellisesti luostareita ja toiminta-ajatuksensa mukaisen kirjallisuuden julkaisemista.

Säätiö etsii jo nyt Etelä-Suomesta sopivaa kiinteistöä toimintakeskukseksi. Aluetta on tarkoitus vähitellen muokata niin, että se heijastaisi Athosvuoren miljöötä myös ulkoisesti. Toimintakeskusta on tarkoitus pitää yllä talkoovoimin ja toimittaa siellä päivittäin jumalanpalveluksia kulloinkin käytössä olevin voimin. Jos Jumala suo, säätiön alueelle voi aikanaan myös syntyä Athoksen hengessä toimiva luostariyhteisö.

Kaikkien Athosvuoren Pyhien Perintösäätiö avaa syksyn kuluessa internetsivut (www.athossaatio.com), joilla tiedotetaan säätiön toiminnasta. Sivuille kootaan myös tietoa Athoksen isistä ja kilvoitusperinteestä sekä käytännön neuvoja Athoksen pyhiinvaellusmatkaa suunnitteleville.

■ TT Hannu Pöyhönen

pj., Kaikkien Athosvuoren Pyhien Perintösäätiön hallitus

TIETOISKU ATHOSVUORESTA

- Athos, Agion Oros eli Pyhä Vuori, on ortodoksisen kirkon merkittävin luostariyhdyshenkilö. Se sijaitsee Pohjois-Kreikassa ja on Halkidikin niemimaan kolmesta niemikkeestä itäisin.
- Athosvuoren pinta-ala on noin 360 km², pituus 60 km ja leveys 8–12 km. Alue on itsehallinnollinen osa Kreikkaa ja kuuluu hengellisesti Konstantinopolin ekumeenisen patriarkan alaisuuteen.
- Vuodesta 885 lähtien Athosvuori on omistettu keisarillisella käskykirjeellä vain luostariasutukselle. Kilvoitusyistä alueelle pääsevät vain miehet, joskin heidänkin määränsä on päivittäin tarkoin rajoitettu.
- Athosvuoren munkkilaisuuden isinä pidetään pyhien joukkoon luettuja Pietari Athoslaista ja Athanasios Athoslaista, joka perusti sinne ensimmäisen yhteiselämäluostarin vuonna 963.
- Nykyisin Athosvuorella on 20 päaluostaria ja 12 sivuluostaria eli skiittaa sekä lisäksi monia keljarakennuksia ja erakkomajoja. Munkkeja Athoksella on noin 2 300.
- Athosvuori on hyvin kansainvälinen, sillä 17 kreikkalaisen luostarin lisäksi siellä on myös yksi venäläinen, serbialainen ja bulgarialainen luostari sekä kaksi romanialaista skiittaa. Athoksella kilvoittelee myös kaksi suomalaista munkkia.
- Athosta on kutsuttu pyhien kouluksi, koska se on kasvattanut yli neljäsatua nimeltä tunnettua pyhää.

Arkkipiispan kolumni

Tavoitteena arvokas vanhuus

Kesän aikana julkisessa keskustelussa on ollut lakiuudistus ikääntyvän väestön tuesta ja palveluista. Uudistuksen tavoitteena on parantaa ikääntyneen väestön hyvinvointia sekä vahvistaa heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa elinoloihinsa liittyvään päätöksentekoon. Muutoksen kantavana ajatuksena on palvelujen toteuttaminen niin, että iäkkäällä henkilöllä on mahdollisuus arvokkaaseen elämään.

Ikääntyneiden ihmisten määrä ylitti alle 15-vuotiaiden määrän ensimmäistä kertaa Suomen väestöhistoriassa vuonna 2008. Heidän määränsä on vuoteen 2030 mennessä arviolta 1,4 miljoonaa. Ikääntyvän väestön merkitys on myös kirkossamme suuri, sillä jo tällä hetkellä jäsenistöstämme yli 65-vuotiaita on yli 20 prosenttia.

Yhä useammin ikääntymistä katsotaan määrä- ja kulukysymyksenä. Ikääntyvälle yksilölle laadukas elämä merkitsee yleensä tutun kunnan palveluja ja itsenäisyyden säilyttämistä. Yhteiskunnan sosiaali- ja terveyspalveluja pyritään tarjoamaan lähellä kansalaisia, mutta jo nyt kilpailuttamisen seurauksena ihminen voidaan siirtää halvemman palvelun piiriin toisen kunnan alueelle esimerkiksi ulkoistettuun kaupallisen organisaation hoitoon. Siksi palvelujen laadun takaamiseksi uuteen lakiin tulee kirjata suositus hoitohenkilökunnan riittävästä määrästä.

Ikääntyvä ihminen on läheistensä ja yhteiskunnan armoilla. Mikään laki ei yksin takaa arvokasta vanhuutta, vaan tarvitaan myös omaisten ja läheisten eettisestä perustasta nousevaa kunnioitusta ihmisyyden arvokkuutta ja ainutlaatuisuutta kohtaan. Siksi ratkaisu huolenpidosta ei saa perustua vain omaisen tai viranomaisen mielipiteeseen, vaan on myös kuultava ikääntyvän omaa tahtoa.

Ikääntyvän väestön hyvinvointiin vaikuttaa keskeisesti myös mahdollisuus hengellisyyteen ja oman uskonnollisuuden toteuttamiseen. Suomessa perustuslaki takaa yhdenvertaisen oikeuden uskonnon tunnustamiseen ja harjoittamiseen sekä vakaumuksen ilmaisemiseen. Tämän tulisi toteutua myös jouduttaessa siirtymään omasta kodista hoitopaikkaan ja sairaalaan.

Oma seurakunta, lähipyhäkkö ja tutuksi tullut pappi palvelevat usein parhaiten ikääntyvän ortodoksin hengellistä hyvinvointia. Yksityisyydensuoja estää potilaan tai asiakkaan tietojen antamisen sivullisille, joiksi seurakunnan työntekijät katsotaan. Siksi tarvitaan yksilön omaa aktiivisuutta tehdä omaisille, läheisille ja hoitohenkilökunnalle selväksi oma tahto osallistua kirkon elämään kaikissa asu-olosuhteissa.

■ Arkkipiispa LEO

Puikot heilumaan!

Neulo lämmin joululahja Kreikan luostariin

PSHV haastaa kirkkomme ja koko jäsenistönsä neulomaan lämpimiä villasukkia joululahjaksi Kreikan luostareihin. Kreikan talvi on kylmä, ja kylmiä ovat erityisesti kivistä rakennetut luostarit. Lämmitystä ei ole nykyisessä taloudellisessa tilanteessa varaa pitää jatkuvasti päällä.

Sukkien toivotaan olevan hillityn värisiä (luostarikäyttöön sopivia) naisten ja miesten villasukkia, mielellään hyvälaatuisesta sukkalangasta (ei pelkästään keinokuitua) neulottuja.

Toivottavasti mahdollisimman moni ottaa haasteen vastaan ja ryhtyy työhön rukoillen lahjan saajan ja koko maailman puolesta. Näin jo villasukkia neulottaessa muodostuu rukouksen yhteys Athosvuorelle ja muualle Kreikan luostareihin.

Ortodoksisena pappina buddhalaisessa luostarissa

Kirkkoherra **Markus Aroma** muistelee vierailuaan buddhalaisluostarissa, jossa hän kohtasi inhimillisesti aitoa ja alkuperäistä.

Kaksikymmentä vuotta sitten vieraillessani ensimmäistä kertaa Thaimaassa törmäsin Chiangmain suurimmassa kirjakaupassa hyvään ystäväni ja veljeeni **Saksaniin**, joka tuolloin asui pienessä luostarissa Lamphunin historiallisessa kaupungissa 26 kilometrin päässä Chiangmaista. Hän kysyi minulta, haluaisinko tulla vierailemaan hänen luostarissaan seuraavana päivänä – ja näin tapahtui...

Chiangmaista Lamphuniin johtavan tien varrella on mahtavia, vanhoja lehtipuita, joilla saattoi olla ikää satoja vuosia. Jokaisen puun ympärille oli kauniisti sidottu keltainen leveä silkkinauha, joka ilmaisi, että kyseessä on pyhä puu... Muutenkin Thaimaassa näkee erittäin suurta kunnioitusta koko luomakuntaa kohtaan.

Omassa majassa

Saavuimme Saksanin luostariin ja ensimmäiseksi menimme luostarin johtajan puheille ja veimme hänelle lahjaksi suuren korillisen omenoita, joita pidetään Thaimaassa erittäin arvokkaina hedelminä.

Nuori, 27-vuotias johtaja otti minut todella ystävällisesti vastaan ja sanoi, että voisin oleskella luostarissa niin pitkään kuin haluaisin asuen omassa munkin majassa eli *kutissa*. Ne ovat pieniä puisia lähinnä meidän leikkimökin kokoisia ja puupylväitten päälle rakennettuja asumuksia, jotka ovat varsin askeettisesti varustettuja: paksu täkki patjaksi, hyttysverkko ja vesipullo ja kuppi eli ei mitään tarpeetonta.

Johtaja sanoi, että voisin osallistua

luostarin päiväohjelmaan valintani mukaan. Joka-aamuaiselle almujen keruukierrokselle minun ei tarvitsisi lähetä, vaan luostarialeen toisessa laidassa asuvat nunnat valmistaisivat minun aamiaiseni, jonka söin sitten yhdessä läheisten *kutien* munkkien kanssa.

Ensimmäinen yönä oman *kutini* lattialla levätessäni ei uni tahtonut tulla millään silmään. Nukkuma-alusta tuntui länsimaisittain kovalta, mutta myöhemmin se tuntui varsin miellyttävältä varsinkin selälle. Tropiikissa kuumana aikana linnut eivät laula päiväsaikaan, vaan heti kun ilta alkaa pimetä alkoi varsinainen konsertti, sammakoiden kurnutus ja kaskaiden äänekäs sirtytys. Yritäpä sitten nukkua tuolilaisen mekkalan keskellä!

Päiväjärjestys

Herätys aamulla kello 3.30, ja aamupesun jälkeen kaikki kiiruhtivat meditaatiohaliin aamumietiskelyyn noin tunnin ajaksi, minkä jälkeen munkit resitoivat ikivanhalla palin kielellä buddhalaisia sutria.

Kello kuusi munkit lähtivät almukuloineen Lamphuniin keräämään päivittäisiä almujaan, joita thaimaalaiset heille kiitoksella ja kunnioituksella tarjoavat.

Kello kahdeksaan mennessä kaikki ovat palanneet luostariin, ja näin yhteinen ja päivän ainoa ateria alkaa lyhyellä meditaatiolla, jossa ruoka nähdään koko luomakunnan suurena lahjana meille ihmisil-

■ Novisiimunkki Saksan vierailemassa tätinsä luona Chiang Raissa.

■ Luostarin "serkkupoika", joka varasti minulta ensimmäisenä aamuna silmälasini. Nunnat kiiruhtivat apuun ja ottivat apinan syliinsä ja kutittivat sitä, jolloin sen ote silmälasistaan herpaantui.

■ Pyhä puu luostariin johtavan tien varrella.

**intaa
syvemmlle**

Pussy Riot

kaikui kommunismin aikaa

Mirri Mellakka -performanssi Moskovassa 21. helmikuuta 2012 on saanut lännen lehdistössä valtavan huomion. Mirri Mellakka on siveä käänös *Pussy Riotista*.

Iltoise Jumalan Äiti -rukous Kristus Vapahtajan katedraalin solealla kuului helmikuussa myös fraasein ”Muutu feministiksi Pyhä Jumalanäiti” ja ”Perkele, perkele, perkele sinulle Herra”.

Pussy Riotin katedraalissa järjestänyt ”Sota”-ryhmä (ven. *voina*) on Venäjällä tunnettu esityksistään: ryhmäseksiperformanssia muse-

ossa, masturbointia broilerin kanssa kaupan tiskillä, 60-metrinen falloksen maalaaminen sillankanteen Pietarissa...

Suomen media uutisoi tapahtuman provokaationa Putinia vastaan ja sen seuraukset Venäjän paluusta keskiajan metodeihin poliittisen opposition tukahduttamisessa. Tämä on asian yksi puoli.

Lehdissä siteerattiin Venäjän ortodoksisen kirkon näkemyksistä vain sitä jyrkintä, jonka esitti Moskovaan patriarkaatin ultrakonservatiivi, rovasti **Vsevolod Tshaplin**. Jopa patriarkka **Kirillin** lausuma ”kohtuus ja armeliaisuus” kuuluivat tämän jälkeen vain kuuroille korville.

Toinen puoli performanssia oli jumalanpilkauksen kaiut kommunismin ajoista, ja ne kuuluivat erityisen kipeinä ortodoksien korviin. Bolshevikit räjäyttivät Pussy Riotin helmikuuisen kohteen Kristus Vapahtajan katedraalin 1930-luvulla. Runsaat 20 vuotta sitten pilkka kirkkoa ja kristillisyyttä kohtaan oli Neuvostoliitossa vielä kansalaishyve.

Venäjän ortodoksisen kirkon tyrmistyneet reaktiot viestivät laajemmastakin huolesta: mitä

jos vastaavat performanssit leviävät moskeijoihin Kaukasuksella tai buddhalisiin temppelihin Venäjän Kaukoidässä?

Venäjän ortodoksille kirkolle ei herunut ymmärrystä suomalaismediassa. Etunenässä anglosaksisen ja protestanttisen median mukana meillä kulkivat luterilaiset lehdet, jotka niputivat Venäjän ortodoksisuuden jälleen samaan patavanhoillisuuden nippuun, jonne jo pitkään on kuulunut paavikin.

Kuinka vaikuttaa siihen, että idän ortodoksisuutta ei esiteltäisi vain demokratian ja ihmis-oikeuksien vihollisena?

Omalta ortodoksista näkökulmista esittelölle viikkolehdeksi olisi tilaus.

Jyrki Härkönen
yli diakoni
ortodoksisen kirkon
tiedottaja

Luostarielämää maailmalla

■ Luostarikoulun portilla Lamphunissa.

le. Lähiseudun ihmiset antavat munkeille ruoaksi keitettyä riisiä, paistettuja vihanneksia ja tofuja. Luulenpa, että olen nauttanut elämäni parhaimmat aamiaiset tässä luostarissa, jossa nunnat olivat jostakin taikoneet minulle paahtoleipää, kananmunia, kahvia ja tuoreita, kauniisti viipaloituja mangoja luostarin omasta puutarhasta... Tällainen huolenpito todella kosketti minua syvästi.

Aamiaisen jälkeen noviisimunkit lähtivät luostareitten yhteiseen kouluun opiskelamaan. Muut munkit menivät omiin kuuliaisuustehtäviinsä puutarhaan ja rakennustyömaalle.

Nuoret noviisimunkit syövät kevyen lounaan kello 12, mutta vanhemmat munkit eivät nauti mitään kiinteää ruokaa aamiaisen jälkeen, mutta kahvi, tee, kaakao,

erilaiset hedelmämehut ja soijamaito ovat sallittuja milloin tahansa.

Kello 18–20 munkit kokoontuvat jälleen *vipassana*-meditaatioon omaan mietiskelyhalliinsa, ja sen jälkeen jälleen lauletaan resitatiivisesti sutria, minkä jälkeen jokainen vetäytyy omaan kutiinsa eli maajaansa lepäämään.

■ Saksan kymmenen vuotta myöhemmin luostarin uuden temppelin edessä.

■ Luostarin johtajan maja eli kuti.

■ Tyytyväisiä ja iloisia ”luostarin asukkaita”.

Paratiisissa

Tämä luostari oli sekä ulkoiselta olemukseltaan että hengellisessä mielessä ”paratiisillinen paikka”. Luostarialueella oli kaunis ja hyvin hoidettu puutarha, jossa yhdessä luostariyöväen kanssa käyskenteli hyvin hoidettuja koiria, kissoja ja apinoita hyvin tyytyväisinä... Luostarin koko ilma-piiri oli erittäin rauhallinen ja myönteinen, ja jokainen luostarin asukas pyrki tuomaan oman myönteisen ja persoonallisen panoksensa koko yhteisön käyttöön.

Viikon luostarissa oleskeluni aikana oli ilo nähdä miten hyvin heidän *vipassana*-mietiskelynsä oli vaikuttanut kaiken ikäisiin luostarikilvoittelijoihin. Hyvin harvoin lännessä näkee nuorilla ihmisillä niin rauhallisia kasvoja ja silmiä... Ne pysäyttävät ja kertovat jotakin ihmisen alkuperäisestä kauneudesta ja harmoniasta.

■ Isä Markus Aroma

Kanoni kateissa

Hain kaupungin parasta pizzaa iranilaiselta **Abbasilta**, jonka kanssa on mukava laskea leikkiä niillä harvoilla farsinkielen sanoilla, jotka vielä muistan. Semmoisia jokapäiväisiä "mitä kuuluu", "kiitos, näkemiin", "kuolema verenimijä-shaahille" jne. Hänen listallaan on uutuuksia, Persialainen pizza. Kun sellainen tuli uunista, aloin luontevasti puhua Persian pätsistä ja hurskaista nuorukaisista, joita tuli ei kärventänyt (4. sävelmäjakson kanonin 7. laulu). Olimme kانونin runouden ydinkysymysten äärellä. Danielin kirjan kertomus oliin shiialaisen islamin alueelta tulleele tuttu. Abrahamin perillisihän muslimitkin ovat, ja Vanha testamentti yhteistä kulttuurista traditiota.

Kanonista järjestystä on rakenneltu eri ympäristöissä. **Hitchcockin** elokuva *Vertigo* on virallisesti parempi kuin **Wellesin** *Citizen Kane*, joka jäi kymmenien vuosien jälkeen kriitikkoäänestyksessä maailman toiseksi parhaaksi elokuvaksi. Taiteen kanonin listaukset herättävät myös vastaväitteitä. Kuinka moni on jaksanut lukea Suomen parhaimmaksi kirjaksi mainitun **Volter Kilven** *Alastalon salissa!* Listoilla on puolensa, kun ottaa huomioon, että ne ovat melko suppeiden raatien subjektiivisia ja eri tavoin kulttuurisidonnaisia valintoja. Niitä ei pidä ottaa tiukkoina normeina, monille niistä on osviittaa luotaessa kokonaiskuvaa tietyn taiteenalan par-

haista saavutuksista. Taiteen ulkopuolella suurimmaksi suomalaiseksi kansa äänesti marsalkka Mannerheimin, jonka kuva mummonikin seinällä oli liki ikonin asemassa, mutta jota toisaalta huomattava osa suomalaisista pitää **Pirkko Saision** tavoin lähes sotarikollisena.

Esteettiset kysymykset

Esteettiset kysymykset eivät ole yksiselitteisiä saati mustavalkoisia. Vakavankin taiteen nimissä tehdään paljon tekotaiteellista roskaa. Elävien tekijöiden on vaikea päästä portinvartijoiden ohi kaanonin, elleivät he ole opiskelleet tietyissä oppilaitoksissa ja sitä kautta valmiiksi sisäpiireissä. Mutta hyvä taide seuloituu aikojen kuluessa ja keho unohtuu.

Vaativamman taiteen puolesta on **Esa-Pekka Salosen** tapaan silti puhuttava, sillä jos taidenäkemys puristetaan yksioikoisiin muotteihin ja kaiken pitäisi olla kaikelle kansalle heti avautuvaa, helposti sulavaa höttöä, on se kaikelle kulttuurille kuolemaksi. Eihän kaiken kirjallisuuden perusteos Raamattukaan ole mitään kioskilukemistoa, vaan erittäin painavaa moniulotteista tekstiä, jonka selittämiseen on aina tarvittu yliopistotason ihmisiä kansaa valistamaan. Sama koskee kirkkotaidettamme, johon koulutetuilta edellytetään vastaavaa kansansivistystehtävää ja liturgis-esteettisen maun kehittämistä sopivin annoksin.

Ikonimaalari-lehdessä serbialainen ikonimaalari ja taidehistorioitsija **Todor Mitrović** kirjoitti hiljattain kanonien kirkkotaitteesta olevan väärinkäsitys. Alussa oli vain yksi kanoni, kristinuskon sisäinen ohjenuora. Kaanon tulisi käsittää perinteen kaltaiseksi yleisperiaatteeksi. Myöhemmät kuvaukset, selitykset ja määrittelyt luettelomuotoisina ovat muuttuneet kanoneiksi, normikokoelmiksi, jotka rinnastuvat kanoniseen

oikeuteen. Kaanonin, liturgisen tradition sisällä väljin reunaehdoin tapahtuva luomistyö tultiin kahlehtineeksi pysähtyneen kaavamaiseen, nykyoloissa täysin epähistorialliseen ilmaisuun.

Pussy Riot

Kirkkomme tiedottajan **Jyrki Härkösen** lehtikirjoitus johti katsomaan verkosta Pussy Riot -ryhmän punk-tempaus. Provokaatio on vaikuttava ja viesti suorastaan raamatullinen. Kysymys on kirkon ja vallanpitäjien aina ongelmallisista suhteista. Seitsemän vuotta vankeutta? Tai kolme vuotta, kuten syyttäjät vaatii. Mutta niinhän ne vainosivat profeettojakin. Ja teloittivat Herramme, joka arvosteli niin vallanpitäjiä, ylintä kirkollista johtoa kuin finanssikeinottelijoitakin.

Tiedottajamme rinnasti ryhmän esityksen siihen, jos meillä seksuaalivähemmistö pitäisi mielenosoitusta itsenäisyyspäivänä Mannerheimin haudalla. Rangaistus siitä ei kaikeksi olisi kovin suuri. Kirjailija **Hannu Salamankin** presidentti **Kekkonen** aikanaan armahti jumalanpilkkatuomiosta, eivätkä *Jumalan teatterin* tekemiset taannoin Oulussa johtaneet kovin ankariin rangaistuksiin, vaikka heidän provokaationsa oli rankempi kuin venäläisneitosten. Härkönen kai tarkoitti vain verrata "pyhäinhäväistysten tehoa" eri maissa eikä puuttunut tapahtuneen teon kanonisoikeudelliseen laatuun. Luulen lukijoiden silti tulkinneen Suomen ortodoksien tuomitsevan provokaation.

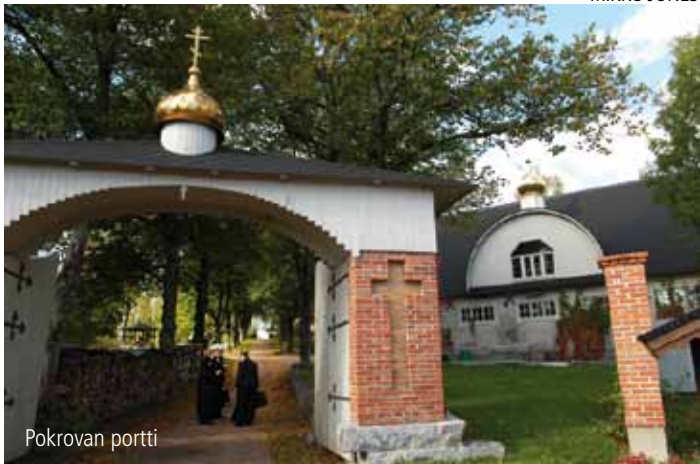
Punk-ryhmä on yhdistetty myös Kristuksen tähden houkkiin, joita Venäjän kirkko on aina suojellut. Vedoten evankeliumiin, kanoneista suurimpaan, kirkkomme johto voisi lähestyä suurta naapuriamme armahdusehdotuksin. Siitä huolimatta, että voi olla turha sellaista toivoa sikäläiseltä kekkoselta.

■ **Timo Ruottinen**

Tilaa hiljentymiselle

Mistä näitä ortodoksikeskuksia oikein tulee?

MIKKO JUNES

Ortodoksien lukumäärään nähden Suomeen on syntynyt viime vuosina huomattavan paljon ortodoksia kulttuuri- ja hiljentymiskeskuksia. Niiden tarvetta on perusteltu usein hengellisen etsinnän tai ortodoksisen kulttuurin esittelyn näkökulmista. Samaan aikaan Kuopion kirkkomuseo on ollut rahanpuutteen vuoksi jo kolme vuotta yleisöltä suljettuna.

Iisalmi, Kirkkonummi, Joensuu ja Helsinki. Näille paikkakunnille on hiljattain noussut uusia ortodoksia kulttuuri- ja hiljentymistiloja. Tuoreimpana tulokkaana on Kaikkien Athosvuoren pyhien perintösäätiö, joka ilmoitti elokuussa etsivänsä sopivaa paikkaa toimintakeskukselleen.

Yhteistä näille hankkeille on, että toimintaidean lisäksi myös perustamisvaiheen rahoitus sekä ylläpitoon tarvittavat varat tulevat pääosin kirkko-organisaation ulkopuolelta. Aloitteellisia ovat olleet lähinnä yksityiset ortodoksit, joiden toimille kirkko on antanut hiljaisen hyväksyntänsä. Lisäl-

messa ja Joensuussa tosin seurakunnatkin ovat mukana hankkeissa.

Sodanjälkeisessä Suomessa selvittiin vielä vuosikymmeniä Valamon ja Lintulan luostareiden sekä kirkkomuseon tarjonnan varassa. Valamo on toiminut tiennäyttäjänä uusille keskuksille. Sen laaja kulttuuri- ja matkailutarjonta on osoittanut, että ortodoksisuuden liepeillä liikkuu irtainta rahaa.

Liiketoimintaa ja hengellisyyttä

Valamossa samoin kuin uusissa keskuksissa liiketoiminta ja hengellisyys lyövät kättä keskenään. Iisalmen Evakkokeskuksen talous nojaa laajenevaan hotellitoimintaan, Kirkkonummen Pokrova kulinariisiin, Ortodoksinen kulttuurikeskus Joensuussa tilavuokraukseen ja Sofia Helsingissä kokoushotellitoimintaan.

Entä mistä ovat tulleet rahat keskusten perustamiseen? Iisalmissa ja Joensuussa aloitettiin tyhjistä eli rakennettiin uudet kiinteistöt. Vuonna 2009 Ortodoksinen kulttuurin säätiö rakensi Joensuuhun 1900 neliön tilat pääosin Perloksen kannykänkuoritehtaan lakkautuksen vuoksi maakuntaan suunnatuilla elvytysrahoilla.

Kirkkonummella ja Helsingissä on kunnostettu olemassa olevaa rakennuskantaa. Rakentajamunkki **Hariton** hankki Dannebrogin tilan yhteisölleen 1996 omilla ja aiemman ravintolaliiketoiminnan myynnistä saaduilla varoilla. Kulttuurikeskus Sofian taustajoukoilla on niin ikään hyvät kontaktit kannattavaa liiketoimintaa harjoittaviin tahoihin.

Kirkko-organisaation ulkopuolisiin hankkeisiin on siis löytynyt viljalti rahaa, joten miksi sitä ei kyetä järjestämään kirkkomuseon perusnäyttelyyn ja tilojen uudistamiseen? Jospa ekumeeniseksi keskustelufoorumiksi ja ortodoksisuuden heurekaiksi pyrkivä museo onkin väärässä paikassa ottaen huomioon, että kirkon kasvu on voimakkainta juuri Helsingin hiippakunnan alueella.

Rahat poissa seurakuntien toiminnasta?

Voidaan myös perustellusti kysyä, ovatko yksityisiin kulttuuri- ja hiljentymiskeskuksiin suunnatut varat poissa seurakuntien toiminnasta? Ainaakin se aktiivisuus, jolla keskuksia on puuhattu ja niiden toimintaa pyöritetään, olisi ollut perin toivottavaa myös seurakuntien elämää vilkastuttamaan.

Monilla seurakunnilla on myös vaikeuksia selviytyä historiallisten kiinteistöjensä kunnostus- ja ylläpitokuluista. Isommilla ortodoksisuurakunnillahan on enemmän pyhäkkörakennuksia hoidettavanaan kuin vastaavankokoisilla luterilaisilla, koska väestö on niin hajallaan.

Ehkäpä kirkollisen toiminnan järjestämistä pa seurakuntarajoihin, hallintoineen, verotuk-

Luostarit ja kirkkolaulu

MuM, TM Jaakko Olkinuora
on bysanttilaisen musiikin opettaja.

Luostarit ovat ortodoksisen kulttuurin keskuksina olleet usein historian aikana tärkeitä kirkkolaulun vaalijoita. Nykyäänkin monet luostarikuorot näyttävät laulutavallaan mainetta ympäri maailmaa niin läntisessä kuin itäisessäkin kristinuskon haarassa. Ortodoksisen luostarielämän tärkein keskus, Athosvuori, on taas koti tuhansille musiikkikäsitteille, ja kotoisessa Valamon luostarissamme on myös paljon vanhoja nuottikirjoja. Monissa maissa luostarien laulutraditioita pidetään kaikkein puhtaimpina suullisen perimätiedon säilyttäjinä.

Luostarien käytännön elämässä kirkkolaulu sen sijaan on koettu joskus hieman uhkaavanakin tekijänä. Egyptiläinen erämaakilvoittelija abba **Pambo** (n. 303–373) kritisoi kuuliaisuusveljelleen kaupunkien ylvästelevää laulutapaa ja kehotti munkkeja kohotamaan rukouksensa Jumalan puoleen nöyryyden ja vaatimattomien äänien. Pyhää **Johannes Damaskolaista** (n. 676–749) taas hänen vanhuksensa kielsi säveltämästä ja kirjoittamasta uusia hymnejä, kunnes hän muiden isien painostuksesta tähän suostui.

Nykyään Athosvuorella kirkkolaulu elää jälleen kukoistuskauttaan. Monissa luostareissa on järjestäytyneitä kuoroja. Perinteenä on, että praasniekkajumalanpalveluksiin kutsutaan ulkopuolisia laulajia. Kuuluisimpia kiertäviä lauluryhmiä ovat Danilaios- ja Thomas-veljestöt erämaakelloista.

Heille praasniekkajumalanpalveluksissa laulaminen on yksi tärkeistä tulonlähteistä. Luostarien arkijumalanpalveluksissa taas yleensä lauletaan antifonisesti niin, että molemmissa kuoroissa on yksi laulaja. Sunnuntai- ja juhlapäivien palveluksissa laulavat yleensä luostarin koulutetuimmat laulajat tai koko luostarin kuoro yhdessä. Lisäksi joissain osin palvelusta veisuja laulavat luostarin isät arvojärjestyksessä.

Huomattavaa on, että kaikki kynnelle kykenevät laulajat laulavat palveluksissa nimenomaan luostariarvon – ei siis laulutaidon – mukaisessa järjestyksessä, joten hyvinvoin musikaalisille noviseille harvoin osuu lauluvuoroa juhlapäivien palveluksissa. Tämä johtuu athoslaisten isien suuresta ymmärryksestä luostarikilvoituksen aloittelijoita kohtaan: kokemattomat kilvoittelijat lankeavat laulun myötä helposti ylpeyden syntiin, ja huomio itse jumalanpalveluksesta saattaa kiinnittyä itsekeskeisesti oman äänen ihailuun. 1900-luvulla Athosvuoren Suuren Lavran luostarissa kilvoitellut vanhus **Theofilos** huomautti kerran eräälle nuorelle, ylväästi laulaneelle munkille kesken polyeleop-salmin laulamista: ”Ei Jumala eivätkä ihmiset kuuntele sinua. Demonit vain tanssivat. Meidän täytyy laulaa nöyrästi, nöyrästi, jotta Jumala meitä kuulis ja iloitsi meistä hänen lapsinaan.” Erityisesti siis luostareissa ymmärretään kirkkolaulun merkitys rukouksena, ei korvia miellyttävänä musiikkiesityksenä – vaikkakaan nöyrä laulutapa ei tarkoita, etteikö kirkkolaulussa tulisi pyrkiä kauneuteen.

Mitä meillä maallikoilla on sitten opittavaa luostarien tiukasta suhtautumisesta laulamiseen? On tärkeä ymmärtää, että laulajat ovat seurakuntaa edustava ääni Jumalan puoleen ja kirkossa laulaminen harvinaisen vastuullinen palvelutehtävä. Kirkkolaulajien tulee siis keskittyä ensisijaisesti rukoukseen, ei musiikilliseen suoritukseen, jotta musiikillinen rukous ei koituisi heille kiusaukseksi. Valitettavan usein näkee, että osa kuorolaisista kieltäytyy tulemasta kirkkoon, jos eivät syystä tai toisesta saa olla mukana jumalanpalveluksen laulussa esimerkiksi vierailijan kuoron takia. Tällöin on hyvä katsoa peiliin ja arvioida uudelleen oma suhteensa Kristukseen, hänen kirkkoonsa ja kirkkolauluun. Seurakunnan elämän keskus, jumalanpalvelus, on virkeä ja Jumalalle mieluisa, kun siellä kannetaan sydämessä palavia rukouksia Herran puoleen.

■ Jaakko Olkinuora

sineen ja väestökirjanpitoineen on tulossa tiensä päähän? Verotusoikeus tosin turvaa seurakuntien perustoimintaa, mutta toisaalta latistaa jäsenistön ja miksei muidenkin lahjoitushalua.

Yksityisillä ortodoksikeskuksilla on toki oma arvonsa ekumeenisessa kentässä, eikä sitä

pidä millään tavoin vähätellä. Niiden syntyhistoria kertoo kuitenkin jotain kirkon nykytilasta. Taloudelliset ja henkiset resurssit kirkossa tahtovat hajota niin kovin monelle taholle.

■ Mikko Junes

KUVAT: SVEN WESSMAN

■ Vierailijat lounastamassa seurakuntakodilla.

Vieraita **Athokselta**

Kolme Athosvuoren munkkia seurueineen Arkkimandriitta **Efraimin** johdolla poikesi kesäkuussa Suomen-vierailullaan Hämeenlinnassakin. Nautittuaan paastaisen keittolounaan ja kahvit/teet seurakuntakodilla vieraat tutustuivat sekä Hämeenlinnan pääkirkkoon että Ahveniston kirkkoon isännöitsijä **Sven Wessmanin** opastuksella. Mukana pöydässä tulkkina (kolmas vas.) **Hannu Pöyhönen**, (toinen oik.) kirkon tiedottaja isä **Jyrki Härkönen**.

■ Arkkimandriitta Efraim Gregorios Palamaksen ikonin kanssa.

Pyhiinvaellus **Turkuun**

Hämeenlinnan seurakunnan Forssan toimintakeskus järjesti pyhiinvaelluksen Turkuun sunnuntai-
na 5. elokuuta Kristuksen kirkastumisen juhlan esijuhlana. Isä **Gaiuksen** ja **Sven Wessmanin** luotsaamalle matkalle osallistui lähes täysi bussillinen väkeä Forssasta ja muualta seurakunnasta. Ekumeenisessa hengessä toteutetulla matkalla oli mukana myös Forssan luterilaisen seurakunnan jäseniä kirkkoherra **Esa Löytömäen** johdolla.

Matkan aikana osallistuttiin liturgiaan Pyhän marttyyrikeisarinna Aleksandran kirkossa, tutustuttiin Pyhän Henrikin ekumeeniseen taidekappeliin Hirvensalossa sekä toimitettiin rukoushetket Nikean metropoliitti Johanneksen sekä dir.cant. Pekka Torhamon haudoilla. Torhamo toimi 1960-luvulla useita vuosia Hämeenlinnan seurakunnan kanttorina.

Matkan ehkä mieleenpainuv-
in osuus oli tutustuminen Eku-
meeniseen taidekappeliin, jota
esittelemään saatiin yllättäen ide-
an isä, taitelija-pastori **Hannu
Konola** (kuvassa). Arkkitehti
Matti Sanaksenahon suunnit-
telema ja pääosin keräysvaroilla
toteutettu kappeli vihittiin käyt-
töön vuonna 2005. Siellä järjes-
tään muun muassa eri kristillisten
kirkkokuntien musiikki- ja harta-
ustilaisuuksia sekä pienimuotoisia
taidenäyttelyitä. Taidekappeli on
myös turkulaisten suosima vihki-
ja kastekappeli. (mj)

MIKKO JUNES

Pyhiinvaelluksella **Hangossa**

Hämeenlinnan diakoniaseura järjesti sunnun-
taina 15. heinäkuuta pyhiinvaelluksen Han-
koon, Pyhien apostolienvertaisten Vladimirin ja
Magdalan Marian kirkon temppelijuhlaan. Mat-
kalle osallistui kolmisenkymmentä henkeä Hä-
meenlinnasta ja ympäristökunnista. Juhlaliturgian
toimitti Helsingin seurakunnan kirkkoherra, isä
Markku Salminen.

Meren rantaan suuntautuneen ristisaaton
jälkeen nautittiin maukas ateria kakkukahveineen
kirkon pihalle rakennettujen katosten suojassa,
mistä kiitokset Hangon kirkon ahkerille palvelijoil-
le ja talkoolaisille! Katokset olivat tarpeen, sillä
juhlapäivän sää oli ainakin hankalaisittain poik-
keuksellisen kolea ja sateinen. Ristisaaton ja ve-
denpyhityksen aikana ei kuitenkaan satanut.

Paluumatkalla nautittiin kahvit Fiskarsin
ruukkikylässä, jossa oli mahdollisuus tutustua
muun muassa Helsingin designpääkaupunkivuod-
en 2012 näyttelyihin sekä historialliseen ruukki-
miljööseen ja tehdä ostoksia. Lisäksi **Esa Tuomi-
nen** järjesti paluumatkan aikana linja-autossa
tuohusjalka-arpajaiset diakoniaseuran hyväksi.
(mj)

MIKKO JUNES

■ Esa Tuomisen valmistamaa tuohusjalkaa esittelemässä Oili Savola. Arpajaiset bussissa olivat ehkä sateisen Hangon matkan hauskin osa.

ERJA WESSMAN

■ Hämeenlinnan kristinoppikoululaiset päätösliturgian jälkeen Hämeenlinnan kirkossa 15.7.2012: (vas.) Teemu Lemola, Theo Palviainen, Laura Huovinen ja Emma Lounaskorpi. Takana isät Markus, Heikki ja Gaius.

Kotiseutumatkalla Kyyrölään

Kauniina kesäaamuna 9.6. meitä lähti 45 hengen joukko kotiseutumatkalle Kyyrölään. Kyyrölä sijaitsee luovutetun Karjalan Muolaan pitäjässä vanhan Pietarin tien varrella 45 km Viipurista.

Tänä vuonna tuli 20 vuotta kuluneeksi, kun muolaalaisten seuran toimesta pystytettiin muistoristi Kangaspellon ortodoksisen kirkon paikalle, Kyyrölässä muistolehtoon ja sankarivainajille muistopatsas. Muolaan kirkon paikalle samoin.

Matkalaisia tuli monelta eri paikkakunnalta, ja joukossa oli siellä syntyneitä, jotka muistivat paikkoja ennen kuin piti lähteä evakkoon ja jättää kylä. Joka vuosi on nuorta polvea mukana, joka on kiinnostunut näkemään paikat, mistä vanhemmat ovat lähtöisin. Tämä on osa sitä juuriensa hakemista.

Ensimmäisen iltapäivän vietimme Viipurissa ja katselimme kaupunkia opastetulla kiertoaletulla. Seuraavana aamuna sunnuntain aikaisen aamiaisen jälkeen matka suuntautui kohti Kangaspeltoa, joka on ensimmäinen venäjänkielisistä neljästä kylästä.

Kangaspellolla isä **Aleksander Korelin** toimitti muistolitanian kirkon paikalla ristin äärellä. Litanian jälkeen laskettiin Kyyrölä-kerhon puolesta havuseppelle ristille (**Maria Brander** ja **Valentin Tinnis**). Kuorolaulajia kun ei ollut paikalla, niin kuulimme puhallinmusiikkina kappaleen ”Pyhäaamun rauha”. Musiikkiesityksen jälkeen jo perinteeksi tullut tarjoilu, pieni vodkaryyppy vainajien muistoksi. Tästä perinteestä huolehtii Maria ja **Jorma Brander**.

Kangaspellon jälkeen matka jatkui ohi Sundenon kohti Kyyrölää. Kyyrölän nykyinen nimi on Krasnoselskoje. Kylään on muutamia vuosia sitten rakennettu kirkko. Pihapiiriin on rakennettu seurakuntakoti, ja nyt tänä kesänä rakennettiin kellotorni. Kyyrölään tulimme hyvissä ajoin, ja niinpä ehdimme osallistua siellä toimittuun liturgiaan.

Sinä sunnuntaina 10.6. otettiin käyttöön ensi kertaa kellot, joita oli montaa eri kokoa. Kyyrölän sankarivainajien patsaalla isä Aleksander toimitti muistolitanian. Tilaisuutta juhlisti Karjalan lippu, airueet patsaalla, puhallinmusiikki ja sep-

peleenlasku. Kukkaseppelle laskettiin myös vuoden 1918 siviiliuhreille. Muistolehdoissa toimitettiin myös muistolitania. Tilaisuuden päätteeksi juhlava lounas nautittiin Sabuninin perheessä, joka asuu kirjoittajan isän syntymäkodin paikalla.

Seuraava yöpymispaikkamme oli Valkjärven Suontakana. Illalla grillailimme makkaraa, lauloimme yhdessä sekakuorona ja nautimme paikan viihtyvyydestä, jota säesti satakielten laulu ja käen kukunta. Aamunkoitteessa rauhisasti Punnuksen ja Perkjärven kautta kotikonnuillemme, uusille asuinsijoillemme.

Antonina Sosunov-Perälä

■ Pieni vodkaryyppy vainajien muistoksi, tästä perinteestä huolehtivat Maria ja Jorma Brander. Kuvassa isä Aleksander, muusikot Timo Tuunainen, Lari Toivanen, Seppo Blon ja tarjoilijana Marja Unaja.

Venäjän keisarisuvun jälkeläinen kävi Kotkassa

Keisari Aleksanteri III:n ja keisarinna Maria Feodorovnan tyttärenpojan tyttärenpoika **Paul Edward Kulikovsky** vieraili Kotkassa. Paul Kulikovsky tuntee Kotkan ennestään, ja nyt hän halusi näyttää vaimolleen **Ludmilalle** Pyhän Nikolaoksen kirkon ja esivanhempiansa kesänviettopaikan Langinkosken keisarillisen kalastusmajan.

Pyhän Nikolaoksen kirkon vieraille esitteli

■ Isä Alexander, Paul ja Ludmila Kulikovsky pyhän Nikolaoksen ikonin edessä.

KUVAT: RAGNAR BACKSTRÖM

■ Kalastusmajan seinällä Aleksanteri III:n ja Maria Feodorovnan muotokuvat, niiden edessä heidän tyttärenpoikansa tyttärenpoika Paul Kulikovsky Ludmila-vaimoineen.

kirkkoherra **Aleksander Hautamäki**, joka toi esille pyhäkön dramaattiset vaiheet. Krimin sodan aikana 1853–1856 britit polttivat Kotkansaarella olleet rakennukset niin perusteellisesti, että vain Pyhän Nikolaoksen kirkko ja pappila säilyivät.

Moskovassa asuva Kulikovsky kertoi, että

Venäjällä kiinnostus Romanovin dynastiaan kasvaa kasvamistaan etenkin nyt, kun dynastian 400-vuotishallitsijajuhla lähestyy. Mikael Feodorovits valittiin tsaariksi 1613. Venäjän ortodoksisen kirkon uudestisyntyminen, jonka puitteissa moni vanha kirkko on entistetty tai jopa rakennettu uudelleen, kuten Kristus Vapahtajan katedraali Moskovassa, on tärkeä tekijä.

Historiantutkijoiden pääsy salaisiin arkistoihin on tehnyt mahdolliseksi oikeiden historiantietojen saamisen kirjoihin, näyttelyihin, televisioon ja elokuvaan, jatkaa Paul Kulikovsky. Yhdeksänkymmenen vuoden aikana vallinneet Neuvostoliiton valhepropaganda, sorto ja kauhut eivät pysty pitämään enää totuutta piilossa.

Itsestään Paul Kulikovsky kertoo, että hän on syntynyt Kanadassa ja on Tanskan kansalainen, mutta asuu ja toimii nykyään Venäjällä. Hän on keisarisuvun jälkeläisistä ensimmäinen, joka on muuttanut takaisin Venäjälle.

Langinkoskella vieraat tutustuivat keisarilliseen kalastusmajaan, Valamon munkkien 1800-luvun alussa rakentamaan tsasunaan ja koskimaisemaan. Rouva Ludmila Kulikovsky kertoi, että hänen miehensä oli ylistänyt Langinkosken luonnonkauneutta. Nyt hän näki omin silmin, että hänen miehensä ei ollut käyttänyt ylimenoja.

Ragnar Backström

- Kuoro lauloi tuuhean ikikuusen ja sateenvarjojen suojassa kanttori Katarine Lehtomäen johdolla.
- Kirkkoherra Alexander Hautamäki toimittamassa liturgiaa sadesäässä Langinkoskella.

Laajentunut yhteistyö

Pyhän Nikolaoksen kirkon ja Langinkosken museoseuran yhteistyö on laajentunut. Keisarillisen kalastusmajan lähellä sijaitsevassa tsasounassa on tänä kesänä toimitettu kolme liturgiaa, ja ohjelmassa on vielä loppukesänä pidettävä ehtoopalvelus. Enimmillään liturgiaan on osallistunut viitisenkymmentä henkilöä. Luonnonpuistossa liikkuneet turistit ovat ihmetelleet luonnon keskellä tapahtuvaa harrasta seremoniaa.

Kesän jo kääntyessä syksyä kohti toimitettiin lauantaina 4. elokuuta liturgia, jota luonnon puolesta kuohuvan kosken lisäksi säesti sade.

Ragnar Backström

- Kotkan Meripäivien aikana kirkkokuoro lauloi iltamusiikkia Pyhän Nikolaoksen kirkossa.

Vuoden ohjaajan haastattelu

Ortodoksisten nuorten liitto ONL valitsi vuoden ohjaajaksi **Antero Puiston**.

Antero on aloittanut leiriohjaajana toimimisen Lahden seurakunnassa vuonna 2004. Hän on työskennellyt ohjaajana kripareilla, lastenleireillä, talvileireillä ja vaelluksilla. Antero on koulutukseltaan fysioterapeutti, joten hän on ollut useimmilla leireillä ensiapuvastaavana.

Antero muutti lahden seurakunnan alueelta pois vajaa vuosi sitten ja asuu nyt Turussa. Hän toimii turkulaisen jalkapallojoukkueen FC Interin fysioterapeutina.

Mikä sai sinut alun perin lähtemään leiriohjaajaksi?

– Olen aina halunnut työskennellä ihmisten parissa ja olen tykännyt leirielämästä.

Miksi halusit juuri seurakunnan leireille ohjaajaksi?

– Olen pitänyt Lahden seurakunnan leirien hengestä. Jokainen leiri on ollut hyvin erilainen. Kaikkia leirejä on kuitenkin yhdistänyt se, että töissä on ollut mukavia ihmisiä, ja leiristä on muodostunut tiivis yhtenäinen porukka. Minulle yhteenkuuluvuuden tunne on tärkeää. Leireillä kaikki ovat tulleet hyvin toimeen keskenään, ja työote on ollut rento ja hyväntuulinen. Jokainen on päässyt esiin omilla vahuuksillaan.

Millainen ohjaaja olet? Mitkä ovat sinun vahvuutesi?

- ONL nimesi Antero Puiston vuoden ohjaajaksi, ja Antero oli yllättynyt huomionsoituksesta.

– Olen ollut osaltani luomassa leirien hyvää henkeä, omalla rennolla fiilikselläni. Olen toisaalta porukan hauskuuttaja, mutta toisaalta pyrin taas olemaan myös tuki ja turva. Olen aina halunnut hoitaa työni hyvin. Vaikka leireillä on ollut hauskaa, olen pyrkinyt aina pitämään ”hengailun” ja työn erillään. Työ on tehtävä ajallaan, ja se loppu on sitten hauskanpitoa. Niin ja saa se työn tekemisenkin olla hauskaa!

Olet ollut tiiviisti Lahden seurakunnan kripareiden ja nuorisotyön uudistamisessa mukana. Mitä ajattelet tekemistämme uudistuksista?

– Kriparit ovat meillä nyt selvästi suunnitelmallisempia. Leirin etukäteisvalmisteluja tehdään enemmän ja niissä kiinnitetään huomiota enemmän myös leirin turvallisuuteen. Ohjaajien työ on muuttunut ammattimaisempaan suuntaan. Leirien henki on opetusta myöten avoimempi ja suorapuheisempi. Sisällöistä seurustelu, parisuhde ja seksuaalisuus ovat entistä näkyvämmiin esillä. Nuoret ovat ottaneet nämä heille ajankohtaiset aiheet hyvin vastaan. Keskustelu, suoraan puhuminen ja rehellisyys ovat lisääntyneet niin leiriläisten kuin meidän ohjaajaporukankin keskuudessa. Hyvänä asiana pidän myös sitä, että meillä ohjaajat ovat yleensä töissä pidempään kuin yhden tai kaksi leiriä. Leireillä on aina kokeneempia ohjaajia uusien ohjaajien rinnalla.

Halusit muistamisen tapahtuvan leirillä. Miksi?

– Halusin olla niiden ihmisten keskellä, joiden kanssa tätä työtä olen tehnyt. Tämän porukka on tehnyt minusta tällaisen ohjaajan. Haluan kiittää ONL:a muistamisesta sekä kaikkia leiriläisiä, ohjaajia ja henkilökuntaa siitä, että olen saanut tehdä töitä teidän kaikkien mukavien ihmisten kanssa!

Satu Timonen

Leirikesäterveisiä!

Leirikesän avaus, kajakkivaellus Hämeenkoskelta Mommilanjärvelle heti koulujen päätyttyä, oli osallistujilleen mitä mieleenpainuvinta tapahtumaa. Melontamatka (38 km) piti sisällään paljon ikimuistoisia hetkiä. Vaellusliturgia Myllykylän laavulla Kärkölässä, ensimmäisen vaelluspäivän kaatosade, kahden melojan epäonnekkaat pulahdukset Teuronjokeen, viimeisen illan sauna Mommilanjärvellä, tranguahernesoppa toisen melontapäivän levähdyspaikalla sekä monet muut sattumukset ja tapahtumat eivät varmasti hetkeen unohdu vaeltajien mielestä. Matkan varrella useat jo kyselevätkin, mihin seuraava reissu mahtaa suuntautua ja mikä on toteutustapa.

Jatkoa kuitenkin saatiin jo heinäkuun puolesavälissä, kun Janakkalassa, Mallinkaisten leirikeskuksesta, järjestettiin lasten- ja perheleiri. Leirin kokonaisvahvuuden ollessa 43 henkeä viiksetä ja vilinää riitti neljäksi leiripäiväksi. Leirin teemana oli kansainvälisyys, joka näkyi jopa osallistujalistassa. Kaukaisimmat vieraat tulivat aina Pohjois-Meksikosta asti.

Päivittäisten maallikkopalvelusten lisäksi toimitimme leirillä yhdessä isä **Gaiuksen** kanssa juhraliturgian Jumalansynnyttäjän konevitsalaisen ikonin muistopäivänä. Lastenleiriläiset kiersivät ryhmissä toimintapisteitä, joiden ohjelmaa oli teeman mukainen. Esimerkiksi Japani-pisteellä opiskeltiin origamitaitoksia ja Kenia-pisteellä afrikkalaisten rannekorujen tekemistä. Perheleiriläiset valmistivat Leena-kanttorin johdolla Unicef-nukkeja hyväntekeväisyyteen. Lisäksi tietenkin pelattiin, leikittiin, kisailtiin, uitiin, saunottiin, melottiin ja tietenkin syötiin hyvin. Superkiitokset leirikokki Marille maittavista ruuista! Osa leiriläisistä muuten opetteli japanilaiseen tyyliin syömään puikoilla!

Viimeisen leiripäivän kruunasi yhteinen päättöohjelma, jossa paikalle saapuneille lastenleiriläisten huoltajille esitettiin leirin aikana opeteltua ohjelmaa. Dominikaanisesta tasavallasta kotoisin oleva merengue-tanssi, eteläafrikkalainen moniäänisesti laulettu "Hama nazi kululu e tu" -laulu sekä apassin kielellä laulettu päällikkö Geronimon "Medicine Song" jäivät varmasti katsojien mieleen. Yhteisen lipunlaskun jälkeen oli vielä vuorossa perinteinen ystävänpöytä ja haikat jäähyväiset.

Jälleen kerran haluan kiittää kaikkia vaeltajia ja leiriläisiä sekä ohjaajia Mikaelia (vaellus), Katriinaa, Ainoa, Saanaa, Panua, Klaudiaa, Saria, Rikua ja Jaanaa sekä tietenkin kollegaani Leenaä ikimuistoisista hetkistä. Jo perinteiseen tapaan toitan: "Kunnes jälleen tapaamme!"

Minna Jokinen, vaelluksen ja leirin johtaja

■ Me teimme sen!
Perillä Mommilanjärven
soutelustadionilla
– takana 38 kilometriä.

■ Koski odottaa!
Melontaekspertti Leo
Marttila opastaa..

■ Japani-pisteellä origamitaitoksia opettelemassa Mona, Peppi, Noora ja Martin. Panu opastaa.

■ Vaellusliturgia Myllykylän laavulla oli unohtumaton elämys. Palveluksen toimitti isä Ville Kiiveri.

■ Ohjaajat toimivat aktiivisesti leirin ohjelmassa. Kuvassa Netta, Santeri ja Matias.

■ Rikun ryhmä merenguetta opettelemassa Katriinan ohjauksessa.

■ Haminan ja Lahden seurakuntien yhteiselle kristinoppikoululeirille osallistui yhteensä 32 nuorta.

Seurakunta pyhiinvaelluksella

Seurakuntalaiset tekevät vuosittain erilaisia pyhiinvaellusmatkoja, jotka usein suuntautuvat omiin luostareihimme, mutta myös ulkomaisiin kohteisiin. Imatran tiistaiseura järjesti kesäkuussa pyhiinvaellusmatkan Keski-Venäjälle, Tveriin.

Matka suoriutui yöjunalla Vainikkalasta Tveriin, jossa oltiin perillä ani varhain. Kaupungissa oli nähtävissä, kuinka vanhat neuvostoaikana suljettuina olleet kirkot on kunnostettu ja käytössä. Myös uusia pyhäkköjä on kaupunkiin rakennettu. Samalla hiippakunnan pääkatedraaliksi on tullut Kristuksen ylösnousemuksen kirkko, joka aikanaan rakennettiin Romanovien hallitsijasuvun 300-vuotisjuhlien muistoksi.

Matkalaisten paikallisena oppaana toimi tverinkarjalainen **Ljudmila Gromova**, joka työskentelee Tverin yliopistolla. Kaupunkiin tutustumisen ohella matkaohjelmaan kuului myös käynti Pyhän Katariinan luostarissa, jota johtaa suomalaissyntyinen igumenia **Juliania**. Löytyipä luostarista myös lappeenrantalainen talkoolainenkin.

Tverin alueella toiminnassa olevia luostareita on toistakymmentä, ja merkittävien niistä on Seliger-järvellä sijaitseva Pyhän Nil Stolobenskin

KUVAT: JARMO HUTTU

■ Raunioitunut tveriläinen kyläkirkko.

munkkiluostari. Toiminnassa olevia kirkkoja on reilusti yli kaksisataa, kun niitä neuvostovallan aikana oli vain muutamia; Tverin kaupungissakin vain yksi kirkko.

Tverin alueen karjalaiskylät näyttivät avoimilta kesäisessä maisemassa, mutta arkitodelli-

suus on toisenlaista. Kylät autoituvat vähitellen, karjalan kielen osaajien määrä vähenee, ja kylien elinvoimaisuus on monin paikoin hiipumassa. Monessa kylässä on suuri kirkko, jonka kunnostaminen on pienelle seurakunnalle ylivoimainen tehtävä. Tolmatsun kylän valtavasta kirkkosta on otettu käyttöön eteisosa, joka vastaa pinta-alaltaan suurehkoa kirkkoa; tämänkin osan korjaaminen ja ylläpitäminen vaatii suuria ponnistuksia. Kaikesta huolimatta karjalaista kulttuuria ylläpidetään ja pyritään myös elvyttämään ja tallentamaan. Vierailut karjalaisissa taloissa oli matkalaisten mieleenpainuva tapahtuma ja vieraanvaraisuus yltäkylläinen.

Neljän päivän retki Keski-Venäjän avarien maisemiin oli virkistävä kokemus, mutta samalla myös mahdollisuus nähdä, millaista elämä on suurkaupunkien ulkopuolella maaseudulla, jossa laajalti levittäytyvät autiot viljelemättömät pellot ja joissa asuu vieraanvaraisia ja elämäänsä tyytyväisiä ihmisiä.

Isä Timo Tynkkynen

■ Tverin-matkalaisia tutustumassa kyläkirkkoon Tolmatsussa.

■ Seurakunnassa tehdään paljon talkootyötä kirkkojen hyväksi. Talkootyöhön toivotamme kaikki tervetulleiksi, ja tehtäviä riittää kaikille auttaville käsille. Talkoot ovat myös oivallinen tilaisuus tutustua muihin seurakuntalaisiin.

RAIJA MUTANEN

KAUKO PUSSINEN

■ Konevitsan luostarin igumeni Aleksandr liturgiassa Lappeenrannan kirkossa tulkkiina Helena Pavinskij.

KAUKO PUSSINEN

■ Lappeenrannassa vietetään vuosittain Linnoituksen yö -tapahtumaa, jossa seurakunta on myös mukana. Tällä kertaa Tiistaiseura järjesti suurta suosiota saaneen pappilan puutarhakahvilan.

ISON-kuoro kokoontuu taas

Kanttoriopiskelijoiden ideasta alkunsa saanut kuoro kokoontuu kuudetta kertaa. Tarkoituksena on löytää uusia hyviä laulajia seurakuntien kuoroihin.

Olimme uusia kirkkomusiikin opiskelijoita, kun tulimme puhuneiksi siitä, kuinka kristinoppi-leirin jälkeen nuoria saa harvemmin mukaan seurakunnan kuorotoimintaan. Monessa seurakunnassa ei ole omaa nuorisokuoroa, mutta harvemmin kokoontuvaan nuorisokuoroon on helpompaa sosiaalisessa ja aikataulullisessa mielessä. Toivomme, että mahdollisimman moni tapahtumissamme käyneistä innostuisi nyt tai myöhemmin laulamaan myös oman kotiseurakuntansa kuorossa.

Tuumasta toimeen

Ensimmäinen tapahtuma päätettiin järjestää Jyväskylässä. Karjalan hiippakunnan säätiöltä saamamme apurahan turvin ja seurakunnan avustuksella pystyimme tekemään tapahtumasta maksuttoman osallistujille. Kehotimme osallistujia kysymään matkakustannuksiin raha-avustusta seurakunnasta. Kaikenlainen yhteydenpito seurakuntaan vahvistaa suhdetta ja parhaassa tapauksessa matka-avustamisella saadaan tulevaisuudessa seurakuntaan uusia, tuoreita laulajia. Ensimmäiseen tapahtumaan osallistui yli kymmenen nuorta, kouluista ja opiskelijaa, tyttöjä ja poikia. Viikonlopun kestäväällä tapahtumalla oli muutama tavoite: osallistua jumalanpalveluksiin, laulaa jumalanpalveluksissa, syödä hyvin ja viihtyä yhdessä. Viikonlopun jälkeen saamamme palautteen ja yleistuntuman perusteella tavoitteemme olivat täyttyneet.

Musiikilliset tavoitteet

Alusta saakka kuka tahansa laulamista kiinnostunut nuori tai nuorenmielinen on ollut tervetullut tapahtumiimme. Musiikkiin näkökulmasta tässä tie-

tysti piilee riskejä. Tähän saakka olemme kuitenkin saaneet aina kokoon porukan, jossa yhteistyöllä on saatu aikaan oikein kelvollista kirkkomusiikkia. Kovin korkeatasoiseen ohjelmistoon emme ole koskaan pyrkineet, vaan mieluummin tavallisen perusohjelmiston laulamiseen.

Jokaisessa tapahtumassamme olemme laulaneet liturgian ja ehtoopalveluksen tai vigilian, joko omalla porukalla tai paikallisen kuoron kanssa yhdessä. Olemme myös käyneet läpi erilaisia kirkkomusiikkia. Esimerkiksi viimeisimmässä tapahtumassamme Jyväskylässä tänä keväänä pääsimme laulamaan pääsiäisstitkiirat yhdessä Jyväskylän ja Kuopion yksiäänisten kuorojen kanssa. Yksiäänisen, pitkän veisun opetteleminen oli haastavampaa kuin tutumman, moniäänisen musiikin, mutta huomasimme koko viikonlopun ajan hyräilevämmä opeteltuja säkeitä.

Saavutetut edut

On todettava, että Ison-kuoron panos nuorten, hyvien laulajien enenemiseen seurakuntatasolla on tuskin ollut merkittävä. Kaikki laulajat eivät vielä ole löytäneet oman seurakuntansa kuoroon. Tapahtumissamme on myös käynyt laulajia, jotka ovat sittemmin todenneet, ettei laulu ehkä olekaan heidän juttunsa. Hauskaa meillä on kuitenkin ollut joka kerta! Toivomme, että tapahtumien lukumäärä per vuosi saadaan vakiinnutettua ja että uusia innokkaita löytyy joka kerralle. Yhdestä alkuperäisestä ajatuksesta, maksuttomuudesta, olemme pystyneet pitämään kiinni aika hyvin. Kun kuoromme on tullut tutuksi, seurakunnat ovat ottaneet meidät mielellään vieraisiksi. Olemme olleet seurakunnan vieraina Mikkelissä, Rautalammilla,

■ Isonilaisia Jyväskylässä keväällä 2012

lislomessa ja Jyväskylässä, ja jokaisessa seurakunnassa olemme saaneet tuntea todellista vieraanvaraisuutta. Nuorten laulu näyttää olevan kuulijoille suuri lahja.

Seuraavaksi

Seuraava Ison-kokoontuminen järjestetään Tampereella 21.–23. syyskuuta. Tapahtumaan ovat kaikki nuoret, laulusta innostuneet tervetulleita. Viikonlopun rennossa ohjelmassa on jumalanpalveluksia, ruokaa, harjoituksia ja yhdessäoloa. Lisätietoja tapahtumasta ja ilmoittautumisesta saa osoitteesta www.ortodoksi.net/ison.

**Valeria Mäkirinta
Markus Hänninen**

Mukana Ison-tapahtumassa

Ulriika Paananen kertoo

Millaisia kokemuksia olet saanut Ison-tapahtumista?

– Hyviä kokemuksia. Leirit ovat olleet hauskoja ja niillä on tutustunut uusiin ihmisiin. Ohjelmaa on ollut riittävästi, mutta ei liikaa. Yhdessä tekemistä ei voi koskaan olla liikaa.

Kenelle suosittelisit Ison-tapahtumaan osallistumista?

– Kaikille jotka ovat kiinnostuneita kuorolaulamisesta ja kirkkomusiikista. Tapahtuma on miellyttävä, rauhallinen ja kannustava paikka kokeilla, vaikka vähän jännittäisikin.

Miksi lähdit mukaan Ison-toimintaan?

– Kuulin tapahtumasta ja halusin heti mukaan, koska tykkään laulaa, ja ideana Ison on mielestäni mahtava. Toinen vaikuttava tekijä laulamisen lisäksi on ystävien tapaaminen.

Mikä kuorossa laulamista on parasta?

– Yhteisöllisyyden tunne ja itse laulaminen. Minua se kannustaa myös aktiivisempaan kirkolliseen elämään, joka saattaisi muuten jäädä vähemmälle kaikkien kiireiden keskellä, ja se myös auttaa rauhoittumaan.

Mitä uutta olet oppinut kirkkolaulamisesta?

– Lähinnä uusia lauluja ja ehkä erilaisia johtamistapoja, kun kantoreina ovat toimineet eri ihmiset. Ja sen myötä on myös kehittynyt oma taito seurata erilaisia kanttoreita.

Ulriika Paananen,
Ison-aktiivi
Tampereelta

Elokuvista **uskon kuvia**

Elokvaleirillä kokeiltiin uutta aikuiskasvatusta

Tampereen ortodoksiset opiskelijat järjestivät Ilkon kurssikeskuksessa Kangasalla *Uskon kuvia – sielun maisemia* -elokuvaleirin 25.–27. toukokuuta. Viikonlopun aikana tutkittiin elokuvan avulla hyvän ja pahan, kärsimyksen ja armon kysymyksiä.

Kirkkoherra **Markku Toivanen**, miten syntyi idea syntymäpäivälahjoitusten käyttämisestä tähän tarkoitukseen?

– Kun edellisen kerran täyten pyöreitä vuosia, keräsin rahaa kirkon kaunistamiseen. Nyt mietin jotain muuta kohdetta. Tuumin, että keräyksellä voisi aktivoida seurakuntalaisia laajemmin kuin vain laittamaan rahaa tilille. Ja koska meillä Tampereella on se ilo ja onni, että paikallinen OOL:n jaosto toimii aktiivisesti, ajattelin heittää heille haasteen. Sanoin, että ”jos keksitte hyvän projektin, minä hankin siihen rahat.” En tiedä, mitä vaihtoehtoja oolilaiset punnitsivat, mutta aika pian he ehdottivat elokuvaleiriä. Minusta ajatus oli erinomainen, ja olin valmis lähtemään mukaan.

Elokuvan käyttäminen syvällisen hengellisen keskustelun virittäjänä toimi leirillä oivallisesti. Taivoitteena oli pohtia elämän perimmäisiä kysymyksiä ja elää uskoa todeksi tavallisessa elämässä, nämä kun tahtovat arjessa näyttäytyä joskus toisistaan erillisinä. Ohjaaja Heikin elokuvavalinnat *Maalaispapin päiväkirja* (1951) ja *The Tree of Life* (2011) sekä niitä edeltäneet alustukset loivat hedelmällisen pohjan yhteiselle katselulle ja pohdintoille.

Elokuvataiteen valinta tapahtuman aihepiiriksi oli onnistunut siksin, että tapahtuman toteutusta tukenut isä Markku kuuluu myös elokuvan ystäviin.

– Olen joitakin kertoja opetuspuheessani yrittänyt kuvata evankeliumin tapahtumaa eräänlaisena elokuvakertomuksena ja analysoin evankeliumitekstin kertontatapaa ja dramatiikkaa. Jossain lehtikirjoituksissa olen viitanut esimerkiksi puolalaisen **Jerzy Stuhri**n elokuvaan *Rakkaustarinoita* ja sanonut, että sen katsominen kuuluu aina tuomiosunnuntain ajankohtaan.

Sielunmaisemia Ranskasta ja Yhdysvalloista

Leiri alkoi perjantai-iltana lyhyellä orientaatiolla, jonka jälkeen katsottiin ranskalaisen **Robert Bressonin** (1901–1999) ohjaama *Maalaispapin päiväkirja*. Elokuva on ilmaisultaan minimalistinen ja joiltakin osin jopa mekaaninen kertomus vakavasti sairaan nuoren pastorin taipaleesta pienessä maalaisseurakunnassa. Pastorissa voi tunnistaa Kristuksen hahmon, joka on yhteisössä hyljeksettä ja pilkattu. Toisaalta hän epäilemättä näkee valon ja ymmärtää armon tavalla, joka on useimpien tavoittamattomissa. Elokuva huipentuu maalaispapin kuolemaan, jota ennen hän on nähnyt Jumalan kasvoista kasvoin ja jonka edellä hän lausuu tunnetut viimeiset sanansa: ”Mitä väliä sillä on? Kaikki on armoa.”

Käytännön uskonelämän kannalta koskettavinta *Maalaispapin päiväkirjassa* oli pastorin ih-

■ Leirin vetäjänä toimi opettaja, FT Heikki A. Kovalainen, ja osallistujina oli 15 eri-ikäistä ihmistä. Tapahtuman mahdollisti kirkkoherra Markku Toivanen syntymäpäiväkeräys.

mettelemä ”tyhjiä käsien ihme”. Me ihmiset voimme antaa lähimmällemme jotakin – elämänvoimaa ja uskoa armon todellisuuteen –, vaikkamme aina tiedosta sitä itsellämme edes olevan. Ehkä tässä onkin yksi esimerkki siitä, miten kaikki on armoa: pienetkin arjen hyvät teot voivat käydä toiselle ihmiselle ylimaailmisesta lempeydestä.

Lauantaina iltpäivällä katsottiin leirin toinen elokuva, amerikkalaisen **Terrence Malickin** (s. 1943) *The Tree of Life* (Elämänpuu). Elokuva on monikerroksinen kuvaus surusta, pahuudesta, perheuhasteista, elämän alusta, rikkaudesta ja jatkuvuudesta. Malick käsittelee elämän syvempiä kysymyksiä, jotka ovat meitä kaikkein lähimpänä mutta jotka samalla koemme kaikkein vaikeimmiksi. Eräs osallistujista, **Kaisa**, lainasikin leirin ohjaajan tähdentämää ajatusta, jonka mukaan elokuvan perimmäinen tehtävä on palauttaa uskomme ympäröivään maailmaan. Yhtä lailla Malickin elokuvassa olivat koettavissa ortodoksisen ehtoopalveluksen teemat: luominen, lankeemus, lunastus ja loppu, kuten leirille osallistunut ja Ilkossa jumalanpalvelukset toimittanut isä **Mikko Leistola** luonnehti lauantaina toimitettua ehtoopalvelusta.

Kirkko aikuiskasvattajana

Tärkeä teema molemmissa elokuvissa oli äidin suru oman lapsen kuoltua ja kysymys Jumalalle: ”Missä sinä olit silloin? Miksi annoit sen tapahtua?” Tämän kysymyksen jokainen meistä on joskus esittänyt kohdatessaan kärsimystä. Onko Jumala hyvä ja kaikkivaltias pahan maailmassa?

Elokuvien jälkeen keskustelimme muun muassa Jumalan vastauksesta Jobille, joka menetti kaiken. Jumala kysyy Jobilta vastakysymyksenä, missä tämä oli silloin, kun maailma luotiin. Ihminen ei kykene hallitsemaan maailmaa tai käsittä-

mään maailmassa ilmenevää hyvää ja pahaa. Hän voi löytää elämässä piilevän merkityksen ja hyvyyden toivon ja armon kosketuksissa, jotka usein syntyvät toisen ihmisen kohtaamisen kautta.

Annetaan isä Markun vielä vastata kysymykseen kirkon mahdollisuuksista aikuiskasvatuksessa tai työssä nuorten aikuisten parissa.

– Jeesus käskää lähetyksensä meitä kastamaan ja opettamaan. Opettaminen ja oppiminen ovat koko elämän mittainen tehtävä. Kir-

kon kasvatustehtävän tulee koskettaa kaikkia ikäkausia. Tämä merkitsee sitä, että ei ole sellaista yhteen kokoontuneen seurakunnan tilannetta, jossa ei opetettaisi. Kun elämme vähemmistönä ja tiiviissä yhteydessä toisen kansankirkon jäsenen kanssa, on erityisen tärkeää, että kaikissa tilanteissa olemme valmiit kertomaan, mitä teemme ja mitä tekemisemme kertoo uskostamme.

Isä Markku sanoo myös, että kirkkomme on melkoisessa kilpailutilanteessa, kun on kyse nuorista ja nuorista aikuisista.

– Siksi meidän on tehtävä laadukasta lapsi-, nuoriso- ja aikuiskasvatustyötä. Emme voi kilpaila määrällä, joten on korostettava laatua. Vaikka resurssit ovat vähäiset, sen mitä teemme, on oltava totta, aitoa ja lämmintä. Näin voimme vahvistaa myös seurakunnan yhteisöllisyyttä.

Elokvaleirin osallistujat saivat kohdata viikonlopun aikana totuutta, aitoutta ja lämpöä. Sunnuntaina koimme yhdessä helluntain liturgian ihanassa alkusäen aamun valossa. Päätöskeskustelussa sovimme, että leirin pitää saada jatkoa.

Omana kommenttinani voin todeta, että olen harvoin – jos koskaan – päässyt olemaan mukana arjen hengellisyyttä niin syvästi rakentavissa keskusteluissa. Isä Mikon johdolla toimitetut palvelukset ja ruoan siunaukset toivat mukanaan sellaista ajan pyhittämistä yhdessä toisten kanssa, joista yksin asuvana en pääse muutoin osalliseksi. Lisäksi elokuvakokemusten yhteinen jakaminen Heikin oivallisella opastuksella oli monin tavoin rikastuttava kokemus.

Anu Rantanen

Lisää tietoa leiristä ja Tampereen OOL:sta: <http://treool.blogspot.fi/h>
<http://kovalainen.latitude64.org/>
wp/?cat=21

Lasten kesäleiri Kalliosalmessa

Tänäkin vuonna kesäkuun alussa Kalliosalmi täyttyi innokkaista lastenleiriläisistä. Leirillä oli kaikkiaan 29 leiriläistä ja 5 ohjaajaa. Sateinen keli ei estänyt lapsia nauttimasta leiristä ja ottamasta kaiken irti kesästä. Leirillä tehtiin, mitä leirillä yleensäkin: tutustuttiin, leikittiin, saunottiin, uitiin, käytiin metsäretkellä ja osallistuttiin liturgiaan Tampereen kirkossa.

Leiri alkoi perinteisesti heti koulun päätyttyä, sunnuntaina 3. kesäkuuta, ja kesti viisi päivää. Joka päivä saunottiin ja uitiin, tulo- ja lähtöpäivää lukuun ottamatta. Leirillä oli monien leikkien lisäksi askartelua. Eritään suosittua oli origamiaskartelu. Maanantaina ohjelmassa oli isä **Heikin** opetustuokio. Aiheena olivat yleisimmät kirkolliset tavat. Illalla paistettiin makkarat nuotiolla ja laulettiin nuotiolauluja. Tiistaina oli perinteinen retki Makkarajärven ympäri. Päivä alkoi herätyssoitolla, jonka kanttori **Heikki Hattunen** soitti saksofonillaan. Kanttori Heikki piti tiistaina leiriläisille lauluharjoitukset keskiviikon liturgiaa varten. Seuraavana päivänä kävimme liturgiassa Tampereen kirkossa. Jumalanpalvelus sujui nopeasti, kun kaikki leiriläiset lauloivat liturgian alusta loppuun yhteen ääneen. Liturgian jälkeen isä Heikki esitteli Tampereen kirkkoa, ja leiriläiset saivat

mahdollisuuden kiivetä kellotorniin nähdäkseen kirkkomme suurimpia kirkonkelloja.

Torstai oli leirin viimeinen päivä. Leiri symbolisesti päättyi lipunlaskulla tasan klo 12. Seuraava

lastenleiri pidetään syyskuun puolivälissä. Leiriläiset tervetuloa!

Kuvat ja teksti: **Nemanja Balcin**

Pyhän Johannes Venäläisen tsasounan praasniekka

MARINA MIRONOFF

Toukokuun kaunista säätä ennakoiva aurinko tervehti puiden latvojen takaa tsasounallemme saapuvaa jumalanpalveluskansaa. Yli neljäkymmentä heitä olikin, joten pyhäkön vaatimatomat neliöt täyttyivät viimeistä paikkaa myöten, kun vietimme Pyhän Johannes Venäläisen tsasounan praasniekkaa 26. toukokuuta. Isä **Heikki Honkamäki** aloitti palveluksen vedenpyhityksellä ulkona, jonka jälkeen vietettiin liturgiaa tsasounassa. Kanttori **Heikki Hattusen** johtama kuoro ylisti Jumalaa kauniisti tehden juhlastamme ikimuistoisen. Kiitos kaikille teille, jotka pääsitte osallistumaan temppeleijuhlaamme!

Tsasounalla oli avoimet ovet 7. heinäkuuta osana Viljakkalan kyläkirpparisuunnistusta. Tsasounaan kävi tutustumassa yli 80 vierailijaa.

Tsasounan seuraava jumalanpalvelus on lauautaina 22.9. klo 9:30 syyspraasniekan merkeissä kirkkokahveineen. Tervetuloa!

HELENA MIKKILÄ-SYRJÄ

■ Tampereen kristinopileiriläiset päätös-liturgian jälkeen.

Krysostomos-kuoro konsertoi Porissa. Kamarikuoro Krysostomoksen konsertti keräsi Porin kirkkoon puolensataa kuulijaa helluntain aattona. Kuoroa johtanut **Mikko Sidoroff** kertoi, että vuodessa järjestetään kymmenkunta konserttia. Porissa ohjelmistossa oli teoksia *Rauhaisa Valkeus*-levyltä ja **Ville Matvejeffin** tilausteos *Ehtooveisu*.

Kuoro valmistautuu jo ensi vuoden juhlauteen, jolloin Krysostomos täyttää kymmenen vuotta. Silloin kantaesitetään Mikko Sidoroffin säveltämä *Suuri paasto*-teos. Juhlavuonna kantaesitetään myös **Pekka Jalkasen, Lauri Mäntysaaren** ja **Henri Sokan** tilausteokset.

Texti ja kuva: **Simo Ojanen**

Jäsenetutarjous!

Isä **Markku Toivanen** tarjoaa kirkon jäsenille käyttöön toimitusten monipuolista valikoimaa.

Tässäkin lehdessä on jumalanpalvelusten kalenteri, joka kertoo, missä ja milloin on mahdollisuus kokoontua yhteiseen rukoukseen ja palvelukseen. Mutta oletteko tulleet ajatelleeksi, että voitte ottaa yhteyttä pappiin tai kanttoriin ja pyytää palvelusta myös muulloin. Ortodoksisen kirkon hengelliseen elämään kuuluvat pyhien mysteerien (sakramenttien) lisäksi muun muassa seuraavat palvelukset:

Kiitosrukoushetki voidaan toimittaa esimerkiksi merkkipäivänä, parantumisen jälkeen, opintojen päättyttyä tai jonkin muun kiitoksen aiheen johdosta. Kiitoksen ilmaiseminen on peruskohteliaisuutta ihmisten kesken. Eikö siis vielä suuremmalla syyllä ole aihetta kiitoksen lausumiseen Jumalalle, joka antaa meille elämän ja huolehtii meistä jokaisena elinpäivänämme!

Rukoushetki työhön ryhdyttäessä voidaan toimittaa uuden lukukauden tai työkauden alkaessa, yrityksen aloittaessa toimintaansa tai aloitettaessa jotain henkilökohtaista työsuoritusta. Vastaavasti voidaan toimittaa myös rukoushetki työn päättyessä. Kun alamme tai päätämme työn rukouksella, muistutamme samalla itseämme, että työn onnistuminen ei ole yksin meidän taidoistamme kiinni.

Talon perustuksen laskeminen on rukoukselle sopiva hetki. Rukouksessa ilmaisemme, että Jumala on kaiken luoja ja rakentaja. Kun rakennamme,

toivomme samalla, että Jumalan luomistyö saisi jatkaa meidän kauttamme tässä maailmassa ja että Jumala siunaisi meidän ponnistelumme. Rukouksella on paikkansa myös **uuteen kotiin muutettaessa**. Tavallisesti koti vihmotaan pyhitetyllä vedellä ja rukoillaan kodin asukkaille Jumalan huolenpitoa, keskinäistä rakkautta ja siunausta.

Kylvöajan rukous opettaa meitä asettamaan omat viljelystaitomme oikeaan suhteeseen Jumalan suuressa kasvitarhassa.

Ajoneuvon siunausrukous on hyvin ajankohtainen varsinkin juuri ajokortin saaneiden nuorten autoille. Pyydetäänhän rukouksessa valkeuden enkeliä kulkemaan autoilijan edellä ja päästämään hänet sekä yöllä että päivällä kaikesta pahasta. Ei ole pahitteeksi vanhemmallekaan autoilijalle muistaa rukouksen sanat, joissa muistutetaan siitä, että "matkan päätökseen saattaminen ei riipu vaeltajan tahdosta eikä kiirehtimisestä, vaan armollisesta Jumalasta." Rukouksessa pyydetään myös, että "Jumalan hengen kuljettamina kiihuhtaisimme viisaasti emmekä turhaan vaivaa näkisi."

Tärkeitä ovat myös **rukouspalvelukset sairastavien, matkalle aikovien ja matkalla olevien, meitä vihaavien, kaikkien murheelisten** sekä **varjelusta tarvitsevien puolesta**.

Kirkkovuodessa on useita vainajien muistelupäiviä, jolloin muistelemme kuolonuneen nukkuneita. Lisäksi myös muina aikoina voi kääntyä papin puoleen ja pyytää, että läheisen puolesta toimitettaisiin litania tai muistopalvelus. **Rukouspalvelukset kuolonuneen nukkuneiden puolesta** ovat tärkeitä, sillä niiden kautta opimme vähitellen ymmärtämään elämän kokonaisuutta.

Kirkolla on tarjottavana sopiva rukous ja palvelus ihmisen kaikkiin elämänvaiheisiin. Voimme kulkea läheisemme rinnalla rukouksessa jo ennen hänen syntymäänsä ja vielä kuoleman jälkeenkin. Nämä ovat ortodoksisen kirkon jäsenetuja. Käyttäkäämme niitä!

Isä **Markku Toivanen**

Kirkon opas esittelee, soittaa kelloja ja imuroi

Ortodoksisen kirkon oppaan tehtäviin sisältyy paljon muutakin kuin ikonien esittelyä ja valistuksen jakamista kirkon toiminnoista.

– Pelkästään päivittäistehtäviä on 14, ja oppaille on annettu ohjeet myös ongelmatilanteiden, kuten tulipalon ja onnettomuuden varalta, kertoi Porin ortodoksisen kirkon apulaisisännöitsijä **Antero Luonila**.

– Porissa on kesäisin kaksi opasta, jotka sytyttävät lampukoita, myyvät Butkusta tuotteita, soittavat kirkonkelloja, lukevat rukoustekstin, imuroivat ja siivottävät kirkkoa. Oppaiden pukeutumisesta

on annettu omat ohjeet ja esimerkiksi mainospaitoja ei sallita.

Kirkkoa kiitellään

Viivi Vähämäki, 18, on toiminut oppaana jo kolmena kesänä. Hän kertoo, että Porin kirkkoon saapuvat vieraat kiittelevät pyhäkköä kauniiksi ja uudenaikaiseksi.

– Ortodoksiset tulijat ovat kiinnostuneita erityisesti ikoneista. Halutaan tietää, miltä vuodelta ikonit ovat ja kuka ne on maalannut. Muut kävijät haluavat tietää palveluksien kulusta ja tuohuksista ja niiden merkityksestä. Usein tietysti kummastellaan, ettei kirkossa ole penkkejä. Suurin osa kävijöistä on kotimaasta. Kaukaisimmat vieraat Viivi vastaanotti vuosi sitten Afrikasta.

– Yllättäen kerran kysyttiin, miksi minä olen ortodoksi. Jotakin siihenkin uteluun toki yritin vastata, kertoi Viivi, joka liittyi kirkkoon kolmisen vuotta sitten. Hän on tuntenut Porin kirkon kotoiseksi tunnelmalliseksi paikaksi.

– Kaikki kirkossamme ovat kuin yhtä suurta perhettä, ylisti Viivi, joka valmistautuu ensi kevään ylioppilaskirjoituksiin, ja hiljaisina hetkinä hän on ehtinyt ajoittain perehtyä tenttikirjoihinkin. Suunnitelmassa on kirjoitusten jälkeen pyrkiä kauppa-kerkeakouluun.

Myrtynyt ilme karkottaa

Turun yliopistossa kolmatta vuotta filosofiaa opiskelevalla **Jyri Luonilalla** on vuosien kokemus opastamisesta ortodoksisin kirkkoihin. Hän on ahkeroinut Porin kirkossa kesäoppaana viisi vuot-

■ Jyri Luonila on opastanut sekä Porissa että Turussa.

ta ja toimii tänä kesänä kolmatta vuotta Turun kirkon oppaana.

– Hyvällä oppaalla täytyy olla psykologista silmää, luonnehti Jyri. – On osattava aavistaa tulijoiden tarpeet ja odotukset. Kirkon ovella odotavalla oppaalla ei ole hyvä olla myrtynyt ja hapan ilme, joka jo melkein karkottaa tulijat. Pitää olla helposti lähestyttävä opas, jolle mieluusti esittää kysymyksiä.

– Olen oppaana toimiessani voinut tutustua hyvin erilaisiin ihmisiin, ja se on jo sinällään rikastuttanut elämää. Viime aikoina Turun kirkossa on vierailut runsaasti saksankielisiä ihmisiä. Venäjänkielisiä matkailijoita ei ole käynyt ollenkaan niin paljon kuin olettaisi.

– Sekä Porin että Turun kirkossa kummastellaan usein sitä, että kirkko on sisältä niin pieni. Turussa olen huomannut, että aika moni tulija hämmästelee sisälle astuessaan, että tähän onkin ortodoksinen kirkko. Joskus Turussa on kysytty, paljonko peritään sisäänpääsymaksua...

Simo Ojanen

KUVAT: SIMO OJANEN

■ Kirkko, Viivi ja pölynimuri.

Historiikki luotiin talkoovoimin Porissa

Talkootyön kaunis kukka on puhjennut Porissa heinäkuussa. Porin Seudun Tiistaiseuran 50-vuotishistoriikki "Unelma omasta kirkosta" valmistui hyvissä ajoin ennen sen 27.9. tapahtuvaa julkistamista. Viisihenkinen historiikkitoimikunta aloitti työnsä jo 20. tammikuuta 2011 ja päätöskokous täytekkukahveineen pidettiin 13. heinäkuuta 2012 Porin kirkossa.

Puolentoista vuoden aikana pidettiin 14 kokousta. Historiikista kehkeytyi 128-sivuinen teos, jossa kerrotaan myös syksyllä kymmenen vuotta täyttävästä kirkosta. Kuvia teoksessa on 90. Historiikki työstettiin talkoovoimin, ja mukana on runsaasti tiistaisearalaisten muistoja ja kokemuksia viiden vuosikymmenen ajalta. Teoksesta on otettu 330 kappaleen painos.

Simo Ojanen

PEKKA SALO

Historiikkitoimikunnan sihteeri Antero Luonila luovuttaa nipun painotuoreita teoksia isä Jorma Kudjoin huomaan. Vas. Elli Honkala, Arja-Kaarina-Kunttu, Pia Vähämäki ja Simo Ojanen.

Turun Tiistaiseura

vieraili Saarenmaalla Pyhän Johannes Edelläkävijän kiihtalalla Reomäellä 11-13.6.2012.

KUVAT: ANNE FOMIN

Isä Roland, nunna, kirkkoherra isä Ion ja isä Mikko.

Angran Tuulimyllymäellä saimme ajaa traktorilla, huovuttaa, takoa rautaa ja tehdä nahkatöitä.

Tulokahvit juotiin kirkon pihalla ja samalla otettiin ryhmäkuva.

Vierailimme myös Karjan vanhassa ev.lut. kirkossa, joka on 1200-luvulta.

Nunnat ottivat meidät lämpimästi vastaan Pyhän apostoli Andreaksen kirkossa.

Anna Herra armostasi siunaus ja pitkä ikä

Pitkän iän armosta ja siunauksesta kiittää kotiteollisuusopettaja **Johannes Blinnikka**, joka 28. kesäkuuta vietti Yläneen Vainionperän Huvilassa 90-vuotisjuhlaansa. Paikalle oli kutsuttu noin 40 lähisukulaista eri puolilta Suomea sekä kummi-poika isä **Matti Sidoroff** puolisoineen Romaniasta.

Juhla alkoi isä Matin toimittamalla kiitosrukoushetkellä ja litanialla. Tämä yhteyden teema kulki läpi juhlan vierasväen muisteloissa niin ajallisesti kuin maantieteellisestikin. Puheissa muisteltiin aikoja vuosikymmenten taakse, niin päivänsankarin synnyinkontuja Suistamalla kuin evakomatkoja, joihin liittyen päivänsankari hy-

KYÖSTI BLINNIKKA

■ Isä Matti Sidoroff toimitti kiitosrukoushetken ekumeenisen kuoron avustamana.

vin paljon myöhemmin on ollut mukana selvittämässä Laihan kirkkomaalle haudatun sukulaisen maallisen matkan päätepidettä ja rakentamassa sinne ortodoksista ristiä. "Kaveria ei jätetä" – näin myös todettiin suvussa kirjoittamattomana lakina kulkenutta välittämisen ja hyvi-

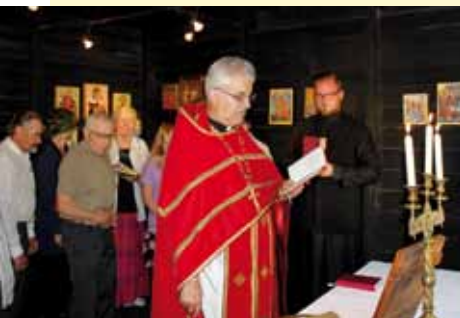
en välien säilyttämisen henkeä. Lähimmäisestä välittämisestä kertoo myös päivänsankarin rakkain harrastus, kristillinen lähetystyö.

Johannes Blinnikan perhe ja suku ovat syvästi ekumeenisia, ja tämä välittyi niin vieraiden puheenvuoroissa, yhteislauluissa kuin monilukuisessa pukeutumisessa karjalaisvaatteisiin keskellä lounaisinta Suomea. Juhla osoitti, miten ekumenia – sanahelinän sijaan – on vahvaa luottamista kristittyjen syvään yhteyteen.

Myös kiitollisuus oli juhlan keskeinen juonne. Päivänsankaria kiitettiin monien "ovien" avaamisesta, kun hän on ohjannut juuri oikealla hetkellä nuorempia eteenpäin.

Leena-Maria Blinnikka

Pitsiviikolla tapahtui

■ Näyttelyn siunaus ja talkoolaisia mansikkamehulla pitsiviikon päätteeksi (oik.).

Heinäkuun viimeinen viikko eli pitsiviikko Raumalla on Tiistaiseuran väelle hienoa aikaa. Perinteinen pihakahvila, näyttelyt, palvelukset ja luennot viikon aikana luovat erinomaiset mahdollisuudet Tiistaiseuran tehtävän toteuttamiseen: ortodoksisen kulttuurin ja arvomaailman tunnetuksi tekemiseen. Keväällä remontoitua kaunista rukoushuonetta on ilo esitellä vierailijoille, kun moni raumalainenkaan ei vielä tiedä rukoushuoneen olemassaolosta. Se on ollut paikallaan kuitenkin jo vuodesta 1955.

Tänä vuonna näyttelyssä oli raumalaisten ikonimaalareiden töitä, ja se omistettiin syksyllä 2011 poisnekuneen ikonimaalarin ja aktiivisen tiistaiseuralaisen **Ritva Rosvallin** muistolle. Näyttelyn 35 ikonista 15 oli hänen maalaamiaan.

Moni vierailija kertoi nauttivansa pihapiirin ja rukoushuoneen rauhallisesta tunnelmasta. **Antti Narmalan** luennoilta sai ehkä vastauksen kysymykseen, joka saattaa olla monen mielessä ortodoksisen kirkkoon tullessaan: Miten kirkossa kuuluu käyttäytyä?

Nuorekasta yhteisöllisyyttä Aleksandra-kerhossa

Turun seurakunnan nuoret naiset kesäretkellä Naantalissa

Turun seurakunnan nuorten naisten Aleksandra-kerho teki heinäkuussa retken idylliseen Naantaliin. Sateiseen kesään tuli mieluisa poikkeus, ja retkipäivänä saatiin nauttia lämpimästä ja aurinkoisesta säästä. Yhteensä kymmenen "aleksandraa" oli mukana kesäretkellä – nuorimmainen osallistuja oli tosin vasta kymmenen kuukauden ikäinen ja tarkkaili maailman me-noa lastenvaunuista käsin!

Päivän aikana tutustuttiin Naantalın vanhaan kaupunkiin, maisteltiin rantakahvilan herkkuja ja nautittiin kulttuurielämyksistä. Naantalın keskiaikaisessa kivikirkossa oli nimittäin retkipäivänä amerikkalaisen **Philadelphia Boys Choir** -kuoron konsertti. Taitava ja mahtipontinen poikakuoro esitti musiikkia laidasta laitaan; perinteisten virsien ja elokuvista tutun musiikin lisäksi kuultiin jopa Maamme-laulu.

Kansainvälinen ja kasvava kerho

Aleksandra-kerhon toiminta alkoi kolmisen vuotta sitten Turun seurakunnan nuorten naisten omasta aloitteesta. Kerho on kasvanut koko ajan, ja jäsenet ovat hyvin kansainvälisiä. Kesäretkelläkin oli edustus Suomesta, Serbiasta, Romaniasta ja Georgiasta. Vuoden verran Turussa asunut ge-

SOFIJA POPOVIC

■ Tanja, Nino ja Valerica nauttimassa Naantalın auringosta.

orgialainen **Nino Nikolashvili** tutustui Aleksandra-kerhoon kirkossa käydessään ja tuli heti mukaan toimintaan: "Huomasin, että vaikka tulemmekin eri puolilta maailmaa, olemme kuitenkin todella sam-

manlaisia. Ortodoksinen kirkko yhdistää meitä, ja seurakunta tuntuu ikään kuin perheeltä kaukana kotoa", Nino kertoo. Hän palaa syksyllä takaisin kotikaupunkiinsa Tbilisiin, mutta aikoo pitää yhteyttä turkulaisiin ystäviinsä jatkosakin: "Meillä on ollut todella hauskaa yhdessä, ja Aleksandra-kerhon työtöistä on tullut minulle läheisiä ystäviä."

Aleksandra-kerho kokoontuu syksyllä Turun seurakuntasalilla joka toinen sunnuntai-ilta (katso tarkat kerhopäivät seurakuntaliitteen ilmoitusosasta). Myös retkiä ja pieniä tempauksia on suunnitteilla tulevan syksyn iloksi. Uudet ja vanhat jäsenet tervetuloa mukaan!

Maria Hokkinen

Pyhä Antonios Suuri

Ensimmäinen
kristillisen
luostarin
perustaja

Antonios syntyi v. 251 varakkaaseen egyptiläiseen perheeseen, mutta luopui omaisuudestaan ja seurasi Kristusta. Hän vetäytyi erämaahan rukoilemaan, mietiskelemään ja palvelemaan Jumalaa. Hänen maineensa erakkona kasvoi, ja hänen luokseen tuli ihmisiä pyytämään elämänohjeita. Pian hänen ympärillään oli joukko toisia erakkoja elämässä samankaltaista elämää.

Erakkoelämästä tuli yhä suosittumpaa, ja askeettista elämäntapaa pidettiin kristillisyyden korkeimpana muotona. Erakat perivät alkukirkon marttyyrien kunnioituksen ja elivät köyhästi, naimattomana ja kuuliaisena – näin syntyi luostarilaitos.

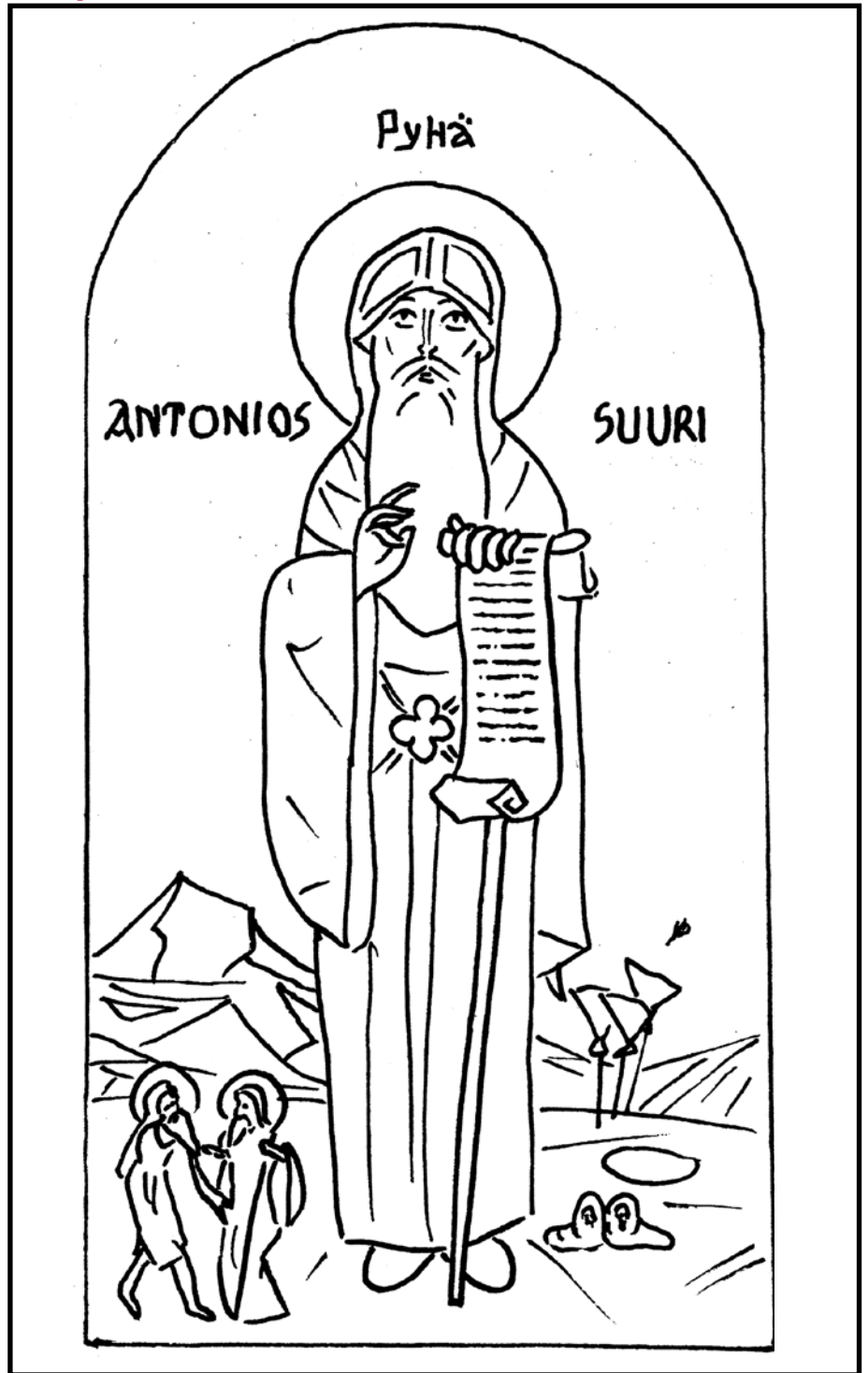
Luostarit olivat alkuun vain majoja, mutta aikojen kuluessa ne ovat kasvaneet suuriksi laitoksiksi ja valtaviksi instituutioiksi. Luostarilaitosten yhteyteen rakennettiin sairasmenoja, orpokoiteja ja kouluja. Luostarit toimivat myös lähetyksen keskuksina.

Pyhän Antonioksen, luostarielämän ”patriarkan”, luostarisäännöt ovat olleet hyvin monen nykyisenkin luostarisäännön perustana. Pyhä Antonios oli Egyptin autiomaan munkkien johtaja 200–300-luvulla.

Ennen kuolemaansa Antonios käski seuraajiensa haudata hänen ruumiinsa merkittömään ja nimettömään hautaan, jottei hänen ruumiistaan tulisi palvonnan ja kunnioituksen kohdetta.

Ortodoksinen kirkko muistelee pyhittäjä Antonios Suurta aina vuosittain hänen omana muistopäivänään tammi-kuun 17. päivänä.

Väritystehtävä

TROPARI

Oi isä Antonios, Eliaan kaltaisessa innossa sinä jäljittelit Johannes Kastajan elämää. Sinä perustit erämaahan kaupungin ja vahvistit kirkon perustuksen rukouksillasi. Rukoile Kristusta, meidän Jumalaamme, jotta sielumme pelastuisivat.

LUOSTARI-SANASTOA

● **Anakoreetti:**
kr. anakhorétes
= erakko, poisvetäytyjä (kreikaksi anakh re , suomeksi vetäytyä, lähteä maaseudulle)

● **Askeesi:**
kr. áskesis
= harjoitus

● **Igumeni:**
ortodoksisessa kirkossa käytettävä nimitys mies- eli munkkiluostarin johtajasta

● **Igumenia:**
arvonimi puhuttaessa nais- eli nunnaluostarin johtajattaresta

● **Luostari:**
kr. monastérion
= munkkikunta, latinaksi claustrum
= suljettu (tästä tulee suomen kielen sana luostari)

● **Munkki:**
kr. monakhós
= yksineläjä

OIKAISU:

Edellisenumeron sarjakuvasta puuttui merkintä Pate-kissa © Kirsi Vuomajoki

”Jos tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna rahat köyhille. Silloin sinulla on aarre taivaissa. Tule sitten ja seuraa minua.” (Matt.19:21)

Munkiksi suostariin

PYHÄN ANDREAAN SKIITTA

Muistokuva Athokselta Pyhän Andreaan skiitasta munkiksi vihkimisen jälkeen.

”E

lääkseen aidosti enkelielämää munkilla pitää olla munkin mieli. Sen hän saavuttaa kääntymällä kokonaan kohti Jumalaa ja sitä päämäärää, jonka on itselleen asettanut. Hänen pitää elää vaieten ja harjoittaen mielen rukousta, noudattaen askeesia ja osoittaen kuuliaisuutta. Hänen on kuoltava kaikelle elääkseen Kristuksessa. Todellinen munkki herää kaipuu rinnassaan, suorittaa rukoussääntönsä sekä rientää jumalanpalveluksiin ja kuuliaisuustehtäviin. Hänellä on vain yksi ajatus: miten tuottaisi mielihyvää Jumalalle, miten parhaiten palvelisi häntä, eläisi niin, että Jumalan nimi tulisi ylistetyksi hänen kauttaan. Hänellä on aina mielessään lupaukset, jotka hän antoi kolmiyhdyksen Jumalan edessä munkiksi ryhtyessään.”

Rakkauten haavoittama. Vanhus Porfyrios Kausokalivialaisen elämä ja opetukset. Käännös Hannu Pöyhönen.